

Torsdagen den 1 september

Kl. 12.00–16.32

---

§ 1 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelser hade kommit in från Valprövningsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Nina Lundström (L) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 25 augusti 2016 sedan Erik Ullenhag (L) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 29 augusti 2016

Svante O. Johansson

ersättare för ordföranden

/Mattias Andersson

sekreterare

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Laila Naraghi (S) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 12 september 2016 sedan Håkan Juholt (S) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 29 augusti 2016

Svante O. Johansson

ersättare för ordföranden

/Mattias Andersson

sekreterare

§ 2 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Ulf Berg* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 13 september 2016.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Emma Nohrén* (MP) avsat sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Anna Vikström som extra suppleant i EU-nämnden under Azadeh Rojhan Gustafssons ledighet samt Laila Naraghi som ledamot i konstitutionsutskottet och som suppleant i skatteutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 1 september 2016–1 april 2017* till

extra suppleant i EU-nämnden
Anna Vikström (S)

Tredje vice talmannen förklarade vald *från och med den 12 september* till

ledamot i konstitutionsutskottet
Laila Naraghi (S)

suppleant i skatteutskottet
Laila Naraghi (S)

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2015/16:32 för onsdagen den 24 augusti i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från kulturutskottet.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:762

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:762 Arbetsmarknaden för utrikes födda av Fredrik Malm (L)

Interpellationen kommer att besvaras den 15 september.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 29 augusti 2016
Arbetsmarknadsdepartementet
Ylva Johansson (S)
Enligt uppdrag
Susanne Södersten
Expeditionschef

Prot. 2015/16:129
1 september

Interpellation 2015/16:763

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:763 Utvecklingen för företag inom ROT-sektorn

av Maria Malmer Stenergard (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 september 2016.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 augusti 2016
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Magnus Bengtson
Departementsråd

Interpellation 2015/16:764

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:764 Regionutredningens tillvägagångssätt

av Jenny Petersson (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 15 september 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 augusti 2016
Finansdepartementet
Ardalan Shekarabi (S)
Enligt uppdrag
Magnus Bengtson
Departementsråd

Interpellation 2015/16:765

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:765 Barnäktenskap

av Alexandra Anstrell (M)

Statsrådet Åsa Regnér kan besvara interpellationen torsdagen den 22 september 2016.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 29 augusti 2016
Socialdepartementet
Åsa Regnér (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2015/16:197 till civilutskottet
2015/16:199 till miljö- och jordbruksutskottet

EU-dokument

KOM(2016) 270 till socialförsäkringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 27 oktober.*

KOM(2016) 271 till socialförsäkringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 29 september.*

KOM(2016) 272 till socialförsäkringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 27 oktober.*

KOM(2016) 411 till civilutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 3 oktober.*

KOM(2016) 431 till utrikesutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 september.*

KOM(2016) 434 till socialförsäkringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 september.*

KOM(2016) 442 till konstitutionsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 3 oktober.*

KOM(2016) 447 till utrikesutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 27 oktober.*

KOM(2016) 450 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 27 oktober.*

KOM(2016) 452 till skatteutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 oktober.*

KOM(2016) 461 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 17 oktober.*

KOM(2016) 479 och KOM(2016) 482 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den*
27 oktober.

KOM(2016) 528 och KOM(2016) 531 till arbetsmarknadsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den*
27 oktober.

KOM(2016) 532 till utbildningsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den*
27 oktober.

Prot. 2015/16:129
1 september
-----

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:719 om översyn av Arbetsförmedlingen

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Annika Qarlsson har frågat mig när jag kommer att återuppta översynen av Arbetsförmedlingen samt om jag är beredd att renodla Arbetsförmedlingens uppdrag till ett myndighetsuppdrag och låta andra aktörer ansvara för utbildnings- och förmedlingsinsatser mot prestationsbaserad ersättning. Annika Qarlsson har även frågat mig om jag är beredd att testa ett regionalt pilotprojekt för alternativ till Arbetsförmedlingen i Malmö.

Samma frågor ställdes till mig före sommaren och besvarades den 23 juni, men jag kan besvara dem på nytt. Regeringen beslutade den 22 juni 2016 om direktiv till en särskild utredare att analysera hur statens åtagande och Arbetsförmedlingens uppdrag kan utformas för att så effektivt som möjligt bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Regeringen har utsett Cecilia Fahlberg till särskild utredare. En huvudsekreterare för utredningen är tillsatt, och arbetet med att inrätta utredningens kansli pågår just nu.

Översynen är bred och tar sin utgångspunkt i att många aktörer – statliga, regionala, kommunala, privata och ideella – påverkar hur arbetsmarknaden fungerar. För att på lång sikt säkerställa att samhällets samlade resurser används så effektivt som möjligt ska utredaren belysa ett antal områden.

I uppdraget ingår bland annat att analysera Arbetsförmedlingens uppdrag och att föreslå förändringar. Det ingår också att analysera hur användningen av olika typer av externa leverantörer inom arbetsmarknadspolitiken, till exempel för utbildnings- och förmedlingsinsatser, kan bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.

I uppdraget ingår även att föreslå förändringar som kan förbättra förutsättningarna för samverkan och ansvarsfördelning på lokal, regional och nationell nivå. Regeringen har betonat kommunernas roll för en väl fungerande arbetsmarknad och på olika sätt stimulerat samarbete mellan kommuner och Arbetsförmedlingen.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2019. Vissa delar av uppdraget, bland annat de om externa leverantörer och samspelet mellan stat och kommuner, ska delredovisas senast den 31 oktober 2017. Utvecklingen av arbetsmarknadspolitiken och förändringsarbetet inom Arbetsförmedlingen fortsätter även under utredningstiden.

Anf. 2 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Det är roligt att vara tillbaka i kammaren!

Jag välkomnar att utredningen och översynen är på gång. Det har varit efterlängtat att den ska komma igång igen.

Vi kan se att vi i dag har högkonjunktur. Vi har bra utveckling på många delar av arbetsmarknaden. Men vi har också bekymmer.

Arbetstagare som vill arbeta och företagare som vill anställa måste snabbt kunna hitta varandra. Det är en förutsättning för att arbetslösheten ska kunna minska och svenska företags kompetensförsörjning säkras. De har svårigheter att göra detta.

När det finns många lediga platser förväntas arbetslösheten generellt sjunka. Sedan finanskrisen har dock matchningen försämrats. Det finns ett stort antal lediga platser, men arbetslösheten har inte minskat i den grad som skulle kunna förväntas.

Om inte arbetslösheten pressas ned finns det risk att den permanentas. Det vore ett svek, särskilt för de hundratusentals personer som i dag är öppett arbetslösa eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Andelen företag som använder Arbetsförmedlingen för att rekrytera sjunker stadigt, och hälften av företagen som försökt rekrytera via Arbetsförmedlingen uppger att det fungerat dåligt. En försvinnande liten del av småföretagen väljer att vända sig till Arbetsförmedlingen. Allmänhetens förtroende för Arbetsförmedlingen är mycket lågt.

Till stor del är detta politikens fel. Myndighetens olika och ibland motstridiga roller skapar osäkerhet och ineffektivitet. Arbetslösa tvingas in i program och åtgärder som jobbskaparna ratar. Det är inte bra för de jobbsökande, som får svårare att hitta ett arbete. Det är inte bra för företagen, som får svårare att hitta rätt arbetskraft. Det är inte bra för skattebetalarna, som inte får valuta för sina pengar. Och det är inte bra för Arbetsförmedlingens anställda, som ålagts omöjliga arbetsuppgifter.

Nu har översynen av Arbetsförmedlingen åter kommit igång. Jag välkomnar det. Men det har gått två år i onödan.

Min följdfråga är om översynen av Arbetsförmedlingen inrättats för att riksdagen så krävt genom två tillkännagivanden. Eller tillsätts översynen för att även arbetsmarknadsministern och den nuvarande regeringen anser att en översyn av AF behövs?

Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Ja, det är helt riktigt som Annika Carlsson säger: Vi har betydande utmaningar när det gäller matchningen på arbetsmarknaden. Vi har ju rekordhög sysselsättningsgrad och rekordmånga lediga jobb. Trots att vi har hög arbetslöshet är det alltså arbetsgivare som har svårt att hitta rätt personal till jobben.

Vi vet att utbildningsnivån är bland det absolut viktigaste – både generellt och eftersom många av de lediga jobben kräver specialkompetens inom områden där den inte alltid finns hos de arbetslösa.

En tydlig vattendelare går också mellan dem som har gymnasiekompetens och dem som inte har det. Det kommer vi inte att kunna lösa enbart med arbetsmarknadspolitik, utan det krävs stora satsningar på utbildningssystemet som regeringen också gör – mycket stora satsningar på ett så kallat kunskapslyft.

Det här är viktigt. Men det handlar också om att förändra sättet att jobba så att man kan möta arbetsgivarna på ett helt annat sätt. Den förändringen är redan inledd på Arbetsförmedlingen. Den inleddes direkt då vi tillträdde.

Nu satsar man stora resurser på att rekrytera personal med rätt kompetens för att möta arbetsgivarnas behov. I år har man till exempel öppnat ett nytt arbetsgivarcentrum i Solna. Man kommer att skapa fler sådana, som särskilt möter och hjälper arbetsgivare. Man rekryterar särskilda resurser lokalt, som också möter arbetsgivarnas behov.

Det här är alltså en förändring som pågår inom Arbetsförmedlingen. Det är viktigt att förändringsarbetet inom AF inte väntar på en utredning utan pågår hela tiden. Men det är min övertygelse att vi också behöver lyfta blicken och göra en bred översyn, inte bara av AF utan av hela den statliga arbetsmarknadspolitiken och statens roll i arbetsmarknadspolitiken.

Det är självklart att Arbetsförmedlingen är huvudaktören från statens sida, men den är inte den enda aktören. Det är viktigt att se hur både myndigheten och hela arbetsmarknadspolitiken fungerar och bör fungera i framtiden. Det är därför utredningen har ett brett direktiv och kan ta egna initiativ på en lång rad områden.

Jag tror att det är nödvändigt att säkerställa att vi har en arbetsmarknadspolitik och en statlig aktör som är väl avpassad för inte bara de utmaningar vi har i dag utan också dem som vi kommer att ha i morgon.

Anf. 4 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Jag välkomnar att utredningen är på plats. Jag kan tycka att det är olyckligt att det skulle behöva ta två år extra – det är faktiskt den tid som har gått sedan den förra regeringens tillsatta utredare framtogs sitt uppdrag och man lade ned den utredningen, eller den översyn som redan var på gång.

Det finns många olika exempel som skulle kunna vara alternativ till hur man skulle kunna se det hela. Det är väl känt att vi i Centerpartiet länge har tittat på Australien och tycker att deras exempel i stor utsträckning går att använda i ett svenskt perspektiv. Arbetssökande placeras i olika kategorier och får olika typer av stöd och hjälp beroende på det. Men framför allt har man också andra aktörer som kan jobba mer riktat, mer samlat och betydligt mer kopplat till antingen branscher eller de kundgrupper man jobbar med.

Vi har tittat på detta och tagit inspiration av den delen. Jag vet att det finns många andra länder som också har olika varianter på hur man lägger upp arbetet. Gemensamt är dock att man framför allt använder sig av andra aktörer, som kanske är mer specialiserade och kanske inte har ett helhetsansvar. Det har också gjorts att man har kunnat renodla Arbetsförmedlingens uppdrag till att bli ett myndighetsuppdrag, där vissa delar självklart ska vara kvar i Arbetsförmedlingens hägn men inte nödvändigtvis ska omfatta stöd och hjälp in i företagen.

Tittar man på många av de aktörer som är duktiga på att få människor som står långt från arbetsmarknaden i jobb på olika sätt kan man se att ett antal av dem i dag är kompletterande aktörer, som är jätteduktiga på det här. Vi kan också se bemanningsbranschen, som har ett väldigt bra arbets sätt när det gäller dem som kommer hit. Det kanske finns saker de inte kan,

men man fokuserar i stället på vad det är de kan och använder det för att hjälpa dem in.

Jag tror att det handlar om att se att det behövs många olika verktyg i verktygslådan för att vi ska kunna hjälpa alla dem som står utanför arbetsmarknaden. Det är en väldigt varierad grupp och kanske också en svårare grupp, som står längre från arbetsmarknaden än vad som varit fallet någon gång tidigare. Det gör att vi står inför stora utmaningar, som inte alltid bara handlar om att matcha med rätt arbetsgivare utan också om att förbereda och rusta med rätt resurser och kunskap för att denna grupp ska kunna ta plats på arbetsmarknaden.

Där ser jag att vi skulle behöva ha många av de här aktörerna. Många av dem är nu bekymrade, för de upplever att deras kompetens inte används så som de skulle vilja så att de kan vara med och bidra till att lösa Sveriges utmaningar.

När det gäller svaret vill jag få förtydligat om det i uppdraget till utredaren finns utrymme för att föreslå stora strukturella förändringar. Eller är det ett begränsat och stängt uppdrag? Jag uppfattar ändå ministrarnas svar som att det är ett öppet uppdrag med möjlighet att titta på andra typer av strukturella åtgärder som kan behövas och som gör att man får ett annat svar än det som finns i dag.

Jag skulle också vilja ha ytterligare en komplettering. I de flyktingströmmar som kom till Sverige häromåret har vi många som nu snart tar steget över och ska in på arbetsmarknaden. På vilket sätt står Arbetsförmedlingen rustad för att kunna ta hand om den puckeln?

Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Man är väl rustad för puckeln! Arbetsförmedlingen har naturligtvis jobbat på att förbereda sig för att det kommer att bli många fler etableringsuppdrag, och vi återkommer i budgetpropositionen med resurser till detta. Man strävar också efter att jobba mer systematiskt inom etableringsuppdraget, och jag tror att det är en av orsakerna till att vi kan se en förbättring av resultatet: fler som kommer ut i arbete nu än för två år sedan, trots att antalet människor man arbetar med har ökat. Jag tror att det går att göra betydande ytterligare förbättringar inom etableringsuppdraget.

Jag tror att det är bra att använda kompletterande aktörer. Jag har inget emot att en stor andel av resurserna används till kompletterande aktörer. Däremot tror jag att man ska se upp med hur många aktörer man jobbar med. När det var som mest hade Arbetsförmedlingen tusen leverantörer, och jag menar att det är väldigt många.

Jag har själv varit i Australien och tittat, och det som finns att lära där är att man jobbar med väsentligt färre aktörer. Jag tror att det är ungefär 50 aktörer totalt i landet som man kan ha ett närmare samarbete med och bygga långsiktiga relationer med från myndigheternas sida.

Det finns också skillnader gentemot Australien. Där är det bara den som är beroende av vad som skulle motsvara svenskt försörjningsstöd som har rätt till någon som helst arbetsförmedling. De andra har inte någon sådan möjlighet. Det vill jag givetvis inte ta efter, utan jag tycker att vi ska ha en bred arbetsförmedling som inte bara hjälper personer som är beroende av försörjningsstöd utan även väldigt många andra – kanske ännu bredare än i dag.

En annan lärdom från mitt besök i Australien i vintras var att de kompletterande aktörerna lade ungefär 25 procent på administration för att svara mot väldigt mycket kontrollåtgärder från staten. Det är en hög andel, tycker jag. Det är viktigt med kontroll, men det måste också vägas mot kostnaden och den tid som ska läggas på kontroll i förhållande till aktiva insatser för arbetssökande.

Det handlar naturligtvis, som Annika Qarlsso också säger, om att rusta individer. Många av dem som i dag är arbetslösa behöver betydande insatser för att rustas för arbetsmarknaden, inte minst utbildning men också mycket annat.

Jag ska svara på frågan. Cecilia Fahlberg har fått ett stort förtroende och ett brett uppdrag. Uppdraget är formulerat på ett sådant sätt att hon har stor frihet i vad hon kan föreslå. Det finns några delar som är särskilt utpekade, men hon har ett brett uppdrag att kunna komma med förslag.

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Tack så mycket för svaret! En del i min fråga handlade om ifall man skulle våga testa ett pilotprojekt. Arbetsmarknadsministern har en partikamrat nere i Skåne, i Malmö, som har efterlyst något som av en händelse sammanfaller med något som Centerpartiet länge har drivit. Malmö har så mycket spännande, så många utmaningar inneboende i sin region som skulle göra det oerhört lämpligt med ett pilotprojekt.

I svaret är allting gömt inne i utredningen, skulle man kunna säga, eller lagt med stort förtroende till utredningen. Finns det någon möjlighet att man faktiskt prövar olika alternativ för att det också ska finnas ett större och bättre underlag när man sedan väl kommer till utredningens slutsatser? Finns det någon sådan öppning, där man skulle kunna prova ett pilotprojekt i Malmö?

Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Regeringen vill se större frihet för Arbetsförmedlingen och jobbar successivt med detta. Vi vill se mer utrymme för lokal och regional utformning av arbetsmarknadspolitiken, gärna i samarbete med kommunerna. Ett sådant arbete är inlett och har kommit ganska långt, men vi behöver göra ännu mer i den riktningen.

Möjligheten till pilotprojekt är inte alls beroende av utredningen, utan de kan naturligtvis sättas igång ändå. Jag vill gärna se en förändring av hela Arbetsförmedlingen i denna riktning, inte enbart på vissa orter. Men det är intressant att det kommunalråd i Malmö som har efterlyst pilotprojekt också sitter i Arbetsförmedlingens styrelse och på den vägen har möjlighet att påverka Arbetsförmedlingens hela utveckling.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:727 om behovet av reformer på arbetsmarknaden

Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Fredrik Malm har frågat mig vilka reformer jag vill se på arbetsmarknaden för att fler utan utbildning ska få jobb och hur jag ser på uttalandet att arbetsmarknadspolitiska åtgärder inte är effektiva för dem utan gymnasieutbildning. Jag har också fått frågan om jag kommer att verka för en återgång till mer förmånliga villkor för att få använda RUT-tjänster.

Sveriges ekonomi utvecklades starkt under 2015. Efterfrågan på arbetskraft är nu stark, och sysselsättningen ökar i god takt. Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 120 000 personer. Över hälften av ökningen har tillkommit bland kvinnor, över hälften bland utrikes födda. Samtidigt minskar arbetslösheten påtagligt, inte minst bland ungdomar. Även långtidsarbetslösheten minskar efter att ha bitit sig fast på mycket höga nivåer de senaste åren och är bland vuxna lägst i EU. Den goda utvecklingen på arbetsmarknaden är således bred och berör flera grupper.

Regeringens mål om att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så att Sverige når lägst arbetslöshet i EU 2020 är en styråra för hela regeringens arbete. Alla som kan arbeta ska arbeta. Arbete innebär möjligheter till egenförsörjning, gemenskap, tillhörighet och makt att forma sitt liv och sin framtid. Därför är regeringens högsta prioritering att fler människor ska komma i arbete. Det är avgörande för att hålla ihop Sverige.

Sammansättningen bland de arbetslösa har de senaste åren förändrats, och arbetslösheten har blivit alltmer ojämnt fördelad i befolkningen. En allt större andel av dem som skriver in sig som arbetslösa på Arbetsförmedlingen har en svag förankring på arbetsmarknaden och är i behov av stöd i olika former och omfattning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Dessa individer finns till stor del bland dem som saknar en fullföljd gymnasieutbildning och är utomeuropeiskt födda. Samtidigt visar en rapport från Arbetsförmedlingen från våren 2015 att det behövs ett årligt tillskott på 64 000 individer i arbetsför ålder för att kompensera för det demografiska läget i Sverige. Redan i dag är det svårt för vissa branscher och sektorer att rekrytera, och bristen på arbetskraft och rätt kompetens riskerar att öka i betydande utsträckning. Det är här det blir viktigt att ta till vara den kraft, vilja och kompetens som finns hos dem som kommer till Sverige.

Som jag framförde i interpellationsdebatten den 2 februari i år bedömer regeringen att antalet jobb med lägre kvalifikationskrav behöver bli större, men det löser inte den kompetensbrist som vi just nu ser på arbetsmarknaden. Snabbspår för nyanlända till bristyrken och ökade valideringsinsatser är prioriterat. Det är också betydelsefullt med kompetenshöjande insatser för att antalet arbetade timmar ska öka krävs därför framför allt insatser för att förse individer med goda färdigheter, eftersom dessa färdigheter är centrala både för att träda in och för att bli kvar på arbetsmarknaden.

Satsningar på utbildning, som regeringen nu genomför, är också nödvändiga för att personer med möjlighet att ta mer kvalificerade jobb inte

ska tränga undan dem med kort utbildning. Regeringens satsningar på bland annat Kunskapslyftet innebär både en kraftig utökning av antalet utbildningsplatser och åtgärder som syftar till högre kvalitet inom utbildning för vuxna. Målgrupper kan vara såväl nyanlända, unga och vuxna som avbrutit gymnasiestudierna som individer som behöver utbilda sig i en omställningsfas eller fortbilda sig.

Utbildning måste finnas tillgänglig för människor hela livet. Regeringen har föreslagit en rätt till behörighetsgivande kurser inom komvux, vilket innebär att vuxna ges rätt att studera i syfte att uppnå grundläggande och särskild behörighet till högskoleutbildning och grundläggande behörighet till och särskilda kunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan. Inom ramen för Kunskapslyftet föreslås även att ett nytt studiestartsstöd införs den 1 juli 2017. Stödet syftar till att öka rekryteringen till studier bland arbetslösa med stora utbildningsbehov för att därmed stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Dessutom införde regeringen i augusti 2015 utbildningskontrakt för arbetslösa ungdomar med syftet att de som saknar en gymnasieutbildning ska påbörja eller fullfölja denna.

I uppgörelsen som regeringen har med Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna ingår förslaget att RUT-avdraget vidgas till att inkludera ytterligare trädgårdstjänster, flytt- och it-tjänster i hemmet.

De moderna beredskapsjobben ligger i linje med Konjunkturinstitutets och Finanspolitiska rådets rekommendationer. Båda myndigheterna framhåller att det finns behov av att stimulera framväxten av fler jobb med lägre kvalifikationskrav. Sverige behöver fler jobb med lägre kvalifikationskrav, men inte sänkta löner. Regeringen ser nu till att staten går före och skapar moderna beredskapsjobb genom sina myndigheter. Det ska vara jobb med lägre kvalifikationskrav till goda villkor som ger arbetslivserfarenhet och lön.

Regeringen avser att återkomma med förslag på ytterligare åtgärder för högre sysselsättning och varaktigt lägre arbetslöshet i kommande budgetpropositioner.

Anf. 9 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Dock var den fråga jag ställde vilka reformer regeringen avser att göra för att människor med låg utbildning ska kunna komma in på arbetsmarknaden. Av svaret att döma har regeringen inga förslag alls.

Man nämner traineejobb. I valrörelsen lovade Socialdemokraterna 32 000 traineejobb. Enligt medieuppgifter har det hittills blivit 125. Är Ylva Johansson nöjd med det resultatet?

Det andra som tas upp i svaret är beredskapsjobben. De har ännu inte börjat. De ska bli 5 000.

Det tredje som tas upp är snabbspåren inom etableringen, alltså att man på olika sätt försöker identifiera utbildningskvalifikationer och få personer i jobb snabbare. Snabbspåren är bra. Från Liberalernas sida anser vi att de är bra och viktiga. Problemet är bara att de är för få. De omfattar i dag bara 1 735 personer. I alla fall var det så i juni. Dessutom säger delar av fackföreningsrörelsen nej till snabbspåren. Är Ylva Johansson nöjd med att Byggnads säger nej till snabbspår för byggnadsarbetare? Anser regeringen att det är att ta ansvar för Sverige och att värna den svenska modellen? I

den största byggboomen på årtionden säger Byggnads att man inte ska släppa in några nyanlända. Anser regeringen att det är att ta ansvar?

Vill vi på allvar att den stora grupp nyanlända som nu har kommit till Sverige och som har låg utbildning eller saknar utbildning ska få en fair chans att komma in på den svenska arbetsmarknaden måste vi också inse att de inte alla kan utbilda sig till ett jobb på svensk arbetsmarknad. Många kan det, men alla kommer inte att kunna det.

Bland dem som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen i dag är det 148 000 personer som är födda utanför Europa. Ungefär hälften av dem som är inom etableringen, ungefär 30 000 personer, har låg utbildning eller nästan ingen utbildning alls. De har i vilket fall som helst inte genomgått motsvarande svensk gymnasieutbildning. Därtill är det tiotusentals människor i Migrationsverkets mottagningssystem som ännu inte finns i jobbstatistiken.

Vi talar här om ett behov av hundratusentals nya jobb i Sverige för att kunna möta det ökade arbetskraftsutbudet. Därtill har andra jobb slagits ut, vi har haft finanskris och så vidare. Om regeringens svar på detta är 125 traineejobb, beredskapsjobb som ännu inte har startat och snabbspår som omfattar 1 735 personer är det alldeles otillräckligt – det måste även statsrådet tillstå. Ska man då tillåta fackföreningsrörelsen att ha något slags vetorätt mot att nyanlända ska kunna komma in på arbetsmarknaden om de har låg utbildning? Det är ju detta det i praktiken innebär.

I Dagens industri i går var det en stor artikel där LO säger nej till regeringens ambition att få med facket på idén om att ha jobb med lägre kvalifikationer, som statsrådet nämner i sitt interpellationssvar. Statsministern talade om detta i somras, och näringsminister Mikael Damberg fick i uppdrag att försöka sy ihop det. Nu läser vi att LO sätter klackarna i marken och säger blankt nej. Är det att ta ansvar för Sverige?

Vi står inför enorma utmaningar. Kan vi då tillåta ett slags fackligt särintresse att helt och hållet stoppa möjligheten för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden? Jag tycker att detta är mycket bekymmersamt.

Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är lite tråkigt att Fredrik Malm är så upprörd här. Sanningen är ju att det går väldigt bra på svensk arbetsmarknad. Det skapas massor med nya jobb, och vi har stor efterfrågan på kvalificerad arbetskraft och också när det gäller jobb med lägre kvalifikationskrav. Det rör på sig i snabb utveckling. Detta beror naturligtvis på konjunkturen men också på de stora investeringar som regeringen gör på fler anställda i välfärden, omställningar av klimatet, infrastruktur och utbildning.

Arbetslösheten kommer aldrig att kunna lösas huvudsakligen genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder, utan det viktiga är att föra en ekonomisk politik som ger en efterfrågan på jobb på arbetsmarknaden och en tillväxt där människor har råd att efterfråga varor och tjänster, så att företagare kan sälja dem och också behöva anställa personer. Det kommer alltid att vara det viktigaste medlet för att klara arbetslösheten, också när det gäller personer som är nyanlända i Sverige eller har låg utbildningsnivå. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder behövs också, men det kommer aldrig att vara det huvudsakliga svaret på jobbfrågan.

Utbildning är en viktig del här. Självklart finns det personer som i dag är arbetslösa som har låg utbildningsnivå där det inte är realistiskt att tro att de ens med stora utbildningsinsatser kan nå den utbildningsnivå som normalt krävs för inträde på svensk arbetsmarknad. Där måste man arbeta för att hitta andra jobb och få fram fler jobb med låga kvalifikationskrav.

När mamma går till jobbet betyder det mycket för hela familjen. Det betyder mycket för barnen. Det är viktigt att alla faktiskt kan bidra på arbetsmarknaden. Men man ska samtidigt komma ihåg att av de 163 000 asylsökande som förra året kom till Sverige var 50 procent under 20 år och en stor majoritet var under 30.

Det finns en mycket stor grupp sent anlända elever i skolan. De har en låg utbildningsbakgrund och var kanske 16, 17 eller 18 år när de kom hit. Andra har fyllt 20, 21 eller 22. För den stora gruppen ska vi göra stora ansträngningar, så att de faktiskt kan nå en gymnasiekompetens. Vi ska satsa stort på utbildning. Det gäller att också väga in åldersaspekten när vi tittar på för vilka grupper man ska satsa stort på utbildning och för vilka det kanske inte är realistiskt att tro att man når hela vägen fram ens med stora utbildningsinsatser. Där behöver man hitta jobb med låga kvalifikationskrav.

Jag vet inte varifrån Fredrik Malm fått uppfattningen att Byggnads skulle säga nej till snabbspår. De sitter i dag i samtal med sin motpart. Både byggindustrin och Byggnads sitter just nu i samtal om hur man ska hitta fler vägar in i byggbranschen för nyanlända. Det arbetet pågår. Jag är väldigt hoppfull när det gäller att de snart ska komma fram.

Anf. 11 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Nej, Byggnads har sagt nej till snabbspår. Däremot har man fört andra typer av samtal med arbetsgivarna. Det är delvis en annan sak.

Fru talman! Det som bekymrar mig är att statsrådet Ylva Johansson verkar vara väldigt nöjd. Hon beskriver att det går väldigt bra på svensk arbetsmarknad. Ja, det gör det delvis till följd av konjunkturen, men framför allt till följd av de reformer som genomfördes under åtta år av alliansstyret. Den regering som sitter nu har lagt fram *en* riktig statsbudget. Och det är lite svårt att säga att det går väldigt bra på arbetsmarknaden tack vare regeringens infrastruktursatsningar. Människor får inte jobb för en markanvisning. Statsrådet nämner klimatinvesteringarna. Det är ju inte det. Orsaken till att det går bra för Sverige är att vi på olika sätt förde en sund ekonomisk politik under åtta år av alliansstyret, och därefter fortsatte vår budget att gälla i ytterligare nästan ett år.

Sanningen är: Även om alliansregeringen gjorde mycket bra för Sverige är jag väldigt bekymrad. Vi har nämligen stora strukturella utmaningar på svensk arbetsmarknad. Vi har en mycket stor och växande grupp människor som är födda utanför Europa och som har låg eller ingen utbildning. Vill vi att den gruppen ska få en chans att vara med och bygga Sverige? Vill vi att de ska kunna få ett jobb och att de ska kunna hjälpa till? Vill vi att de ska kunna få ett jobb med en lön att leva på? Vill vi att människor inte ska drivas ut i utanförskap och långvarigt bidragsberoende? Då måste vi förstå att den arbetsmarknad vi har i dag är stängd för många av dessa. Trösklarna är för höga.

Låt mig citera generaldirektören på Arbetsförmedlingen, Mikael Sjöberg. Han sa så här tidigare i år: Efterfrågan på arbetskraft som saknar gymnasieutbildning är väldigt låg. Och arbetsmarknadspolitiska åtgärder är inte effektiva för dem som saknar gymnasieutbildning.

Efterfrågan på arbetskraft som saknar gymnasieutbildning är väldigt låg. Det här bekräftas av OECD, av IMF, av Konjunkturinstitutet, av Finanspolitiska rådet och av snart sagt varje expertorgan utom möjligen av LO-ekonomerna och utom möjligen av statsrådet själv och den ministär hon sitter i. Men statsministern har till och med förstått detta. Han talade om detta i somras. Näringsminister Mikael Damberg fick ansvar för att försöka få ihop parterna och få LO att acceptera att vi kommer att behöva göra reformer på arbetsmarknaden, så att den här stora gruppen får en chans att komma in. Men nu säger facket nej.

Min fråga kvarstår då till statsrådet: Anser Ylva Johansson att detta är att ta samhällsansvar? Anser statsrådet att det är att värna den svenska modellen att säga nej till att de människor som har låg utbildning och som kommer från länder utanför Europa och som inte har bott här särskilt länge ska få en chans att komma in på arbetsmarknaden? Jag tycker att det är mycket bekymmersamt. Det är ett stort problem för Sverige om en av grundbultarna i den svenska modellen, nämligen fackföreningsrörelsen, agerar som ett särintresse och inte är beredd att ta ansvar för hela nationen i den situation vi befinner oss i med de jättelika utmaningar vi står inför.

Man kan säkert kritisera arbetsgivarna för en hel del. Men faktum är att arbetsgivarna har en betydligt mer öppen och välkomnande attityd till de nyanlända. I sin approach till det här problemet är arbetsgivarna snarare en partner än ett problem, medan fackföreningsrörelsen går in för att göra maximalt motstånd mot alla förändringar som skulle kunna underlätta för människor att komma in. Det tycker jag är bekymmersamt.

Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vet inte vilken öppen dörr som Fredrik Malm försöker slå in. Jag sa i mitt svar att vi behöver fler jobb med låga kvalifikationskrav. Det är riktigt. Det finns en låg efterfrågan på dem som saknar gymnasiekompetens – jag har helt samma uppfattning som generaldirektören. Detta kommer vi inte att kunna lösa med huvudsakligen arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta måste vi huvudsakligen lösa genom att vi satsar på utbildning så att fler kan nå upp till de kompetenskrav som faktiskt ställs på svensk arbetsmarknad. Men enbart detta kommer inte att räcka, utan vi behöver också fler jobb där det är låga kvalifikationskrav, så att man kan efterfråga personer som inte har full gymnasiekompetens.

Det är lite tråkigt med Fredrik Malms inställning till fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen målas upp som ett hinder för att nya människor ska välkomnas in på svensk arbetsmarknad. Det är inte korrekt. Fackföreningsrörelsen bidrar aktivt i snabbspåren, till exempel. Det handlar om att välkomna och skapa bra vägar in på arbetsmarknaden för nyanlända. Jag vet att även LO gör det och att det inte finns något nej till att medverka till detta.

Vi för också mycket konstruktiva samtal med både fackliga företrädare och arbetsgivarföreträdare. Inte minst inspireras vi av det arbete som man har gjort i Danmark. Min statssekreterare genomförde en resa tillsammans

med parterna till Danmark för att titta på det integrationsavtal som just har slutits mellan parterna på den danska arbetsmarknaden. Det finns mycket som man kan lära av och inspireras av, tror jag, i det avtal som de har nått fram till där.

Jag har inte alls uppfattningen att det finns några stängda dörrar. Det är tvärtom ett aktivt och konstruktivt arbete för att hitta fler vägar in för den som inte har gymnasiekompetens. Men vi måste också satsa på att fler, framför allt de unga, skaffar sig en gymnasiekompetens, som de kommer att behöva under lång tid på svensk arbetsmarknad. De här frågorna står inte i konflikt med varandra, utan vi kommer att behöva göra båda delarna.

Anf. 13 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Det som Ylva Johansson nu säger är väldigt positivt, nämligen att vi behöver fler jobb med lägre kvalifikationskrav. Jag delar helt den analysen. Det är bra att vi är överens om det. Men då måste statsrådet svara på frågan: Hur ska detta gå till?

Hittills har det nämnts tre saker i det svar som har levererats till mig. Man har nämnt beredskapsjobb – 5 000 stycken. De har ännu inte kommit igång. Man har nämnt snabbspåren. Det handlar delvis om någonting annat. Det är en del av etableringsreformen. Snabbspåren omfattar nu lite drygt 1 700 personer, när vi behöver skapa hundratusentals jobb. Det tredje som nämnts är traineejobben.

Ylva Johansson stod på torgmöten i valrörelsen och sa: Vi socialdemokrater lovar 32 000 traineejobb. Hittills har det blivit 125 stycken. Är det svaret på den jättestora utmaning som vårt land står inför? Det handlar om att kunna få in den stora gruppen nyanlända på arbetsmarknaden. Det är en av de absolut viktigaste frågorna för Sverige de kommande årtiondena. Regeringens svar kan inte bara vara detta. Det är helt orimligt. Är det svaret till människor?

Ja, det går bra, säger statsrådet. Det går nu jättebra för Sverige. Ja, det går bra för att vi hade en alliansregering i åtta år och för att vi har en hygglig konjunktur. Det går bra. Men det här är strukturella utmaningar. Den fråga vi ska ställa oss är: Vill vi att det ska gå bra i morgon och i övermorgon? Hur ser det ut om fem år och om tio år om den här utvecklingen fortsätter?

Jag vidhåller att det är problematiskt att det inom fackföreningsrörelsen finns ett starkt motstånd mot att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden så att fler nyanlända kan komma in och få jobb.

Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi ska komma ihåg hur det var. Det är lite intressant att Fredrik Malm nu vill diskutera hur många personer som är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. När vi hade en borgerlig regering hade vi så hög ungdomsarbetslöshet att vi fick EU-stöd. Andra EU-länder fick betala till Sverige för att vi skulle hantera den höga ungdomsarbetslösheten. I det läget föreslog också vi att man skulle satsa på många arbetsmarknadspolitiska åtgärder för just ungdomar.

Nu har vi i stället haft en stark utveckling. Andra delar av arbetsmarknaden har gått väldigt bra, så att ungdomarna får andra jobb. Ungdomsarbetslösheten är nu den lägsta på 13 år. Det är jag väldigt glad för. Jag är

glad över att många ungdomar inte behöver en arbetsmarknadspolitisk åtgärd utan har fått jobb ändå. Det tycker jag är bra. Det är någonting jag är nöjd över. Jag har inte som mål att ha så många som möjligt i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Jag har som mål att ha så låg arbetslöshet och så hög sysselsättningsgrad som möjligt.

Vi har en mycket hög sysselsättningsgrad. Vi har den högsta sysselsättningsgraden som någonsin har uppmätts i Eurostatsystemet – det är bra. Men vi har också en hög arbetslöshet. Det betyder att vi har en väldigt stor andel av befolkningen i arbetskraften. Det är utmärkt. Det betyder att vi måste göra mer för att de arbetslösa ska kunna matchas med och passa de lediga jobben.

Därför är utbildningsinsatser extremt viktiga. Men det kommer inte att räcka, utan vi behöver också insatser för att fler jobb med låga kvalifikationskrav, liksom jobb med hög kvalifikationsgrad, ska tillskapas.

Det är naturligt att fackföreningsrörelsen säger nej till lägre löner. Men man säger inte nej till nya vägar in på arbetsmarknaden för nyanlända.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:739 om beredskapsjobb

Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Edward Riedl har frågat mig om min uppfattning är att Sverige kommer att nå målet om EU:s lägsta arbetslöshet 2020.

Regeringens mål om EU:s lägsta arbetslöshet 2020 ligger fast. Redan när målet sattes var det mycket ambitiöst, och det stora antal flyktingar som Sverige tog emot 2015 kommer givetvis att göra det svårare att nå målet. Men mål ska vara ambitiösa, och de ska styra politikens inriktning. Regeringens mål om lägst arbetslöshet i EU styr den ekonomiska politiken och visar att jobben är regeringens viktigaste fråga.

Utvecklingen i svensk ekonomi är för närvarande mycket stark, och efterfrågan på arbetskraft är god. Sysselsättningen ökar, och arbetslösheten minskar. För att arbetslösheten ska ha förutsättningar att fortsätta att minska måste vi investera. Det är genom väl avvägda samhällsinvesteringar som vi bygger en konkurrenskraftig ekonomi och skapar förutsättningar för stark ekonomisk tillväxt samt god efterfrågan på arbetskraft. Investeringar i jobben görs inom regeringens jobbagenda. Den består av tre delar: investeringar i utbildning och aktiv arbetsmarknadspolitik, investeringar i bostäder och infrastruktur samt en aktiv näringspolitik för fler och växande företag. Även satsningar på välfärden är en central del i regeringens jobbpolitik.

Det finns i dag många lediga jobb i ekonomin, och många företag vittnar om svårigheter att finna rätt kompetens vid rekrytering trots att vi har många arbetslösa. Matchningen på arbetsmarknaden måste förbättras. Arbetsförmedlingen måste ha goda kontakter med arbetsgivarna. Satsningar på utbildning, kompetens och färdigheter som svarar mot arbetsmarknadens behov, så att de arbetslösa kan ta de lediga jobb som uppstår, är viktigt. Här har arbetsmarknadspolitiken en mycket viktig roll, inte minst för att rusta de arbetslösa som har svårt att på egen hand finna arbete.

Trots en god utveckling på arbetsmarknaden kommer det att krävas ytterligare åtgärder för att nå lägst arbetslöshet i EU 2020. Mot denna bakgrund avser regeringen att i kommande budgetpropositioner återkomma med förslag på ytterligare åtgärder för högre sysselsättning och varaktigt lägre arbetslöshet.

Anf. 16 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Ja, det går bra för Sverige. Nio år med alliansbudgetar har lagt en god grund för detta. Vi har också en global högkonjunktur att luta oss tillbaka mot. Det är ett faktum att den här regeringens ekonomiska politik började gälla först från årsskiftet, med höjda bidrag, kortsiktigt finansierat genom höjda skatter på jobb och företagande.

Det är nu som den här regeringens politik börjar slå igenom. Man kan läsa rubriker om till exempel ROT-avdraget, som regeringen försämrade. Nu har en fjärdedel av köparna försvunnit. Jag har träffat flera hantverkare på mina besök under sommaren. Det som hade försvunnit – kunder som frågade om de fick köpa svart arbetskraft – har återigen kommit tillbaka, och många hantverkare är bekymrade över just detta. De tyckte att det var så skönt att inte få frågan om att behöva jobba svart.

I går kväll sa Konjunkturinstitutets nya chef på tv att han inte trodde på att den här regeringen skulle lyckas med målsättningen att nå EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Han tyckte dessutom inte – på en fråga – att det var ett bra mål. Det kan man väl säga är rätt tung kritik av den här regeringens målsättning.

I regeringens egen vårbudget konstateras att 1 miljon människor i Sverige inom några år kommer att befinna sig i utanförskap – 1 miljon människor! För att möta det har den här regeringen bland annat aviserat en satsning på 5 000 beredskapsjobb. Låt mig då påminna om att ett av Socialdemokraternas tyngsta vallöften inför valet 2014 var 32 000 traineejobb. På två år har den här regeringen lyckats få fram 125 traineejobb. Exakt noll av dessa jobb har dessutom hamnat i valkretsen Västerbottens län – noll jobb! Däremot har alla arbetsgivare fått ta emot de höjda arbetsgivaravgifterna för unga. Men det har alltså kommit exakt noll traineejobb till Västerbotten.

Fru talman! Kan ministern berätta hur många beredskapsjobb som har hamnat i Västerbotten så här långt eller hur många hon tror kommer att kunna hamna i Västerbotten?

Jag noterar också i ministrerns svar att hon inte säger vare sig ja eller nej på frågan om hon tror att Sverige kommer att uppnå regeringens mål om EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Experter som Konjunkturinstitutets nya chef är däremot väldigt tydliga. Han tror inte på det. Frågan är: Kan ministern ge ett ja- eller nej-svar? Det är inte alltid möjligt, men om det är möjligt skulle jag uppskatta det, fru talman.

Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill först säga att när det gäller byggbranschen är det inte arbetslöshet som är det stora problemet utan faktiskt bristen på arbetskraft. Vi har äntligen fått full fart på bostadsbyggandet. En av de stora utmaningarna är kompetensförsörjningen till byggbranschen, eftersom det

finns för lite ledig kapacitet när det gäller till exempel byggnadsarbetare och många av de yrken som krävs inom byggbranschen.

Edward Riedl säger igen att det viktiga är hur många personer som är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Jag har en annan syn: Det viktiga är hur många som är i arbete. Arbetsmarknadspolitiken är viktig, och arbetsmarknadspolitiska åtgärder är viktiga. Men detta kommer aldrig att vara det huvudsakliga svaret på att klara jobben, tillväxten och arbetslösheten i ett land.

Det är därför vi har ett mål om EU:s lägsta arbetslöshet som styr hela regeringens politik, inte minst den ekonomiska politiken. Det är också något som levererar. Vi ser en mycket stark utveckling på arbetsmarknaden. Det beror delvis på konjunkturen, men det beror också på investeringar som regeringen gör.

Till skillnad från när den borgerliga regeringen styrde, då vi fick färre och färre anställda i välfärden, har vi nu ökat antalet anställda i välfärden med 13 000 personer. Hotell- och restaurangbranschen var ganska kraftigt subventionerad, och man var rädd för vad som skulle hända när man hade normala arbetsgivaravgifter för ungdomar. Vi kan konstatera att det är en bransch som går jättebra, och man har också kunnat öka priserna, eftersom det finns en efterfrågan på deras varor och tjänster, som människor är beredda att betala för.

Det är grundfundamentet i en fungerande ekonomi – att det finns en efterfrågan på varor och tjänster och att människor har råd och vill köpa varor och tjänster. Därmed finns det många som vill skapa dem och leverera dem och som också behöver anställa personer för att utföra detta. Det är en sund funktion i en ekonomi. Vi har den funktionen nu, och den går väldigt starkt.

Det betyder inte att alla problem är lösta. Vi har personer som har svårare än andra att komma in på arbetsmarknaden. Det gäller särskilt dem som just har kommit till Sverige, de nyanlända. Det är självklart att det tar en viss tid. Men enligt min uppfattning tar det för lång tid innan man kommer i arbete när man är nyanländ i Sverige. Det har varit uppemot många år. Jag tycker att vi bör styra mot att det ska ta högst två år innan man kommer i arbete. Det är en viktig förändring som vi behöver göra för att förkorta tiden innan man kommer i arbete när man är nyanländ i Sverige.

Men grunden – att vi har en stark ekonomi, en stark tillväxt och en stark utveckling på arbetsmarknaden som gör att rekordmånga människor har ett jobb i dag – är bra. Därmed behöver många människor inte arbetsmarknadspolitiska åtgärder, och det är också bra.

Anf. 18 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Ja, det går bra för Sverige. Det är jag och ministern helt överens om.

Som jag sa i mitt förra inlägg: Nio år med alliansbudget och global högkonjunktur är skälet till att det går väldigt bra. Det är egentligen först från årsskiftet 2015/16 – vi pratar om månader – som den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringens politik har legat.

Vi börjar just nu se rubrikerna i tidningarna av den politiken, till exempel att en fjärdedel av ROT-köparna har försvunnit. Långsiktigt kommer det självfallet att påverka de företag som har haft stark medvind under lång

tid. När deras köpare försvinner minskar intäkterna, och det kommer i slutändan att leda till att det blir färre anställda inom de branscherna.

Fru talman! Ministern vill få det att låta som att jag, Moderaterna eller Alliansen tycker att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är bra. Vissa konjunkturella delar kan det väl vara bra att möta med viss sådan politik, men det var ju faktiskt den här regeringens företrädare som gick till val på den typen av politik. Det var ju ministerns eget parti som lovade 32 000 traineejobb – som har blivit 125, varav noll har hamnat i min valkrets Västerbotten. Alla arbetsgivare i mitt hemlän Västerbotten, liksom i resten av landet, får dock betala de höjda arbetsgivaravgifterna. Jag konstaterar bara att den här regeringen har misslyckats med det den gick till val på – jag tycker inte att det var en bra politik.

Sedan, fru talman, vill jag bara säga att jag tycker att det är lika fantastiskt varje år när det blir sommar. Nu när det börjar lacka mot höst och vinter kan man ju bli påmind om det. Just det här med grönskan, fågelkvittret och solens värme är ju fantastiskt. Men jag har aldrig någonsin påstått att det är min, Moderaternas eller den förra alliansregeringens förtjänst att det blir sommar. Jag har aldrig tagit åt mig äran för vare sig fågelkvitter, grönska eller solens varma strålar. Det är nämligen sådant som ligger utanför regeringens kontroll och möjlighet att påverka.

Som politiker är det alltid lockande att ta åt sig äran för sådant som människor i grund och botten tycker är bra, men man vet ju innerst inne att det inte är ens egen förtjänst att det ser ut på det sättet. Det finns ingen svensk regering som bär ansvar för världskonjunkturen och hur det går med den. Ändå, fru talman, får man när ministern talar lite känslan att det nu går bra för Sverige och att det indirekt är regeringens förtjänst. Våldigt lite nämns om den globala högkonjunkturen, som man inte har någonting med att göra.

Jag vill påminna den som följer debatten om att den här regeringens politik har verkat i några månader. Det var först vid det här årsskiftet som regeringens ekonomiska politik började gälla. Som jag sa: Vi har en global högkonjunktur, och det är inte regeringens förtjänst.

Fru talman! Den här regeringen har, i stället för att satsa på jobb och företagande, börjat bygga ut bidragssystemen igen. Man har börjat göra det mindre lönsamt att arbeta. Man har chockhöjt arbetsgivaravgiften för unga så att det blir dyrare att anställa unga människor. Man har försämrat jobbskatteavdraget, man har höjt skatten på arbete och man har försämrat RUT- och ROT-avdragen.

Det är en politik som kommer att göra Sverige sämre rustat för att möta framtidens utmaningar, och det är en politik som försämrar tillväxten av nya jobb i Sverige. Det går bra för Sverige nu, eftersom vi har en global högkonjunktur. Men när det vänder, vad är regeringens svar på utmaningarna? Där är ministern svaret skyldig. Det man har lovat så här långt har inte levererat någonting av detta.

Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi har levererat den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år, trots att Moderaterna har varnat och sagt att det skulle få förödande konsekvenser om man slutade med generösa skattesänkningar av arbetsgi-

varavgiften för unga. Vi har sett motsatt utveckling: Ungdomsarbetslösheten sjunker snabbt, trots att vi har normal arbetsgivaravgift för ungdomar.

Det betyder att vi har kunnat halvera underskotten i staten. När den borgerliga regeringen tog vid hade staten ett överskott på 70 miljarder kronor. När man lämnade över till oss hade staten ett underskott på lika mycket. Det var ingen särskilt framgångsrik politik samtidigt som arbetslösheten var hög och långtidsarbetslösheten bet sig fast.

Vi har börjat vända detta. Det är självklart så att vi har nytta av att det är högkonjunktur. Konjunkturer är inte beroende av regeringens initiativ, men vilken politik man för i ett givet konjunkturläge spelar stor roll för vilket utfall man får. Jag skulle säga att regeringen för precis rätt politik i det här konjunkturläget.

Vi satsar stort på utbildning i ett läge där vi har stor efterfrågan på utbildad arbetskraft. Vi styr om byggresurser till bostadsbyggande. Det behövs verkligen, både för att klara av att ge bostäder till ungdomar, nyanlända och andra som behöver tillträde till bostadsmarknaden och för att skapa en större rörlighet på arbetsmarknaden, så att människor har möjlighet att flytta till jobben och ta sig dit där jobben finns. Äntligen har vi fått fart på bostadsbyggandet efter tio års väldigt låga nivåer.

När den gamla regeringen styrde var vi ju i ett läge där vi hade så hög ungdomsarbetslöshet – den var uppe på 25 procent som värst – att andra EU-länder fick betala till Sverige. Vi fick EU-stöd för ungdomsarbetslösheten. Jag tycker att det är skämmigt att vi inte kunde klara detta med egna medel. Nu är vi äntligen i ett läge där ungdomsarbetslösheten faller snabbt. Vi har den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år, och jag vill ha ned den ytterligare. Jag vill säkerställa att ingen ung människa går arbetslös utan att få vettiga insatser. Det ska ta max 90 dagar. Vi behöver göra ännu mer för detta, men hittills går utvecklingen väldigt starkt i rätt riktning.

Att i det läget ropa att vi borde ha fler ungdomar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder tycker jag är fel väg att gå. Vi kommer att behöva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, men kanske inte i första hand i stora volymer för ungdomar – många av dem får ju nu jobb ändå – utan kanske för andra grupper. Det gäller till exempel nyanlända eller långtidsarbetslösa som har varit fast i fas 3. Där kommer vi att behöva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Men vi kommer också att behöva stora utbildningssatsningar, och det kommer regeringen att leverera.

Anf. 20 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Den som lyssnar kunde återigen höra att den här regeringen har levererat. Man har levererat den låga ungdomsarbetslösheten. Då vill jag bara säga att den här regeringen inte har levererat någonting, fru talman. Det jag vet att man har gjort så här långt och som möjligen har haft någon som helst betydelse är att man har gjort det dyrare att anställa unga människor. Vi har dock en global högkonjunktur som gör att efterfrågan på arbetsmarknaden har ökat. Den här regeringens ekonomiska politik har verkat i några månader.

Låt oss för en stund göra ett experiment, fru talman! Låt ministern svara på följande fråga: Vilken av de ekonomiska reformer, eller någon annan reform, som regeringen har genomfört under de åtta månader som

dess ekonomiska politik har verkat ligger till grund för att ungdomsarbetslösheten har minskat de senaste sju eller åtta åren? Vilken av regeringens reformer de senaste månaderna ligger till grund för den fantastiska utveckling som ministern talar om?

Om ministern inte kan ge något svar på frågan är detta bara bluff, fru talman. Då står ministern här och tar åt sig äran för att återigen har varit sommar. Nästa sommar kommer ministern återigen att ta åt sig äran för att det blir sommar. Frågan är alltså vilken av de reformer den här regeringen har genomfört under de senaste månaderna som ligger till grund för detta.

Sedan har ministern rätt i att politik ska utformas efter konjunkturläge – självfallet. Det är därför samtliga ekonomiska experter i vårt land dömer ut den här regeringens budgetpolitik. Man lånar nämligen i en global högkonjunktur, vilket är det sämsta man kan göra. Den senaste av kritikerna var Konjunkturinstitutets nya chef, som i går varnade för att regeringen lånar i högkonjunktur. Det är det sämsta man kan göra, för då har man inget försvar när konjunkturen vänder.

Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Regeringen ställde om politiken från dag ett. Arbetsmarknadspolitiken fick en ny inriktning direkt då jag tillträdde. Jag ändrade styrningen av Arbetsförmedlingen, och jag reste runt och träffade Sveriges alla kommunledningar för att etablera ett gott samarbete med kommunerna. Vi påbörjade avregleringen av arbetsmarknadspolitiken.

Från våren började vår nya budget att gälla, där vi också gör stora satsningar på utbildning. Vi satsar på de delar som behövs just nu. Vi har fått fart på bostadsbyggandet ute i kommunerna. Det beror inte huvudsakligen på regeringens budget utan på annat som har dragit igång bostadsbyggandet ute i kommunerna – men som regeringen är ansvarig för.

Vi har nu sett en utveckling där vi har många fler anställda i välfärden, vilket också beror på att stora resurser har tillförts välfärden. Man anställer fler personer i skolan och i andra delar av välfärden, där de gör stor nytta och verkligen behövs. Det är alltså rätt insatser i detta konjunkturläge.

Om man vill lyssna på ekonomiska experter kanske man ska höra allt de säger. Jag tror inte att det finns någon som stöder stora, ofinansierade skattesänkningar i det här läget, när vi har en högkonjunktur. Ändå fortsätter Moderaterna att föra precis den politiken. Den är direkt kontraproduktiv i det konjunkturläge vi just nu har.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellationerna 2015/16:750 och 755 om utfasning av sysselsättningsfasen

Anf. 22 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Penilla Gunther har frågat mig var det är tänkt att de drygt 100 000 långtidsarbetslösa ska få sin arbetsutbildning, praktik eller anställning om varken löftet om insatser för arbetsintegrerande sociala företag

eller extratjänster infrias. Lotta Finstorp har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av de siffror som Arbetsförmedlingen presenterat om de fåtaliga extratjänsterna och om bedömningen att löftet om 20 000 extratjänster under mandatperioden kommer att kunna uppfyllas. Vidare har jag fått frågan om jag i min tjänsteutövning som minister i regeringen gjort rätt bedömning angående möjligheterna att ersätta sysselsättningsfasen fas 3 med extratjänster.

Varje människa är en resurs, och alla som kan arbeta ska arbeta. Ett arbete innebär möjlighet till egenförsörjning, tillhörighet, gemenskap och makt att forma sitt liv och sin framtid. Därför är regeringens högsta prioritering att fler människor ska komma i arbete. Ett land med hög sysselsättningsgrad, högt arbetskraftsdeltagande och låg arbetslöshet blir rikare, tryggare och öppnare. Det är avgörande för att hålla ihop Sverige.

Svensk ekonomi och arbetsmarknad utvecklas positivt. Sysselsättning ökar i god takt, och efterfrågan på arbetskraft är stor. Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 120 000 personer. Över hälften av ökningen har tillkommit bland kvinnor och utrikes födda. Samtidigt minskar arbetslösheten påtagligt, inte minst bland ungdomar. Även långtidsarbetslösheten minskar efter att ha bitit sig fast på mycket höga nivåer de senaste åren och är bland vuxna lägst i EU. Den goda utvecklingen på arbetsmarknaden är således bred och berör flera grupper.

Trots den goda utvecklingen på arbetsmarknaden kvarstår det faktum att sammansättningen bland de arbetslösa har förändrats och att arbetslösheten har blivit alltmer ojämnt fördelad i befolkningen. Deltagare med låg utbildningsnivå utgör en allt större andel av de långtidsarbetslösa i jobb- och utvecklingsgarantin. Aktiv arbetsmarknadspolitik kombinerat med utbildningsinsatser är viktiga hörnstenar för att stärka och därmed få ut långtidsarbetslösa på arbetsmarknaden.

Till skillnad från den tidigare regeringen, som ansett det tillräcklig att i jobb- och utvecklingsgarantins tidigare fas 3 bara förvara människor i sysselsättning utan utvecklingsmöjligheter, anser regeringen att långtidsarbetslösa ska erbjudas riktiga jobb eller utbildning men också ha möjlighet att ta del av aktiva insatser som för dem närmare arbetsmarknaden. I dag finns det runt 1 000 extratjänster ute i landets kommuner. Även om antalet extratjänster fortfarande är lägre än önskat ökar de stadigt varje månad. Detta är en ökning som kan förväntas fortsätta.

Sedan den 1 februari har regeringen stoppat inflödet av nya deltagare till fas 3, och sysselsättningsplatserna ska vara helt avvecklade till den 31 januari 2018. Samtidigt ökar regeringen möjligheterna för dem som har varit arbetslösa under längst tid att ta del av arbetsträning. Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden behöver ofta flera insatser som följer på varandra. Regeringen anser att arbetsträning är en viktig byggsten som, till skillnad från sysselsättningsplatserna, ställer krav på anordnare att anpassa insatser utifrån de behov som deltagaren har för att komma närmare arbetsmarknaden.

Ytterligare förändringar som skett från den 1 februari i år är att jobb- och utvecklingsgarantins fasindelning och kravet på specifik nivå av aktiviteter avskaffats och att samtliga deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin har möjlighet att deltidstudera under sex månader vid sidan om deltagande i garantin. Regeringen har också förlängt möjligheten till studier i svenska för invandrare inom garantin från sex till tolv månader. En

ny satsning på yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskola i upp till 24 månader har dessutom inletts.

I mitten av augusti infördes en möjlighet för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin att studera upp till ett år på heltid inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller motsvarande utbildning inom folkhögskolan med bibehållet aktivitetsstöd. Sedan augusti förra året har endast deltagare i den tidigare fas 3 haft möjlighet att bedriva studier på detta sätt. Sedan den 1 juni 2016 har regeringen utvidgat traineejobb och yrkesintroduktionsanställningar till långtidsarbetslösa och ny-anlända.

Jag vill återigen understryka att regeringen anser att det finns många arbetsintegrerande sociala företag som gör ett fantastiskt arbete när det gäller att stärka och skapa arbetstillfällen för människor som varit arbetslösa länge. Många av de företag som i dag anordnar sysselsättningsplatser i tidigare fas 3 är också anordnare av arbetsträning i jobb- och utvecklingsgarantin. De utvidgade möjligheterna till arbetsträning är på så sätt en viktig insats för att även kunna tillvarata befintliga arbetsintegrerande sociala företag.

Därutöver beslutade regeringen om att genomföra en treårig satsning där totalt 60 miljoner kronor tillförs för sysselsättningsfrämjande insatser genom arbetsintegrerande sociala företag. Tillväxtverket har fått i uppdrag att i samverkan med Arbetsförmedlingen utarbeta och genomföra ett nationellt program med insatser som stimulerar till att fler arbetsintegrerande sociala företag startar och växer för att därigenom öka antalet sysselsatta.

Med de förändringar som nu görs bedömer jag att arbetsintegrerande sociala företag ska kunna ha en fortsatt mycket viktig roll när det gäller att ge dem som står långt ifrån arbetsmarknaden en väg tillbaka.

Sammantaget innebär regeringens politik flera nya satsningar men också att förvaringen av människor i sysselsättning som inte leder vidare upphör. Det är en stor förändring att Arbetsförmedlingen nu kan erbjuda insatser som utgår från varje individs behov och att förutsättningar ges för att fler ska få ett arbete eller börja studera.

Anf. 23 PENILLA GUNTHER (KD):

Fru talman! Tack, Ylva Johansson, för svaret! Detta kanske blir en anorlunda interpellationsdebatt än vad statsrådet är van vid, för jag tänker till huvuddelen vara positiv. Jag är positiv till att regeringen har tagit dessa initiativ till insatser speciellt för långtidsarbetslösa. Av ungefär 400 000 arbetslösa är det alltid ungefär en fjärdedel av dessa som är långtidsarbetslösa med någon form av arbetshinder som gjort att de under lång tid inte kommit ut på ordinarie arbetsmarknad. Det krävs extra insatser för dessa personer. Därför är jag oerhört glad för att regeringen har fortsatt den satsning på de arbetsintegrerande sociala företagen som alliansregeringen påbörjade. Jag var själv med på den träff i januari där statsrådet Johansson tillsammans med statsrådet Damberg lanserade denna satsning.

Problemet är inte att det tagits initiativ för dessa grupper. Problemet är att man samtidigt avsätter 60 miljoner på tre år för att stötta start och utveckling genom exempelvis affärscheckar för arbetsintegrerande sociala företag. Genom detta drar man undan mattan på andra sätt vilket gör att grunden för dessa företag med själva affärsidén fullständigt dras undan.

I arbetsintegrerande sociala företag finns något som heter ”en dubbel affärsidé”. Den dubbla affärsidén är dels att företaget måste ha en affärsidé som vilket annat företag som helst, där man har en tanke kring att producera produkter och tjänster, dels att kunna sälja tjänster inom arbetsträning, rehabilitering och annat. Jag delar statsrådets uppfattning att fas 3 inte alls har varit någon idealisk lösning för många människor. Men i det här fallet, när fas 3 har använts i ASF-sammanhang och det faktiskt har skapat stabilitet för dessa personer enligt den metod som arbetsintegrerande sociala företag jobbar med, att få människor att kunna arbeta till 100 procent av sin förmåga, har fas 3 fungerat väldigt väl.

När man nu har ordnat så att företagen ska kunna ta emot människor och få ersättning ställer man just dessa personer i princip på bar backe. Man har ingen annan som vill ta emot dem och arbetsintegrerande sociala företag kan ju inte fortsätta att ta emot personer när de inte får någon ersättning.

Detta är en brist i hanteringen som inte alls är optimal. Dessutom är behovet av arbetsträning och praktik enormt. Där har de arbetsintegrerande sociala företagen en jättestor chans att kunna ta emot fler, men man får aldrig något stöd till verksamhetsledare eller handledare, vilket är garantin för att dessa små företag över huvud taget ska kunna ha en stabilitet i tillvaron. Jag vill gärna få ett svar från ministern om hur regeringen tänker åtgärda de här problemen för att nå sina syften.

Anf. 24 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

En av de viktigaste förutsättningarna för delaktighet och inkludering i samhället är att ha ett arbete, sysselsättning och arbetskamrater. Den som under lång tid saknat arbete av olika orsaker måste få individuellt utformad hjälp och stöd för att kunna komma tillbaka. Det skriver också arbetsmarknadsministern väldigt tydligt i sitt svar.

Det är någonting som jag inte riktigt förstår i sista stycket: ”Det är en stor förändring att Arbetsförmedlingen nu kan erbjuda insatser som utgår från varje individs behov – –”. Menar ministern att det inte är så som Arbetsförmedlingen har arbetat tidigare? I så fall är det väl bra att man gör en översyn av hur det faktiskt ser ut.

I valrörelsen 2014 var tonläget högt från nuvarande arbetsmarknadsministern avseende löftet om att avskaffa fas 3. Den var i många delar inte alls särskilt bra. Det fanns de som trivdes väldigt bra hos sina fas 3-anordnare, men det fanns också de som inte fick det som de behövde ha; så är det ju.

Om Socialdemokraterna vann valet skulle alla få ett riktigt arbete. Extratjänster skulle namnet vara på den nya åtgärden. Arbeten skulle ges inom välfärdssektorn, men det var framför allt inom äldreomsorgen som jag hörde att det handlade om. De liknar tidigare plusjobb och beredskapsjobb.

Om ministern liksom jag anser att individuella lösningar, råd och stöd är viktigt för den som stått utanför arbetsmarknaden länge, varför är då just äldreomsorgen en lämplig sektor? Det är där det behövs fler kvalificerade händer. Men om man har stått väldigt långt från arbetsmarknaden och inte alls har arbetat inom äldreomsorgen tidigare blir det ju oerhört svårt för den som ska vara handledare men också för den enskilde att som första

arbete efter en lång sjukskrivning eller långtidsarbetslöshet gå in i en väldigt arbetskrävande miljö som just äldreomsorgen. Orkar den ordinarie personalen att introducera den som har stora behov av stöd och hjälp när det är väldigt tufft där ute?

Den ideella sektorn har generellt sett gjort ett mycket bra arbete inom fas 3 när det gäller sysselsättning och medmänsklighet. Jag tycker att Penilla Gunther har pratat väldigt bra kring sociala företag, som är ett bra exempel på arbetsintegrering när den är som bäst. Där får man dessutom precis den delaktighet och den samhörighet som många som har stått långt ifrån arbetsmarknaden behöver ha.

I dag har det högljudda vallöftet inte infriats mer än till väldigt liten del. Jag har nya siffror från Arbetsförmedlingen och från en rapport som vi låtit RUT göra. Många människor berättar om den stressande osäkerhet som avvecklingen av fas 3 innebär. Många var nöjda med sina anordnare, medan andra tyckte att det verkligen var riktigt illa. När man efter många års frånvaro från arbetsmarknaden äntligen hade kommit igång, fått rutiner och arbetskamrater, fick man gå hem och vänta.

I december 2015 lämnade totalt 1 738 personer sysselsättningsfasen. Det kan jämföras med 3 858 som lämnade i maj 2016. Avvecklingen har alltså gått fortare än beräknat. Majoriteten av dem som lämnade fasen 2016 gick till insatsen program- och aktivitetsstöd. Det kan jämföras med december 2015 då de flesta gick till att vara öppet arbetslösa, så där har det skett en förbättring. Totalt har närmare 20 000 lämnat sysselsättningsfasen från december 2015 till nu 2016.

Det vi ser i dag är att det är väldigt få extratjänster som har tillkommit av de utlovade 20 000. Vad anser ministern att detta beror på?

Anf. 25 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill gärna återgälda ett positivt svar till Penilla Gunther. Jag vet att hon har ett genuint engagemang och en stor kunskap i frågorna, inte minst när det gäller arbetsintegrerande sociala företag. Jag uppskattar verkligen Penilla Gunthers starka engagemang i detta.

Jag är också oroad. Jag träffar enskilda arbetsgivare i sociala företag som har fått uppgiften från lokala företrädare för Arbetsförmedlingen att man inte kan fortsätta att vara på företaget om man inte har en sysselsättningsplats inom fas 3. Men det kan man självklart. Det är därför vi har öppnat just för arbetssträning. Många arbetsintegrerande sociala företag har ju i praktiken jobbat med arbetssträning, fast det inte har hetat så, för man har ett stort socialt engagemang för de här människorna.

Jag har också förstått att det har funnits en missuppfattning lokalt att alla som har funnits i fas 3 skulle in i en extratjänst. Alla kommer inte att vara lämpliga för det, och alla kommer inte att vilja det.

Det här är en fråga som jag tar på stort allvar och som oroar mig. Jag har också tagit upp frågan med Arbetsförmedlingens generaldirektör för att säkerställa att informationen går ut ordentligt om att vi förstås ska fortsätta att arbeta med bra arbetsintegrering i sociala företag på det här sättet.

Det är viktigt att se den förändring som nu sker av sammansättningen av långtidsarbetslösa. Av dem som hittills befunnit sig i fas 3 är hälften utrikes födda. Det betyder att möjligheten att kombinera insatsen med till exempel studier i svenska är viktig för att man varaktigt ska stärka sin

ställning, för även om man har deltagit i viss sfi-undervisning tidigare tappar man språket om man inte får använda det. Det är viktigt med kombinationen att vara på en arbetsplats och att kunna stärka språkkunskaperna.

Till Lotta Finstorp vill jag säga som svar på frågan att själva definitionen av fas 3 var i förordningen sådan att när en person kom dit fick Arbetsförmedlingen inte göra någon annan insats för den personen. Det blev stopp för alla andra insatser. Det enda man fick göra var att placera i en sysselsättningsplats. Det är det som jag nu har ändrat; jag har tagit bort det förbudet. Man har nu tillgång till hela verktygslådan för dessa personer. Själva definitionen av fas 3 var att man inte fick göra några andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder, och det har jag tagit bort. Man har tillgång till alla arbetsmarknadspolitiska åtgärder för dessa personer. Det betyder att man kan göra en individuell bedömning. Jag har också öppnat för nya vägar när det framför allt gäller utbildning, för vi ser att många personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, har varit borta länge eller aldrig kommit in på den, som det många gånger också handlar om, behöver stärka sin kompetens, inte minst när det gäller yrkeskunskaper. Vi har skapat nya stora möjligheter till yrkesutbildning, till exempel inom folkhögskola upp till två år. Vi kommer senare också med förslag om ett så kallat studie-startsstöd som ger goda ekonomiska förutsättningar att delta i utbildning, inte minst för personer som har befunnit sig i fas 3. Men det kan också vara aktuellt med helt andra insatser. Nu öppnar vi som sagt hela verktygslådan, och det är det viktiga.

Det är fortfarande min bedömning att vi kommer att nå 20 000 extratjänster. Men det kommer att krävas en del förändringar. Regeringen återkommer med ytterligare förslag i budgetpropositionen.

Anf. 26 PENILLA GUNTHER (KD):

Fru talman! Tack, Ylva Johansson, för ditt svar igen!

Jag vill passa på att lyfta fram några saker som har bäring på vad som händer efter fas 3.

Många har åsikter om Samhall. Jag är positiv till Samhalls grunduppdrag, men dessvärre får jag konstatera, efter att ha haft direktkontakt med generaldirektören och så vidare, att Samhall de senaste åren har fått ett förändrat uppdrag. Det gör att de som står allra längst ifrån ett ordinarie jobb har hamnat i fas 3 och inte kommer ut därifrån annat än till en arbetsutbildning. De skickas inte från Arbetsförmedlingen till Samhall, för de är ofta i för dåligt skick, fysiskt, psykiskt, socialt och så vidare, för att kunna hålla det tempo som Samhall kräver för de tjänster eller den produktion som bedrivs i Samhall. Det gör att man ibland tar chansen att skicka över de här personerna till ett arbetsintegrerande socialt företag. Och det vore fine om det vore så att ersättningen hade varit i paritet med den som Samhall får för sina personer som är i bättre skick, om jag får uttrycka mig på det viset, än just de personer som de här små företagen får.

Återigen vill jag trycka på den stabilitet som krävs för att man ska kunna bedriva en verksamhet med god lönsamhet, i alla fall att verksamheten går runt. Det är ändå ett företag vi pratar om med näringsverksamhet som måste kunna gå runt. Det är det som är själva idén med det här. Då måste man ha människor som kan jobba åtminstone några timmar om dagen för att verksamheten ska upprätthållas och för att kunna leva upp till begreppen om 100 procent av var och ens förmåga och så vidare.

Här saknas fortfarande, vågar jag påstå, en kunskap hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Trots att man har nationella samordnare i varje myndighet som ska jobba med frågan når det uppenbarligen inte ut till de respektive tjänstemännen på lokal nivå.

Jag kräver inte att statsrådet här ska ha någon Harry Potter-stav för att se till att alla vet och kan allting samtidigt. Men jag vill ändå poängtera vikten av att det finns en kunskap över hela landet där människor får känna att de behandlas likvärdigt.

Kontakten mellan de arbetsintegrerande sociala företagen är väldigt stor. De är måna om att få samma villkor för sina verksamheter och för de människor som de tar emot i företagen.

Därför undrar jag: Hur skulle statsrådet kunna medverka till att det blir en större likvärdighet i villkoren för de arbetsintegrerande sociala företagen över landet, som vi är överens om är viktiga som insatser efter fas 3?

Anf. 27 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag är förvånad över hur nöjd och säker ministern tycks vara trots att endast 773 extratjänster av utlovade 20 000 finns på plats. Vi befinner oss i dag i en högkonjunktur. Den som har gymnasiekompetens och pratar svenska har i dag inte svårt att få ett arbete. De som vi talar om i debatten är de som står längst från arbetsmarknaden av olika skäl.

Majoriteten av dem som lämnat fas 3, eller sysselsättningsfasen, den senaste tiden har hamnat i program- och aktivitetsstöd. De har aktiviteter på i genomsnitt 74 procent. När man läser i sociala medier om dessa frågor ser man att det är det många som är upprörda över att de får lön på 75 procent av en heltid när de får extratjänst. Det är ungefär 13 500 kronor i månaden. Det är lägre än vad de i sysselsättningsfasen i dag har i aktivitetsstöd. De som har högst aktivitetsersättning får en sänkning. Min fråga till ministern är om ministern anser att det är problematiskt att det är på det sättet.

Halva mandatperioden har gått, och det fanns bara 773 extratjänster i juni. Det som bekymrar mig mycket är att det är SKL, kommuner och landsting, som ska se till att extratjänsterna kommer fram och att det finns handledare på plats. Vi vet att det är tungt där ute. Det är mycket att göra. Det är en stor tillströmning inom äldreomsorgen av äldre människor som har behov och får bistånd i form av till exempel särskilt boende.

Det börjar bli dags att analysera varför inte fler extratjänster tillkommer. Redan i augusti 2015 varnade SKL om att kommuner och landsting kommer att få svårt att få fram de 20 000 extratjänster som det redan är planerat för. Jag läste i tidningen Arbetet en intervju med Agneta Jöhnk, som är ansvarig för arbetsgivarfrågor hos SKL. Hon säger: ”Jag vet inte riktigt hur det är tänkt. Ska långtidsarbetslösa börja arbeta behöver de handledning och introduktion. Och det är inte helt enkelt att få ihop.”

Att ha utrymme att handleda en ny medarbetare utan adekvat utbildning och erfarenhet när arbetsbelastningen är hög är en problematik i sig. Det märker man när man lyssnar. Jag är hos Moderaterna ansvarig för frågor om sjukskrivningar. Man kan titta på hur sjukskrivningar ser ut inom offentlig sektor bland till exempel mellanchefer. Den psykiska ohälsan, där man anger att arbetsbelastningen har utlöst ohälsan, är ett stort problem i samhället. Ska de dessutom få ansvar för flera människor som kanske

aldrig arbetat inom till exempel äldreomsorgen kan det bli en ytterligare belastning.

Jag skulle vilja höra vad ministern har att säga om det. Hur ska man kunna lösa det? Tanken med extratjänster är absolut rätt. Det kan vara så. Beredskapsjobben var bra på sin tid, och plusjobben hade också sin funktion. Men hur ska det gå till? Om inte kommuner och landsting känner att de har utrymme att ta emot och på ett bra sätt introducera människor som inte har adekvat utbildning, och som kanske aldrig har jobbat inom särskilt boende inom äldreomsorgen, är det en problematik i sig.

Jag tror jag stannar där och väntar på ministerns svar.

Anf. 28 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill till Penilla Gunther säga att jag helt delar uppfattningen att Samhall behövs och bör vara utformat så att man når de personer med funktionsnedsättning som har allra svårast att få jobb på något annat sätt på arbetsmarknaden.

Nu anger Penilla Gunther att man inte tar emot de personerna som skulle stå allra längst ifrån. Det är en mycket oroande uppgift. Jag tar väldigt allvarligt på den uppgiften. Jag kommer därför att tillsätta en översyn för att säkerställa att Samhall verkligen ska jobba med de personer som står allra längst ifrån. Det är själva existensberättigandet för Samhall att göra detta.

De arbetsintegrerande sociala företagen behöver en varaktig och trygg finansiering och varaktiga och trygga villkor. Det är företag, men det handlar om att ha bra spelregler. Det är framför allt det som de särskilda riktade pengarna ska gå till och som man ska ägna sig åt.

Arbetsmarknadspolitiken kommer aldrig att vara den trygga och varaktiga finansieringen. Den utgår alltid från den arbetslösa individens behov. Men eftersom många av de arbetsintegrerande sociala företagen kan erbjuda mycket lämpliga insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden bör de också användas i de många fall där de är lämpliga leverantörer. Det är vad jag vill se. Vi hoppas att vi ska uppnå det. Vi får överväga om det behövs ytterligare initiativ för att så ska ske.

Till Lotta Finstorp vill jag säga: Nej, jag är inte nöjd, men jag är trygg i att vi kommer att klara också de svåra utmaningarna och att politiken fungerar. Lotta Finstorp beskriver väl arbetsbelastningen i äldreomsorgen. Det är mycket tufft att arbeta i äldreomsorgen. Det är bland annat därför som regeringen tillför nya resurser för ökad bemanning. Vi behöver fler som jobbar inom äldreomsorgen. Vi behöver en tätare bemanning. Vi behöver också fler som är rätt utbildade. Vi gör därför stora insatser också när det gäller yrkesutbildningar.

Det är en utmaning att handleda en ny person vare sig det är någon i utbildning eller någon som skulle komma in i en annan extratjänst. Detta är något som regeringen diskuterar framför allt i dialog med kommunerna och motparten Kommunal. Regeringen kommer att återkomma i de frågorna i budgetpropositionen.

Anf. 29 PENILLA GUNTHER (KD):

Fru talman! Jag är verkligen glad och tacksam över att statsrådet tar detta på allvar. Jag uppskattar verkligen det. Jag känner att så många människor har en sådan stor potential att få komma till sin rätt om de bara fick känna känslan att få jobba 100 procent av sin egen förmåga. Om det är två, fyra eller sex timmar om dagen må det vara just den personens egen känsla och uppfattning om vad den klarar. Men jag önskar så innerligt att fler skulle få känna av att få den möjligheten att komma in i det sammanhanget.

Statsrådet Damberg tillsatte Lars Bryntesson för att komma fram med förslag på förbättringar för våra arbetsintegrerande sociala företag. Vi som är inne i detta tycker att det är jätteviktigt och intressant att få veta vad man har ytterligare för förslag. En sak som många av oss och inte minst intresseorganisationen Skoopi tryckt på är att få till en definition för ASF i Sverige likaväl som man har i till exempel Finland. Där finns en särskild lagstiftning som skyddar de här företagen och också kan ge särskilda förutsättningar, vilket det är för de människor som det berör som är inne i ASF.

Är det någonting jag skulle vilja skicka med ytterligare från den här interpellationsdebatten är det kanske just att ASF har sina speciella förutsättningar för att man också har hand om speciella människor.

Anf. 30 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Vi har låtit ta fram en RUT-rapport avseende personer som lämnat sysselsättningsfasen och hur det ser ut i dagsläget. Den bygger på Arbetsförmedlingens statistik som ministern naturligtvis känner till.

Det som är intressant tycker jag är att i maj i år hade 627 nya kommit in i flödet i sysselsättningsfasen. 3 858 har lämnat och 24 914 finns kvar i stocken.

Det är de som står allra längst från arbetsmarknaden som jag känner oro för, precis som ministern också uttrycker. Andra kommer att fixa det här. Man kan få gymnasiekompetens och svenska, vi är i högkonjunktur och det finns arbete. De allra flesta kommer att lösa det på egen hand, men de som har varit långtidsarbetslösa under lång, lång tid är naturligtvis de som har det jobbigast.

Regeringen håller fast vid sitt mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet. Då är det synd att sänkningen av RUT och ROT har lett till att var fjärde köpare av ROT-tjänster har försvunnit sedan avdraget minskade – inte här i Stockholm förmodligen, därför att här byggs det mycket, men i landsorten märker de mindre företagen att de inte kan anställa som de gjorde tidigare därför att de har färre kunder.

Taken behöver höjas för att fler ska ha råd att använda de här tjänsterna. På så sätt skapas fler kunder och det blir fler jobb till fler människor.

Även de arbetsintegrerande sociala företagen skulle gynnas om man kunde göra en dubbel höjning av taket till exempel inom RUT.

Jag konstaterar avslutningsvis att ministern inte är nöjd men trygg. Möjligtvis hjälper det de personer som står längst från arbetsmarknaden att ministern är trygg. Inte vet jag.

Prot. 2015/16:129
1 september

Svar på
interpellationer

Anf. 31 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill ta det som Lotta Finstorp tar upp om att det finns ett inflöde i långtidsarbetslöshet på allvar. Att det är så beror huvudsakligen på att en majoritet tyvärr efter två år i etableringsuppdraget inte har fått gå till jobb eller utbildning. De senaste två åren har vi ökat andelen som går till jobb eller utbildning inom tvåårsperioden för etableringsuppdraget, men det är fortfarande en mindre grupp. Detta är mycket allvarligt. Jag skulle vilja se att man i normalfallet klarar att nå utbildning eller arbete inom det tvåårsspann som etableringsuppdraget har. Nu går man därifrån vidare in i det som definieras som långtidsarbetslöshet. Det är mycket allvarligt att vi inte kan klara det, och därför behövs det förändringar i etableringsuppdraget så att fler ska kunna komma i arbete eller utbildning under den tvåårsperioden.

Jag vill hålla med Penilla Gunther särskilt om vikten av att få jobba hundra procent av sin egen förmåga, att få vara behövd och efterfrågad och att få lön. Det är vad vi människor behöver, och det gör att man växer sig starkare. Det är också någonting som gör att Sverige håller ihop och människor kan gå med rak rygg. Jag delar helt den uppfattningen.

Jag vill tacka för den här debatten. Jag tycker att den har varit konstruktiv, och jag vill också tacka för de medskick som Penilla Gunther har gett mig.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:759 om åtgärder för fullgod krisberedskap

Anf. 32 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att Försvarsmaktens beredskap vid insatser till stöd för samhället och vid skydd mot olyckor ska vara fullgod.

Stödet till samhället är en viktig uppgift för Försvarsmakten, och myndigheten har genomfört ett omfattande stöd under de senaste åren. Försvarsmakten ska med myndighetens befintliga förmåga och resurser kunna lämna stöd till civil verksamhet. I händelse av räddningstjänstsituationer och terrorismbekämpning finns särskild lagstiftning. Myndigheten får även lämna stöd i andra situationer, vilket regleras i den så kallade stödförordningen. Dessutom finns ett särskilt beslut om stöd med helikopterresurser till polisen.

Under 2014 genomförde Försvarsmakten flera betydande och efterfrågade stödinsatser till samhället som omfattade drygt 99 000 timmar för hemvärnet. En av de större stödinsatserna skedde vid branden i Västmanland. Den 31 juli startade branden i området väster om Sala, och redan under morgonen den 1 augusti började Försvarsmakten agera tillsammans med andra aktörer. Försvarsmaktens personal och helikoptrar bekämpade bränder på en rad olika platser i brandområdet och räddade bland annat nödställda personer som stängdes in av elden.

Vi måste dock ha i åtanke att Försvarsmaktens huvuduppgifter är att upprätthålla och utveckla ett militärt försvar och att grunden för det är förmågan till väpnad strid. Försvarsmakten ska försvara Sverige och främja svensk säkerhet. Försvarsmakten ska upptäcka och avvisa kränkningar. Myndigheten ska dessutom kunna värna Sveriges suveräna rättigheter och svenska intressen samt kunna förebygga och hantera konflikter och krig såväl nationellt som internationellt.

Arbetsgivarpolitiken i staten är delegerad till myndigheterna. Det är myndigheterna som anställer, lönesätter, utvecklar och avvecklar personal utifrån gällande regelverk i form av författningar och kollektivavtal. Försvarsmakten ska säkerställa att kompetensen finns för att nå verksamhetens mål. Lönebildningen vid myndigheten kan härvid vara ett viktigt inslag. Lön liksom andra villkor reglerade genom kollektivavtal är en fråga för Försvarsmakten som arbetsgivare och berörda arbetstagarorganisationer som jag inte kan eller ska lägga mig i.

Jag utgår från att Försvarsmakten gör relevanta bedömningar och prioriteringar angående vilket stöd till samhället som myndigheten kan lämna utifrån befintlig förmåga och resurser.

Anf. 33 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på min interpellation!

Före 2004 hade Försvarsmakten ett omfattande stöd till det civila samhället. Bland annat användes Försvarsmaktens helikoptrar för att hämta patienter ute i skärgården, inom ramen för fjällräddning och inom ramen för sjöräddning, och mer eller mindre regelbundet deltog de också till exempel vid släckning av skogsbränder, som försvarsministern nämner.

Men 2004, under en socialdemokratisk regering, beslutade den här riksdagen att stödet till civilsamhället inte längre fick vara dimensionerande för Försvarsmakten. Detta berör försvarsministern i sitt inlägg.

Det kan tyckas ganska logiskt att en verksamhet som är uppbyggd som Försvarsmakten för att hantera den väpnade striden och det militära försvaret inte ska dimensionera sig för civila uppgifter. Men faktum är att den här begränsningen, fru talman, nu har gått så långt att när man besöker till exempel helikopterförbandet i Luleå på Kallax flygplats berättar de att fastän de vet att de varje sommar ska åka ut och släcka skogsbränder både i norra och södra Sverige får de inte ens planera semestern efter detta förhållande, för det anses vara dimensionerande. Vad som sker är att när skogsbrandssläckningen blir aktuell ska man ringa in människor från deras semester, och sedan ska de medverka vid insatsen.

Det leder till att hela den här problematiken, som i dag innebär att man inte får tag på personal därför att de arbetsvillkor som erbjuds är för dåliga, hänger samman med tanken att Försvarsmakten inte får dimensioneras mot stöd till det civila samhället. Om man hade kunnat semesterplanera för till exempel helikopterförarna hade det funnits personal inne kontinuerligt under sommaren. Personalen hade då kunnat göra insatser, och allt hade varit frid och fröjd.

Jag påpekar i min interpellation att det givetvis primärt är en uppgift och ett ansvar för parterna att reda ut den typen av problem, som handlar om mycket låga insatsersättningar. Men jag är lite förvånad över att försvarsministern inte ser det som ett problem när ordföranden i Officersförbundet går ut offentligt och säger att personalen i dag lämnar sina telefoner

hemma, att de gör sig onåbara i olika sammanhang. Det vore bra, fru talman, om försvarsministern åtminstone kunde bekräfta att också han ser det som ett bekymmer.

Jag vill avsluta med att säga att försvarsministern gång efter annan återkommer till att ställa den väpnade striden som uppgift för försvaret mot stödet till det civila samhället. I min värld, fru talman, finns det inget motsatsförhållande mellan de två. När man genomför skogsbrandssläckning, när man deltar i sjöräddning övar man alla ledningsfunktioner i förbanden, och man gör många viktiga erfarenheter.

När Peter Hultqvist ingick i Försvarsberedningen var han överens med alla andra partier om att det borde ske en översyn av stödet till det civila samhället och av de regler som gäller. Jag vill fråga försvarsministern om han fortfarande är av uppfattningen att en översyn är nödvändig eller om han tycker att det inte finns anledning att vidta några som helst åtgärder med anledning av den uppkomna problematiken.

Anf. 34 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Om jag ska gå igenom lite fakta om de olika insatser som görs kan jag säga att Försvarsmakten till dags dato under 2016 har lämnat stöd utifrån LSO vid 64 tillfällen, utifrån stödförordningen vid 58 tillfällen och stöd med helikopter vid 13 tillfällen. Försvarsmakten har alltså bistått med stöd till samhället vid 125 tillfällen hittills under 2016. Det är vad som har pågått under 2016.

Under 2015 lämnade Försvarsmakten markoperativt stöd vid ett sjuttiofem tillfällen. Under 2014 var det ett åttiotal tillfällen. Majoriteten av dessa var eftersök efter försvunna personer och uppgick till 33 328 timmar. Stöd med helikopter lämnades vid sex tillfällen.

Försvarsmakten lämnade också ett omfattande stöd till Migrationsverket som samordnades med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Beskrivningen ska alltså inte landa i en bild av att Försvarsmakten inte bidrar på något sätt eller av att jag inte ser det som rimligt att de bidrar.

Jag har aldrig sagt någonting om att jag skulle se det som ett problem eller inte att människor lämnar telefoner hemma och så vidare. Jag har inte berört den frågan över huvud taget.

Jag ser naturligtvis olika dimensioner i det här. Lösningar måste hittas på något vis. Det är på det sättet att det är parterna som ska sköta de kollektivavtalsbundna frågorna.

Jag har ett regelverk att anpassa mig efter, vilket Widman känner till. Med den iver som KU-anmälningar ibland kommer upp till ytan vet jag att om jag säger någonting – eller lockas att säga någonting – utanför det regelverket kommer någon behjälplig person att anmäla mig till konstitutionsutskottet för att jag har lagt mig i frågor som jag inte har med att göra. Jag vill ha det sagt, så att vi kan få in också den dimensionen i debatten.

När det gäller dimensionerande i Försvarsmakten föreslår Widman nu att vi ska ha andra dimensioneringsnormer i förhållande till Försvarsmakten där vi väger in det civila. När detaljerade resonemang om semesterplanering inom Försvarsmakten förs in och Widman har någon sorts frågeställning om vilka eventuella synpunkter jag har på det måste jag fråga om Widman anser att det är en rimlig fråga att avhandla i riksdagen. Jag är inte beredd av gå in i den typen av detaljerad diskussion.

Widman vet mycket väl att regeringen ser att en översyn av hela totalförsvaret måste göras. Det finns med i inriktningspropositionen som det togs ställning till förra året. I juni i år har Försvarsmakten och MSB presenterat en första analys. Vi bearbetar nu den för att kunna återkomma. Det handlar om två dimensioner. Den ena är det som innebär stöd till det militära försvaret från den civila sidan. Den andra handlar om kris- och katastrofstödet i olika former. Det pågår alltså ett arbete med detta.

Slutligen vill jag fråga, eftersom det blir lite högstämt här: Vad gjorde förra regeringen åt det här 2006–2014?

Anf. 35 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Svaret på Peter Hultqvists sista fråga är: Inte så mycket!

Jag vill dock att det ska vara fullständigt klart att jag inte har försökt göra gällande att Försvarsmakten inte hjälper till. Det handlar inte om det. Det handlar om det stöd som Försvarsmakten ger civilsamhället i händelse av kris, olyckor och liknande och om det är optimalt eller inte.

Fru talman! Det problem som finns inom Försvarsmakten och som Officersförbundets ordförande bekräftar är att ersättningen för den typen av insatser är så låg att många ser det som omöjligt att tjänstgöra. Det handlar om hundralappar per dag, även om det är helg, och det handlar om tjänstgöring helgtid som inte ger någon kompensationsledighet. Jag kan se hur hela den problematiken hänger ihop med att Försvarsmakten inte ens får planera för att stödja det civila samhället.

Peter Hultqvist säger att Allan Widman bara talar om en massa detaljer och undrar om det här med semesterplanering verkligen är värdigt att tas upp i en riksdagsdebatt. Peter Hultqvist tog själv i sin inledning upp Västmanlandbranden. Ja, just därför att Försvarsmakten inte fick dimensionera mot stöd till det civila samhället visade det sig att vare sig våra nyaste Helikopter 14 eller Helikopter 16 var utrustade för att kunna släcka skogsbränder. Det fanns inga vattensäckar till de helikoptrarna. Det är en konsekvens av att det inte sker någon översyn av regelverket för stöd till det civila samhället.

Fru talman! Återigen, för mig finns det inte något motsatsförhållande mellan den typen av insatser och den väpnade striden. För en helikopterförare är det inte stor skillnad mellan att släppa sjunkbomber från sin helikopter eller att släppa vattensäckar.

Jag är också beredd att här och nu lova försvarsministern att inte göra någon anmälan till konstitutionsutskottet för det fall att han skulle bekräfta att detta är en problematik som måste följas upp från samhällets sida. Om vi inte får fram resurser från Försvarsmakten vid en större skogsbrand, då vi kan råka ut för stora skador för många hundra miljoner, är det ett viktigt problem i hela vår samlade krisberedskap. Jag skulle gärna se att försvarsministern skickade just den signalen.

Jag vet inte om han, när han i sin avslutning talade om totalförsvarsplanering och planering av ett nytt civilt försvar, verkligen menade att det inom det också ska rymmas en översyn av de gällande reglerna för stöd till det civila samhället. Om så är fallet är det naturligtvis mycket bra. Jag skulle vara tacksam om försvarsministern vill förtydliga på den punkten.

Anf. 36 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Vad som är optimalt eller inte måste man alltid fråga sig när det gäller Försvarsmakten och de olika myndigheternas verksamheter. Jag tror inte att det finns någonting som når det exakt optimala, utan det är hela tiden en förändrings- och utvecklingsprocess.

När det gäller totalförsvaret har vi ett stort behov av att göra saker. Det finns ett stort beting där, en rejäl förbättringspotential kan vi väl säga.

Jag vill inte på något vis undervärdera det som görs inom den civila beredskapen och de olika insatser som Försvarsmakten, MSB och andra gör. Det var också därför jag var noga med att räkna upp de tillfällena, så att den nyansen kommer med i debatten.

Men jag tror inte heller att det finns någon liknöjdhet i vare sig Försvarsmaktens organisation eller i andra organisationer som går ut på att alla problem är lösta och att det nu är bra. Däremot tror jag att alla har ett intresse av att gå vidare och lösa problemen. Alla har nog också ett intresse av att lösa förhandlingen om de ekonomiska villkoren. Alla har nog också ett intresse av att titta på om det är nödvändigt att förändra regelverk och annat inom hela totalförsvarskonceptet inklusive den civila beredskapen.

Hur detta ska se ut i detalj och vad som ska göras åt det får man i så fall återkomma till, men vi har tagit ett första steg i och med den analys som presenterades i juni. Nu ska vi bereda den för att se hur man ska gå vidare med olika avsnitt och hur prioriteringsordningen ska se ut. Det är också en annan sak med i bilden, och det är ju att om man ska bygga upp någonting krävs det också pengar.

Varför jag är lite försiktig med avtalsfrågorna är att om man som politisk företrädare går in och pekar lite för mycket i olika förhandlingssituationer och försöker att ta över ansvaret, lyfter man frågan från parterna. Det är inte den modellen som vi har valt i Sverige. Vi har en modell där parterna ska ta ansvar för uppgörelserna. Det innebär också att de kan förvalta dem efteråt. Under en sådan här process kommer det fram många synpunkter i debatten från respektive parter för att de vill tydliggöra sin position eller för att på något vis gynna en positionering. Det måste man också se.

Jag ser problemställningarna. Det behöver Widman inte tveka om. Men själva förhandlingen måste andra sköta.

När det gäller att använda ordet värdigt i samband med semesterplanering har jag aldrig värderat vad som är värdigt att ta upp i riksdagen. Det som jag däremot säger är att det kanske inte är min eller vår roll att ha alltför mycket synpunkter på semesterplaneringen inom Försvarsmakten. Men man kan naturligtvis föra samtal om allt. Det är inte en värdighetsfråga, utan det är mer fråga om vad som är olika nivåers roller och ansvarstagande.

Jag menar att man från Försvarsmakten och andra myndigheter gjorde en mycket fin insats vid Västmanlandsbranden. Exempelvis hemvärnet avsatte då 99 000 timmar. Detta har utvärderats för att se om det fanns eventuella brister. Var fanns det problem och vilka slutsatser kan man dra av det? Det är ungefär så som man får hantera olika operationer, och att man i nästa steg försöker att dra slutsatser efteråt om hur det ska bli bättre. På den punkten tror jag inte att det finns något motstånd från någon.

Anf. 37 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Lesson is learned. Det är en viktig företeelse, inte minst på krishanterings- och försvarsområdet, och det är just det som jag försöker att få den här debatten att handla om.

Jag förstår att Peter Hultqvist inte vill diskutera semesterplanering eller kollektivavtal, men han måste förstå att de regleringar som finns på det området är med och skapar en problematik eftersom det inte går att planera sin semester efter skogsbrandssläckning, som man vet återkommer sommar efter sommar.

Det är ett problem att Försvarsmakten inte får köpa in vattensäcken till helikoptrarna därför att det då skulle bli dimensionerande för stöd till det civila samhället.

Fru talman! Jag vet att försvarsministern varken kan eller vill blanda sig i de fackliga frågorna. Men jag tror och hoppas att den här debatten ändå har medverkat till att sätta fokus på ett problem som kan växa och komma att bli mycket större för vår samlade krisberedskap, och med det vill jag tacka för debatten.

Anf. 38 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Den här frågan är viktig i många dimensioner eftersom den rör den generella krisberedskapen. Interpellationen handlar primärt om den civila verksamheten. Men det finns också andra dimensioner i det hela.

I sådana här debatter får man ta till sig helheten och andan och se hur man ska jobba vidare med olika typer av frågor med respekt för var olika gränser går. Som jag förstod det var det arbetsgivarpolitiken som var kärnan i interpellationen. Då är det viktigt att upprepa att det är myndigheten som anställer, lönesätter, utvecklar och avvecklar personal utifrån de regelverk, författningar och kollektivavtal som finns.

Sedan handlar det om att komma överens om balansakten i övningsdygn kontra insatsdygn och hur en sådan harmonisering ska se ut. Jag hoppas att parterna kommer fram till en lösning. Den viljan måste finnas på bägge håll.

Jag har också i debatten här redogjort för det stöd som Försvarsmakten de facto lämnar. Jag tyckte att det var viktigt att få fram det. Jag har också redogjort för det som framgår av propositionen om inriktning 2016–2020, det vill säga att detta är utvecklingsområden och att vi ska börja att bygga totalförsvarskoncept.

Jag utgår ifrån att Försvarsmakten med allt det kunnande och den kraft som finns där gör relevanta bedömningar och prioriteringar i arbetet med dessa frågor om stöd till samhället utifrån den förmåga och de resurser som man har inom myndigheten.

Tack så mycket!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:761 om ökat understöd till arméstridskrafterna

Anf. 39 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen är beredda att vidta för att stärka försvarets tillgång till långskjutande artilleri.

I juni 2015 fattade riksdagen beslut om den försvarspolitiska inriktningen för perioden 2016–2020. Regeringen fortsätter nu genomförandet av politiken i enlighet med beslutet. När det gäller Archerprojektet har regeringen i samband med propositionen *Vårändringsbudget för 2015* redovisat att Norge avser att avbryta samarbetet med Sverige rörande Archer. Regeringen bereder för närvarande omfattningen och konsekvenserna av ett eventuellt utökat materiellt åtagande för Sverige och kommer därefter att återkomma till riksdagen.

Anf. 40 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Tack, försvarsministern, för svaret på min interpellation. Det var kort, men måhända inte helt kärnfullt.

Jag väljer ändå att försöka att tolka det som ministern säger på de korta raderna. Jag fastnar då för meningen om att regeringen för närvarande bereder omfattningen och konsekvenserna av ett eventuellt utökat materiellt åtagande för Sverige och därefter avser att återkomma till riksdagen.

Fru talman! Om man läser mellan raderna kan man dra ett antal olika slutsatser, dels att någon export av de före detta norska Archerpjäserna – haubitsarna – inte är möjlig genom att det handlar om ett utökat svenskt åtagande för materielen, dels att det är uppenbart att Sverige kommer att behålla pjäserna och att det är förenat med kostnader.

Sedan är frågan: Vad kommer att hända när dessa artilleripjäser väl är tillverkade och levererade till den svenska staten? Kommer de att läggas i malpåse? Kommer man att använda reservdelar från de norska pjäserna och överföra dem till de svenska pjäserna? Eller kommer Sverige att organisera två nya artilleribataljoner?

Nu hänvisar naturligtvis försvarsministern till den pågående beredningen. Därför får jag inskränka mig till att ställa följande frågor. Kommer regeringen i budgeten att ge ett otvetydigt svar på de frågor som jag nu har ställt? Ska Sverige ha pjäserna, ska vi stoppa dem i malpåse eller ska vi förbandssätta dem i ytterligare två artilleribataljoner? Till saken hör, fru talman, att Sverige numera har bara två artilleribataljoner.

Ibland brukar vi prata om obalanser i det svenska militära försvaret. Det finns nog de som tycker att det förhållandet att vi har 100 stridsflygplan men bara 24 artilleripjäser är ett exempel på just en sådan obalans.

Här har nu regeringen och försvarsministern alla möjligheter att göra rätt och göra om på denna punkt.

Anf. 41 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag har egentligen gett det svar som jag i dag kan ge och avser att ge. Vad budgeten kommer att innehålla blir tydliggjort den dag den presenteras. Då handlar det om alla politikområden, inte bara försvarsområdet.

Det jag kan säga är att det jobbas intensivt med den här frågan. Det är väl ingen nyhet; jag har sagt det förut. Frågan är inte helt enkel. Det kan handla om rejält med pengar. Det är också fråga om olika balanser och avvägningar och hur man ser på det på både kort och lång sikt.

Det är ett gediget och omfattande arbete. Jag är naturligtvis beredd att komma till utskottet och ge ordentlig information så fort det är avslutat. Vi kan göra upp redan nu, Widman, om att jag kommer till utskottet och delger detta. Efter det har vi möjlighet att diskutera innehållet mer konkret. Men jag kommer inte att lätta på förlåten i förtid, innan saker och ting är avslutade.

När man tillträder som försvarsminister har man ett arv att hantera. Norges uppsägning av de här pjäserna var en del av det arv jag fick att hantera. Det här är naturligtvis en svår problematik. Men den och många andra frågor måste hanteras. Man får inte blunda för den verkligheten.

Sedan får vi återkomma till de mer konkreta detaljerna. Jag tänker i dag inte ge mig in på att diskutera punkterna om export, utökat åtagande, behållande av pjäser och så vidare, utan det får vi återkomma till den dag jag har det här färdigt och kommer till utskottet.

Anf. 42 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Nu hänvisar försvarsministern till att de här Archerpjäserna, som beslutades någon gång 2004, är ett arvegods från alliansregeringen. Men den alliansregering som tillträdde 2006 hade dessa haubitsar med sig i bagaget från den tidigare regeringen.

Försvarsministern kan uppenbarligen inte ge besked om huruvida han kommer till skott i den här frågan i budgeten eller inte. Då kanske jag skulle ha ställt frågan: När tror regeringen att man kan uppge ett datum då man kan komma att veta när detta ska uppenbaras, när förlåten ska dras av? Vi har slitit med den här frågan i snart ett och ett halvt decennium. Det är enligt min mening viktigt, herr talman, att man agerar så snabbt som möjligt.

Det får inte råda något som helst tvivel om att vi från Liberalernas sida anser att de här 24 pjäserna bör tillföras det svenska försvaret. Vi har alldeles för lite understöd till de arméstridskrafter som finns i dag. Vi har stora behov av sjömålsskjutande artilleri, till exempel på Gotland. Vi skulle naturligtvis också kunna använda de här pjäserna som ett mer regelrätt rörligt kustartilleri. Detta är väsentliga luckor som finns i det svenska försvaret i dag och som skulle kunna täckas med de investeringar som skattebetalarna uppenbarligen ändå måste göra i utvecklingsprojektet av haubitsen Archer. Det är min förhoppning, herr talman, att regeringen i slutändan väljer att ta till vara det här inom ramen för det militära försvaret och att vi därmed får ett bättre understöd till de svenska arméstridskrafterna.

Anf. 43 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! När jag nämnde att vi har ett arv från den förra regeringen avsåg jag uppsägningen från Norge, som skedde under Karin Enströms försvarsministertid. Den är ingenting jag belastar henne för, utan det var händelser och skeenden i Norge som ledde till den. Men vi fick ta över den frågan, och vi har jobbat väldigt omfattande och intensivt med den.

Jag skulle kunna ha oerhörda genomgångar om den ena efter den andra delen i arbetet och dramat kring Archer, men jag avstår från det. Det är nämligen bättre att prata om det här när jag kan ge alla besked på ett rakt och tydligt sätt och vi kan föra en fullständigt relevant diskussion utan spekulationer och funderingar om vad det ena eller andra betyder. Jag väljer att lägga korten på bordet när det är dags. Då tror jag att det blir bäst för både Widman och eventuellt Oscarsson, som också sitter här, samt för andra som möjligen har ett intresse av frågan. Jag lovar att återkomma till utskottet. Det kan vi bestämma tid för när tiden är mogen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:658 om utsatta EU-medborgare

Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Christina Høj Larsen har frågat mig om slutrapporten *Framtid sökes* speglar min och regeringens syn på hur utsatta unionsmedborgare bör bemötas, och om inte, hur och när regeringen avser att förtydliga detta för Sveriges kommuner och landsting.

Inledningsvis vill jag säga att detta är en komplex och för oss i Sverige delvis ny situation som medför både sociala utmaningar och vissa problem. Regeringen arbetar brett med denna fråga. Det handlar om insatser på både kort och lång sikt liksom insatser på lokal, nationell och internationell nivå. Inte minst är EU en avgörande aktör och arena för denna fråga. Vi samarbetar inom EU, vi har upprättat samarbetsavtal med Rumänien och Bulgarien för förbättrade villkor i hemländerna och vi gör även insatser i Sverige. Regeringen verkar för tydligare regler och åtgärder för att motverka otillåtna bosättningar, exploatering av utsatta personer och våld mot utsatta EU-medborgare.

En av regeringens åtgärder var att tillsätta en särskild utredare som under ett år skulle fungera som nationell samordnare. Uppdraget innebar bland annat att stödja det arbete som utförs av alla de aktörer som möter utsatta EU-medborgare. Samordnaren skulle enligt direktivet lämna förslag till regeringen på hur samverkan mellan de berörda aktörerna skulle kunna utvecklas. I sin slutredovisning föreslog han därför att samverkan fortsättningsvis borde läggas in i den befintliga samhällsstrukturen.

Statliga kommittéer är självständiga myndigheter. De slutsatser och analyser som den nationella samordnaren kommit fram till i sin redovisning av regeringsuppdraget är alltså den särskilde utredarens egna. Det är sedan upp till myndigheter, kommuner och rättsinstanser att tillämpa och tolka lagstiftningen.

I syfte att inhämta synpunkter på rapporten *Framtid sökes* och på regeringens fortsatta arbete anordnade Socialdepartementet ett dialogmöte där bland annat Sveriges Kommuner och Landsting, riksdagspartierna och idéburna organisationer deltog.

Samordnarens arbete har bidragit till att samla alla aktörer och öka kunskapen i dessa frågor. Nu går vi vidare genom bland annat det uppdrag som regeringen gett till Länsstyrelsen i Stockholms län och som handlar

om att stärka samverkan mellan berörda aktörer. Dessutom har Socialstyrelsen fått i uppdrag att utarbeta stöd för hur socialtjänsten kan arbeta med ärenden som rör barn i den här målgruppen.

Båda dessa uppdrag syftar till att stödja arbetet för kommuner, lands-
ting och andra aktörer som möter utsatta EU-medborgare.

Prot. 2015/16:129

1 september

Svar på
interpellationer

Anf. 45 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Åsa Regnér så mycket för svaret.

Jag står här i dag för att försöka reda ut hur regeringen egentligen ser på slutrapporten *Framtid sökes*, som den nationella samordnaren lämnade i februari i år. Rapporten mötte väldigt stark kritik från en rad MR- och frivilligorganisationer, som anser att den brister i vetenskaplighet, att den tolkar rättsläget helt fel och därmed inte tar hänsyn till de internationella konventioner som Sverige är bundet av och att den i hög utsträckning bygger på anekdoter och utredarens egna åsikter. Rättighetsperspektivet lyser med sin frånvaro, trots att det fanns med väldigt tydligt i direktiven till utredaren, men det kommer vi att återkomma till.

Det enda riktigt skarpa förslag som presenteras i rapporten är att länsstyrelserna ska få samordningsansvar för frågor som rör de här EU-medborgarna. Det är ett helt okontroversiellt förslag. Men det som kablades ut i nyhetskanalerna och fick det verkliga genomslaget var något helt annat. Det var framför allt utredarens andra slutsatser som fick genomslag i medierna: att utsatta EU-medborgares barn inte ska erbjudas skola, att kommunerna inte ska anvisa särskilda platser för boende och att privatpersoner inte ska ge pengar i muggen till tiggare utan i stället ge till hjälporganisationer.

De här budskapen plockades upp av såväl statsminister Löfven som statsrådet Regnér, och de har upprepats på presskonferenser, i nyhetsartiklar och i debatten.

Väldigt kort efter att samordnaren lämnade sin rapport började kommuner runt om i landet ändra sin policy och sitt förhållningssätt till utsatta EU-medborgare med hänvisning till rapporten. Det är helt uppenbart att rapporten ute i landet ses som nationella riktlinjer sanktionerade av regeringen. Det är allvarligt.

I kommun efter kommun har man sedan rapporten lämnades fattat beslut som lutar sig mot rapporten. I Umeå och Gävle har fullmäktige fattat principbeslut om att barn till fattiga EU-medborgare inte ska erbjudas skola. I Karlstad, Helsingborg, Kalmar och Malmö har man stängt tillfälliga uppställningsplatser och härbärgen. I samtliga fall hänvisar politiker bakom dessa beslut till att de delar regeringens uppfattning i frågan och att rapporten ger dessa kommuner rätt i deras agerande.

Statsrådet Regnér måste vara medveten om att det är just så slutrapporten tolkas och används i kommunerna. Frågan är därför: Tycker statsrådet att det är rätt? Är det regeringens uppfattning att barn till utsatta EU-medborgare ska nekas rätt till skola även om de vistas här en längre tid? Är det regeringens uppfattning att värdiga alternativ till tillfälliga boplatser inte bör skapas? Hur stora delar av Valfridssons rapport speglar även regeringens politik?

Anf. 46 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Christina Høj Larsen, för din fråga och ditt engagemang på det här området! Det är verkligen viktigt.

Nu är det ju så i Sverige att regeringen inte styr över vad medierna rapporterar, och det tänker vi inte ändra på. Dessutom har vi kommunalt självstyre i Sverige, och mycket av det som samordnaren hade att hantera i sin rapport var just hur kommuner kan se på den här frågan, hur de gör och även relationen mellan EU-ansvar, statligt ansvar och kommuners ansvar.

Det var första gången man gjorde ett sådant utredningsarbete. Den förra regeringen hade inte gjort någonting. Jag sa i mitt svar att det här var en relativt ny företeelse, men den var inte så ny. Jag måste faktiskt kritisera att den förra regeringen inte gjorde någonting åt den här frågan. Därför var all kunskapsinhämtning runt detta värdefull. Martin Valfridsson, samordnaren, hade till uppgift att åka runt i kommuner och tala med andra aktörer, myndigheter och organisationer för att höra hur de ser på den här frågan. Det var också det som han rapporterade. Han hade även en del egna slutsatser. Framför allt gick flera av de slutsatserna ut på att man bör följa lagstiftning som redan finns.

Rapporten har diskuterats ganska länge, bland annat på ett omfattande möte under lång tid där alla aktörer fick komma till tals. Vi har gått vidare med att lägga in frågan – om vi fortfarande talar om rapporten – i gängse strukturer, till exempel hos länsstyrelsen i Stockholm. Det tycker jag är ganska normalt – att man ser till att en sådan här fråga kommer in i strukturer som redan finns och hanteras där. Men problemet kvarstår i verkligheten, och det är kanske det vi ska prata om.

Sedan är det faktiskt så att varken jag eller statsministern väntade på att Martin Valfridsson skulle tycka något innan vi talade om den här frågan. Det är en fråga vi har i vårt samhälle.

Såvitt jag vet har ingen sagt att man inte får lägga pengar i en burk, men många vill hävda det. Jag förstår inte riktigt varför, men det vill man hävda. Jag har aldrig sagt det. Jag har sagt vid ett antal tillfällen att om man inte vet hur man ska hantera situationen – många människor vet inte hur de ska bete sig; de känner mycket med personen som sitter och ber om pengar men vet inte hur de ska göra – och om man känner att man inte vill ge i burken, då tycker jag att det är vettigt att i stället betala medel till organisationer. Vill du ge i burken, gör det! Jag har aldrig sagt någonting annat.

Det jag tycker är underligt är att den här frågan väcker sådana enorma känslor. Sverige har en lång tradition av fattigdomsbekämpning genom bistånd och på andra sätt. Vi är jättenoga med att ha strukturer för det, att veta att medlen fördelas på ett bra sätt och att man har kunskap, erfarenhet och så vidare bakom. Vi brukar inte dela ut medel hur som helst.

Det får man göra i det här fallet. Vi har ingen lagstiftning runt det här. Men att man stöder organisationer som redan finns på plats och har kunskap om det här tycker jag är vettigt, och det har jag gett uttryck för, helt oavsett den här rapporten. Vill man göra på ett annat sätt går det bra.

Anf. 47 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):
Herr talman! Tack igen, statsrådet Regnér!

Jag är inte här för att ifrågasätta vare sig det kommunala självstyret eller pressfriheten. Det jag ifrågasätter är detta: Om jag vore regeringsföreträdare och såg att en rapport togs till intäkt för vad jag tycker i olika frågor skulle jag nog reagera. Jag skulle reagera särskilt skarpt om jag såg att kommunerna uppfattade detta som nationella riktlinjer och hänvisade till den här rapporten som om den vore regeringens åsikt.

Det jag egentligen är här för att undersöka är om det är medvetet eller omedvetet som det är så här. Det skulle ju kunna vara en strategi för att kunna signalera en viss politik men inte behöva genomföra den i lagstiftning.

Jag deltog själv i dialogmötet på Socialdepartementet. Även om jag tyckte att det var väldigt välkommet att vi var inbjudna var jag ganska förundrad efteråt. Det märkligaste var faktiskt oenigheten – en tydlig sådan – mellan Utbildningsdepartementet och Socialdepartementet om barns rätt till skola, som kom till uttryck vid sittande bord. Utbildningsdepartementet och Socialdepartementet hade uppenbarligen inte samma syn på vilken rätt dessa barn har till skola.

Det här borde vara ännu ett skäl för regeringen att klargöra hur den ser på rapportens slutsatser för att kunna tala med samlad röst. Som jag förstod uppdraget till den nationella samordnaren handlade det om att belysa rättighetssidan, den gällande lagstiftningen, och få till en samsyn på frågorna. När det inte har lyckats ens mellan departementen i regeringen, när man fortfarande sitter och diskuterar det på dialogmötet, är någonting uppenbarligen fel. Regeringen måste berätta hur den ser på de här frågorna mer samlat.

En annan sak som kom upp på dialogmötet var den omfattande kritiken av det bristande rättighetsperspektivet i slutrapporten. Det är svårt att inte instämna i den. Rapporten är väldigt anekdotisk, och på rättighetssidan är analyserna väldigt tunna.

I direktiven står det till exempel att man ska sprida exempel på hur kommuner och andra huvudmän på frivillig basis kan erbjuda dessa barn utbildning. Det är någonting som samordnaren uppenbarligen har tolkat tvärtom. För en regering som har ambitionen att göra barnkonventionen till lag borde det vara extra viktigt att tydliggöra hur man ser på barns rätt till skola.

Det står också att man ska verka för att kvinnors respektive mäns erfarenheter uppmärksammas och att de blir delaktiga i utformningen av de tillfälliga insatserna. Det måste man också ifrågasätta. Precis som övriga Europa har Sverige en lång och skamfull historia av antiziganism. Den har tagit sig uttryck i förfärliga saker genom historien, som både vitboken och Kommissionen mot antiziganism har visat.

Vi måste förmå att se antiziganism inte bara historiskt utan också i samtiden. Därför är det extra viktigt att man har med representanter för de romska grupperna i det här arbetet. Här finns det ännu en stor brist.

Min fråga till statsrådet är återigen: Hur vill man se till att kommuner och landsting får verkliga riktlinjer som har med både rättighetsperspektivet och delaktighetsperspektivet i det väldigt viktiga arbetet med utsatta EU-medborgare?

Prot. 2015/16:129
1 september

Svar på
interpellationer

Anf. 48 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Ett utredningsarbete syftar oftast inte till att skapa konsensus i samhället, och så var det inte i det här fallet heller. Det handlade om att analysera problemet och möjligheterna, lyssna till vad kommunerna över huvud taget hade för erfarenheter – det hade ingen gjort – och göra annan kartläggning som vi inte hade. Det är viktigt att det nu finns en ordinarie struktur som har tagit över denna uppgift, och dit kan kommunerna vända sig. Men de har fortfarande det kommunala självstyret. De får fatta en mängd beslut själva när det gäller detta.

Regeringens huvudspår när det gäller sakfrågan är att vi har fri rörlighet inom EU, men det finns ett regelverk runt det. Om man inte har försörjning eller är kvar i ett annat EU-land för att man studerar har man inte rätt att uppehålla sig i landet. Till den fria rörligheten hör också ett regelverk.

Vi har tecknat avtal med Rumänien och Bulgarien om samarbete på ett antal områden som du räknar upp. Det rör sig om medborgare i dessa länder. Det är länder med tillväxt, fred, demokrati och demokratiskt valda regeringar. Det är inte sönderfallande stater, som vi dessvärre också ser inte så långt från EU. Det är rimligt att man lägger huvudansvaret i dessa länder och samarbetar med dem för att de ska kunna göra ytterligare saker, och det gör vi också.

I dessa avtal framhålls jämställdhet och kvinnors rättigheter. Vi talar sällan om det, men en majoritet av dem som ber om pengar i Sverige är kvinnor. Jag har fortfarande, efter 30 år som jämställdhetsaktivist, otroligt svårt att förstå varför denna grupp ska finna sig i att det räcker att sitta och be om pengar på gatan. I avtalen ligger därför fokus på kvinnor, jämställdhet, barn, socialtjänst och sociala rättigheter – en mängd frågor där vi alltid samarbetar med andra länder när vi ska arbeta med fattigdomsbekämpning.

Därför gör vi också det. Vi har fungerande arbetsgrupper och täta kontakter. Vi har under sommaren också haft besök av experter för att jobba vidare med dessa avtal. Vi för en dialog på EU-nivå om de här frågorna. Av dem som befinner sig i Sverige är en majoritet, men inte alla, romer, och vi har talat med EU-kommissionen om hur man ytterligare kan skärpa kvalitetskraven och arbetet när det gäller inkludering av romer, bland annat i anslutning till strukturfonderna. Det tror jag är ett oerhört viktigt arbete.

Sedan har vi också vidtagit en mängd åtgärder i Sverige. Bland annat har den så kallade Fead-fonden destinerats för detta. När det gäller andra frågor som den nationella samordnaren Martin Valfridsson pekade på har vi också gått vidare med frågor om människohandelsbrottet och med avhysningsfrågan.

När det gäller barns rätt till skolgång uttryckte den nationella samordnaren att det var en av de svåraste frågor han stötte på, och det är en väldigt komplicerad fråga. Som det är i dag har kommuner rätt att ge barn skolgång, men min uppfattning är att vi måste jobba för att dessa EU-länder ska ha möjlighet att erbjuda barn bra skolgång där. Jag har också besökt skolor och pratat med skolledare. Det är inte en fördel för dem att föräldrarna inte är närvarande och att barn rycks in i och ut ur dessa skolor.

Min fasta övertygelse är att vi måste jobba med fattigdomsbekämpning i det här fallet som vi gör i alla andra.

Anf. 49 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Tack igen till statsrådet för svaret! Den utsträckta hand som vi möter på gatan är ett uttryck för en akut fattigdom och en långvarig diskriminering i Europa. Det finns ingen tvekan om att sådan fattigdom och diskriminering måste bekämpas med långsiktiga insatser. Det kräver i grund och botten en helt annan ekonomisk politik och ett helt annat sätt att arbeta med fattigdomsbekämpning i Europa.

Jag uppskattar de långsiktiga lösningar som regeringen söker, men under tiden finns människor här och lever i en situation som är oerhört svår. I Sverige har vi trygghetssystem för människor som befinner sig i en väldigt svår situation. Vi säger inte bara: "På sikt ska du få ett arbete." Vi behöver en lösning här och nu i vardagen. Detta gäller även romer och väldigt fattiga EU-medborgare.

Vet vi då efter denna debatt egentligen hur regeringen ser på de slutsatser som dragits? Svaret är både ja och nej. Jag upplever att regeringen genom att låta denna undermåliga rapport, med väldigt tydlig signalpolitik, göra sin egen långsamma verkan ute i kommunerna egentligen undviker att göra de öppna ställningstaganden som situationen kräver.

Vi har en borgarsida och SD, som hela tiden ropar på förbud mot fattiga och inskränkta rättigheter, och så har vi en annan sida med Vänsterpartiet, som säger att vi måste förmå att både göra det långsiktiga och samtidigt se till att kommunerna har förmåga och medel att värna de allra mest utsattas rättigheter. Just i detta brister regeringen för tillfället.

Anf. 50 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Christina Höj Larsen, för en engagerad debatt! Det är inte alltid så, men denna fråga är väldigt viktig och handlar om personer som lever i extremt svåra situationer.

Mitt och regeringens huvudspår och min övertygelse är att vi måste jobba med fattigdomsbekämpning på sätt som vi känner till, som är effektiva och som på lång och även kortare sikt förändrar strukturer. Vi måste tänka på jämställdhet, och jag skulle gärna i denna debatt ha velat höra varför du tycker att just dessa kvinnor ska finna sig i den här situationen. Jag ställde den frågan, och den blir kvar på något sätt. Varför ska just de här kvinnorna nöja sig med detta? Jag har tänkt väldigt mycket på det, och jag kan inte hitta något annat svar än att vi måste jobba som vi brukar med fattigdomsbekämpning.

Detta är vårt spår. Vi jobbar vidare på det, och vi ses säkert i en annan debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:745 om besparingar i assistansersättningen

Anf. 51 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Bengt Eliasson har frågat statsminister Stefan Löfven om vilka initiativ statsministern är beredd att ta nu för att vända den negativa trend som beskrivs i interpellationen när det gäller assistansersättningen.

Arbetet i Regeringskansliet är så organiserat att det är jag som besvarar den frågan.

Regeringen har beslutat om att en särskild utredare ska se över delar av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och assistansersättningen i socialförsäkringsbalken. Syftet med uppdraget är att få till stånd mer ändamålsenliga insatser i LSS samt att lagstiftningen ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet och skapa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling av insatsen personlig assistans.

Som jag nämnt tidigare är det riktigt att Försäkringskassan i regleringsbrevet för 2016 fått ett nytt mål för assistansersättningen. Det som sällan nämns när Försäkringskassans mål diskuteras är att målet har fler lika angelägna inriktningar. Där ingår målsättningen om en handläggning av hög kvalitet och lika rättstillämpning i landet, en god kontroll för att motverka överutnyttjande samt en strävan att bryta utvecklingen av antalet timmar.

Strävan att bryta utvecklingen av antalet beviljade assistanstimmar har sin grund i att antalet timmar har ökat med i genomsnitt två till tre timmar per vecka varje år sedan 1994. I december 2015 beviljades i genomsnitt 127 timmar per vecka och person. Samtidigt är det inte uppenbart att behoven hos dem som behöver personlig assistans har blivit så mycket större.

Som jag i tidigare debatter pekat på har assistansersättningen och dess kostnadsutveckling alltsedan tillkomsten av reformen varit föremål för utredningar och granskningar, utan att mer stabila lösningar på de problem som uppmärksammats har kunnat hittas. Det gäller även under den tid som Liberalerna satt i regeringen. Jag kan därför konstatera att assistansersättningen trots ett flertal utredningar, bland annat en parlamentarisk sådan, inte nått målet om ett långsiktigt hållbart ekonomiskt ersättningsystem.

När det gäller företagens villkor kan jag konstatera att bara under de senaste tre åren har kommunernas andel av assistansmarknaden minskat från 29 procent till 25 procent, vilket indikerar att det fortsatt är en attraktiv bransch för företag att verka i. Jag kan också nämna att det finns mer än tusen företag av olika storlek som har tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg att bedriva verksamheten personlig assistans. Jag har därför svårt att se att nuvarande regelverk för assistansersättningen utgör ett hinder för etablering av små företag.

Direktiven för LSS-utredningen gäller inte bara att se över assistansersättningen utan även att se över de övriga nio insatser som LSS innehåller. Det är ca 16 000 personer som har assistansersättning. 2015 var det ca 70 000 personer som beviljades insatser enligt LSS. Det är angeläget att dessa insatser är ändamålsenligt utformade för dem som inte är berättigade till assistansersättning och att en del av dessa insatser också kan utgöra fullgoda alternativ till personlig assistans.

Som jag tidigare nämnt är jag medveten om den oro som finns hos enskilda brukare, organisationer och anordnare när det sker förändringar inom assistansersättningen. Regeringen har dock ansvar för att både säkerställa rättssäkerheten och kvaliteten i insatser enligt LSS och en hållbar kostnadsutveckling. Det är heller inget nytt att assistansersättningen utreds eller att det sker andra förändringar i ersättningen som berör många parter. Som exempel kan jag nämna att den tidigare regeringen mottog utredningar som rörde assistansen vid tre tillfällen.

Jag vill här ta tillfället i akt att betona att det för mig och för regeringen är angeläget att värna denna reform. Reformen har på avgörande sätt förbättrat levnadsvillkoren och möjliggjort ökat självbestämmande för många flickor, pojkar, kvinnor och män med omfattande funktionsnedsättningar. Det är självklart för mig att välfärd får kosta. Samtidigt ska alla i vårt land känna sig trygga med att pengarna i vår skattefinansierade välfärd används på ett ändamålsenligt sätt.

Anf. 52 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Först vill jag bara ge en kort bakgrund till att jag valde att interpellera statsministern och inte statsrådet direkt. Jag förstår naturligtvis regeringens arbetsfördelning, men jag valde medvetet att interpellera statsministern eftersom mina frågor egentligen grundar sig på partiledardebatten den 15 juni.

Min partiledare Jan Björklund frågade då statsministern i ett replikskifte: Varför drar ni ned på LSS? Varför sparar ni på samhällets mest utsatta människor? Det svar som Jan Björklund fick av ditt partis ledare, tillika statsministern, Stefan Löfven, kan man i all välmening tolka som ganska luddigt och ganska anklagande mot dem som är assistansberättigade och dem som utför assistansen. Frågan kvarstår alltså, tycker jag.

Statsrådet säger nu i sitt svar att det inte är uppenbart att behoven hos dem som behöver personlig assistans har blivit så mycket större att det motiverar den kostnadsökning som har skett. Men hur kan man vara så säker på det innan analysen är gjord? Det finns ju flera ganska bra antaganden som förklarar den stora ökningen.

Först och främst underskattades barns behov av stöd kraftigt redan 1994. Sedan millennieskiftet får den som fyller 65 behålla personlig assistans – den upphör inte eller övergår i äldreomsorg. Personer med omfattande funktionsnedsättningar lever längre, och därmed behöver de assistanstimmar under längre tid. Insatser med aktiv tillsyn har ökat ganska radikalt, inte minst på grund av medicinska framsteg. Delvis kan man också anta att det handlar om ren matematik: Eftersom tröskeln för att få assistansersättning har höjts blir det fler timmar per person – det handlar ju om personer med större behov.

Precis som Åsa Regnéér välkomnar jag en djupare analys om varför kostnader ökar. En stor del av den tillsatta utredningens uppdrag välkomnar jag. Vi är inte kritiska till att regeringen undersöker kostnaderna och innehållet, tvärtom. Vi har länge efterfrågat det. Men fokus är fel.

I direktiven till utredningen nämns ordet ”kostnader” 41 gånger. ”Frihet” och ”valfrihet” nämns noll gånger, och ”goda levnadsvillkor” bara i ett enda kort resonemang om vad som kan begränsas.

Vi är kritiska till att det är ett ensidigt fokus på just ekonomi och kostnader och att ni faktiskt beslutar om nedskärningar och regelskärpningar utan politisk debatt och framför allt innan analysen är gjord.

Jag skulle vilja fortsätta bära min partiledares frågor: Varför drar ni ned på LSS? Varför sparar ni på samhällets mest utsatta?

Anf. 53 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Detta är en omfattande och väldigt komplicerad fråga. Den har debatterats vid många tillfällen, och så behöver det också vara.

Den har också varit föremål för genomlysningar och utredningar under ditt partis regeringsinnehav. Även nu har vi tillsatt en utredning.

Den här reformen är bra. Vi vill att den ska vara kvar. Vi vill att den ska utvecklas. Du säger att vi talar om kostnader, Bengt Eliasson, men du nämner inte att vi också i direktiven talar om rättigheter, självständighet, delaktighet, kvalitet, jämställdhet och barnperspektiv. Det är inte bara ord utan väldigt viktiga förutsättningar för utredningen.

Du glömmer i ditt inlägg också att nämna att det finns ett antal rapporter, utredningar och genomlysningar, åtminstone fem stycken från olika aktörer, som påpekar att man har kunnat se att den stora andelen privata utförare i många fall – inte alla men många – har utrymme att använda medel från reformen till reklam, till att anställa fler jurister eller till andra administrativa kostnader som inte skulle omfattas av dessa medel.

Jag och regeringen är angelägna om att pengarna används för dem som de var tänkta för. Det är skattebetalarnas pengar. Jag tycker att skattebetalarna ska kräva att av en regering få veta vad pengarna går till. Om man dessutom har indikationer på att de inte alltid används som det var tänkt måste man göra något åt det. Det är vår drivkraft.

Anf. 54 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Återigen vill jag tacka statsrådet för svaret.

Jag instämmer i att detta är en viktig debatt, och vi kommer säkert att fortsätta den på många plan och under lång tid.

Det framgår tydligt av utredningsdirektiven och av övrig signalpolitik från regeringen att assistanskostnaderna ska skäras ned. Utredningen ska ”lämna förslag på hur insatsen kan begränsas när det gäller antal användare och/eller antal timmar”. Kan det bli tydligare än så? Jag kan inte tolka det som annat än att innebörden är att assistansen ska minskas liksom att hela funktionshindersområdet ska tillföras mindre resurser.

Jag vet inte om de assistansberättigade får för många timmar eller för få. Jag tror inte heller att Åsa Regnér vet det. Om det skulle vara så att de assistansberättigade får för många timmar måste det till syvende och sist innebära att de har de på något sätt har det för bra, att de kan leva bättre än personer utan funktionsnedsättning eller att de personbeviljade timmarna och pengarna faktiskt skulle gå till något annat. Det handlar om ett behov som Försäkringskassan bedömer, med ett visst antal kronor som betalas ut. Jag förstår inte den andra matematiken.

Regeringens signalpolitik kommer att sänka många privata och kooperativa assistansanordnare och minska valfriheten för de assistansberättigade. Försäkringskassan har redan gått ut och varnat kommunerna för detta. Vår kritik nu handlar inte om detaljerna i utformning, schablonersättningssystem eller några andra bärande delar. Sådana detaljer kan vi debattera länge. Vår kritik handlar i stället om själva grundinställningen till LSS-reformen, att den är ett problem som ska begränsas, inskränkas och skäras ned.

Låt mig nämna några delar i signalpolitiken särskilt. Schablonersättningen är låg – den är i dag 288 kronor per timme medan hemtjänsten kostar 369. Försäkringskassan har övergått till efterskottsbetalning. Försäkringskassan har aviserat att man ska övergå till månadsredovisning. Regeringen har lagt förslag om att ersättningsnivåerna ska ändras flera gånger

per år. Försäkringskassan har, som jag sa, förvarnat kommunerna om att de kan behöva ta över assistans med kort varsel.

I dag blåser Kommunal till konflikt om assistansanordnarna. Man måste ändå säga att regeringens politik på något sätt har gett effekt när facket går ut och säger: Nu är gränsen nådd.

Tycker statsrådet att det här är rimligt? Har vårt lands mest utsatta människor det för bra? I så fall undrar jag: Hur då? Det som Åsa Regnéér säger, att regeringen står bakom principerna för den personliga assistansen, är väldigt positivt. Men allt ni i praktiken gör är faktiskt grundskott mot själva insatsen. Det är den utvecklingen som gör mig sömnlös om nätterna. Det är den utvecklingen som jag tycker att vi tillsammans måste stoppa.

Anf. 55 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Bengt Eliasson tar upp företagets villkor. Det finns alltså ungefär 1 000 företag på den här marknaden, på 16 000 personer. Det är ett mått på att det antagligen är intressant att finnas på det här området.

Som jag sa tidigare vet vi att det inte bara går att göra vinst. Vi vet att en del av vinsterna är väldigt stora. Vissa företag börsnoteras. Vi vet också att det finns en hel del – det gäller verkligen inte alla, för det finns många seriösa aktörer bland de privata och förstås de offentliga – som använder pengarna på ett sätt som det inte var tänkt. Jag skulle vilja höra om din syn på det.

En av dina tidigare partiledare har skrivit en uppmärksamrad rapport på det här området. Den var beställd och betald av Vårdföretagarna – det är alltså de som faktiskt får kritik i flera av de här rapporterna. Jag skulle gärna vilja höra hur du ser på det. Är det inte ett bekymmer för dig? Jag håller med om att valfrihet är viktigt här. Och, som sagt, många av insatserna är väldigt uppskattade. Men hur mycket tycker du att skattebetalarna ska betala för oseriösa aktörer på den här marknaden? Hur mycket ska den valfriheten få kosta? Vi vet genom åtminstone fem seriösa rapporter att det förekommer oaktsam hantering av pengarna. Ibland är det i någon form av gråzon. Hur mycket tycker du att skattebetalarna ska klara av där? Framför allt undrar jag: Hur mycket tycker du ska gå till sådan verksamhet som inte kommer de assistansberättigade till del?

Anf. 56 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! 1 000 företag och en intressant marknad, säger statsrådet. Ja, man kan också säga att det är 1 000 företag för att det är så viktigt med valfrihet, och många användare väljer många olika sorters anordnare. Behovet finns alltså där, och då bildas marknaden. Man kan vända på det på det sättet om man vill.

Vi är helt överens om att kriminalitet i alla branscher ska bekämpas. Kriminalitet och oegentligheter ska bort. Vi är helt eniga om det. Men det finns också gränser när man går in på den personliga valfriheten, och där är vi uppenbarligen inte helt överens.

Statsrådet var inne på vad den förra regeringen gjorde eller inte gjorde. Det är sant att den förra regeringen, den borgerliga regeringen, gjorde en del bra saker men inte tillräckligt. Jag håller helt med om det. Den parlamentariska utredning som kom 2008 hade många bra förslag. Jag beklagar djupt att inte alla genomfördes. Men det är så i en koalitionsregering. Jag

tror att Åsa Regnér, om något statsråd, är väl medveten om att kompromisser har ett pris. Man ska komma överens.

Det är positivt att Åsa Regnér står bakom principerna för den personliga assistansen. Men jag skulle vilja vädja till regeringen att man skiftar fokus i praktisk politik och i stället börjar med statsministerns ord: ”Det är solklart att människor med funktionsnedsättning som behöver assistans ska ha det – för att få ett värdigt liv, ett liv i frihet. Där kommer vi inte att vika oss.”

Det är ett citat av Stefan Löfven. Jag använder de orden också.

Anf. 57 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Bengt Eliasson, för debatten! Jag tror att den fortsätter. Det är en viktig fråga och viktiga värden som vi pratar om här.

Jag instämmer i statsministerns uttalande. Det är också därför som vi har med de begrepp som jag nämnde tidigare i utredningen. De är nämligen också utgångspunkter i den.

Du sa tidigare att funktionshindersområdet över huvud taget ska få mindre medel. Det har vi aldrig uttryckt. Det handlar om att få kontroll över just de problem som jag nämnde. Ren kriminalitet är en sak. Den måste vi naturligtvis stävja. Det finns ett antal domar där man ser förfärande interiörer. Men det är brottsliga handlingar där det finns domar. Det jag talar om är delvis oklarheter i lagstiftningen. Och regeringen har ju ett ansvar för att föreslå lagstiftning för riksdagen.

Av den anledningen görs den här utredningen. Där är det en mängd frågor av annan karaktär men som också är viktiga. Det handlar om jämställdhetsaspekten. Varför får män mer assistans än kvinnor? Det handlar om familjernas roll. När jag talar med organisationer – det gör jag ofta – tycker vissa att det är jättebra att familjerna har den roll de har i lagstiftningen. Andra tycker inte det. Är det bra med två huvudmän eller inte?

Det här är väldigt stora frågor som många har diskuterat. Men vi måste fortsätta med det och också ta vissa beslut. Jag värnar den här reformen, och det är därför jag tar den.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:716 om förskollärare i fristående förskolor

Anf. 58 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Maria Stockhaus har frågat utbildningsministern varför inte förskollärare hos vissa fristående utförare omfattas av lärarlönesatsningarna. Maria Stockhaus har också frågat om enskilda huvudmän som enbart har förskola kan söka pengar för att höja lönerna för sina förskollärare. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen ser väldigt allvarligt på den situation som vi har i svensk skola, med fallande kunskapsresultat och med stor lärar- och förskolläraryrkebrist.

Särskilt allvarlig har utvecklingen i grund- och gymnasieskolan varit. Resultaten har sjunkit i internationella undersökningar som PISA och Timss. Allt färre har blivit behöriga till något av gymnasieskolans nationella program, och det är fortsatt en stor andel elever som inte fullföljer sin gymnasieutbildning. Dessutom finns det svårigheter att rekrytera ett tillräckligt antal sökande till vissa inriktningar och ämnen inom lärarutbildningen. Allt detta understryker med all tydlighet att behoven av insatser är särskilt stora inom framför allt grundskolan men också i gymnasieskolan. Syftet med satsningen på höjda lärarlöner, Lärarlönelyftet, är därför att vända resultaten genom att stärka läraryrkets attraktivitet. Fokus i satsningen ligger därför på höjd lön för legitimerade lärare i förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och motsvarande skolformer. Därför beräknas statsbidragets fördelning också i huvudsak utifrån hur många elever en huvudman har inom dessa prioriterade skolformer.

Grundskolan och gymnasieskolan, och motsvarande skolformer, ingår tillsammans med förskolan, fritidshemmet och förskoleklassen i ett sammanhängande skolsystem för barn och ungdomar, och utifrån detta kan utöver lärare i de prioriterade skolformerna även vissa andra personalkategorier få del av satsningen. Till huvudmän för förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och motsvarande skolformer som även är huvudmän för förskola eller fritidshem får statsbidrag lämnas för höjda löner även i förskolan respektive fritidshemmet. Skälet till att huvudmän som enbart har förskola inte kan ta del av statsbidraget är att de inte har bidragsgrundande elever i de prioriterade skolformerna.

Det är också viktigt att påminna om att staten inte övertar arbetsgivarrollen. Det är alltså kommuner och enskilda huvudmän som är arbetsgivare och som äger möjligheten att lönesätta sin personal utifrån rekryteringsbehov, förtjänst och skicklighet.

Regeringen har arbetat sedan dag ett när det gäller att möta lärarbristen i stort. Lärarlönelyftet är ett stort steg, men fler insatser på både kort och lång sikt genomförs. Regeringen satsar till exempel på kompletterande pedagogiska utbildningar för dem som redan har en akademisk examen och genom att ta till vara kompetensen hos de lärare som nu kommer till Sverige från andra länder. Långsiktigt arbetar regeringen även med att höja kvaliteten i lärarutbildningen och att skapa bättre förutsättningar för lärarna att kunna fokusera på undervisningen.

Målet är en jämlik skola med kunskap i fokus, som ger alla barn och unga en bra start i livet oavsett bakgrund. Det är en skola som vilar på vetenskaplig grund där ingen ska lämnas efter och ingen hållas tillbaka. Det kommer att ge ökad jämlikhet, större frihet för våra barn samt högre välbstånd och välfärd. Genom att satsa på skolan satsar vi på framtiden.

Anf. 59 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är ett omfattande svar som innehåller mycket – nästan alla reformer på skolans område som den här regeringen har på agendan.

Vi är rörande överens om att skolan är viktig. Utan en fungerande skolgång och godkända betyg är möjligheterna att skapa sig ett bra liv och försörja sig själv mycket mer begränsade.

Om skolan ska lyckas behövs det bra lärare. Där har vi en stor utmaning. I Sverige saknar vi behöriga lärare, och den lärarbrist som redan i dag är ett faktum gör att skolan får allt svårare att klara sitt uppdrag.

Alliansen gjorde många insatser under sina åtta år vid makten för att stärka lärarna. Jag tänkte inte räkna upp alla, men en viktig reform var karriärtjänstreformen, som gav många lärare högre lön.

Allt ligger inte i lönen, men det råder ingen politisk oenighet om att läraryrkets lönenivå behöver höjas och att lönerna behöver differentieras. Det är därför vi moderater har ställt oss bakom regeringens nivå på lärarlönesatsningen. Jag förutsätter att det också är anledningen till att regeringen ställde sig bakom karriärtjänstreformen.

Det är inte okomplicerat när staten ger sig in i lönefrågan. Det fick Alliansen erfara, och det har också varit diskussioner kring fördelningen av de 3 miljarder som regeringen satsar på lärarlöner.

Förskolan är i dag det första steget i det livslånga lärandet. Jag tror att vi är överens om att förskolan är viktig för att lägga grunden till goda skolresultat. Det regeringen nu signalerar med villkoren för den särskilda satsningen på lärarlönerna är att förskollärarna på 2 673 fristående förskolor i Sverige inte är viktiga och inte gör ett tillräckligt bra jobb för att vara förtjänta av ett lärarlönelyft. Det är bara de förskollärare som arbetar hos en huvudman som också har grundskola eller gymnasium som är tillräckligt skickliga.

Det får mig att tänka på en förskola i min hemkommun Sollentuna, Montessoriförskolan Pärlogglan, ett litet föräldrakooperativ som har varit igång i 20 år och som år efter år får bland de högsta betyg en förskola kan få av föräldrarna. När vi gör inspektioner från kommunens sida visar förskolan också på exceptionellt god kvalitet.

Det regeringen nu signalerar är att deras arbete inte är lika mycket värt som det arbete som bedrivs i den kommunala förskolan några kvarter bort. Vad värre är att de kommer att få svårt att behålla sina förskollärare, eftersom den kommunala förskolan kan använda lärarlönesatsningspengarna för att höja förskollärarnas löner och bjuda över Montessoriförskolan Pärlogglan, så att de förlorar sina förskollärare.

Min fråga till statsrådet är: Varför värderar inte regeringen det arbete som utförs av skickliga förskollärare hos mindre fristående huvudmän lika mycket som det arbete som förskollärare hos huvudmän som också råkar ha skola?

Anf. 60 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Maria Stockhaus, för de vidare frågorna! Jag vill verkligen understryka att regeringen värderar alla lärare. Vi tycker att alla lärare är viktiga och gör ett viktigt jobb, oavsett skolform eller huvudman.

Detta är en extraordinär satsning som vi gör till följd av framför allt de fallande resultaten i grundskola och gymnasieskola. Det är därför de är prioriterade i satsningen.

Det är alltid lockande – inte minst när man är i opposition – att ha en politik där man ger allt till alla. Men så kan man inte göra i en regering, och vi har gjort en tydlig prioritering. Det är att det i huvudsak är grundskolan och gymnasieskolan som ska stå i fokus. Där ingår inte bara kommunala huvudmän utan även fristående huvudmän. Men eftersom man ba-

serar uträkningen på hur många elever som finns i grundskola eller gymnasieskola – det handlar om 90 procent av statsbidraget – kan inte, precis som du tar upp, fristående förskolor som inte har grundskola eller gymnasieskola ingå i den här reformen.

Jag vill också betona att vi inte har tagit över ansvaret för lönebildningen från arbetsgivaren, utan det är fortfarande arbetsgivarens ansvar att se till att ha konkurrenskraftiga löner.

Det här är en extraordinär satsning i en extraordinär situation, just därför att skolan lägger grunden för hela framtiden för den enskilda individen men också för Sverige som samhälle. Det handlar om vår möjlighet att upprätthålla konkurrenskraft men också en välfärd av högsta kvalitet.

Därför behöver vi göra den här satsningen. Jag är glad att Moderaterna står bakom den och utgår från att man står bakom själva utformningen av den också.

Anf. 61 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Signalsystemet när man sätter upp regler för statsbidrag är rätt väsentligt. I och med de regler som regeringen har satt upp för att få del av lärarlönesatsningen har man försämrat villkoren för 90 procent av de fristående förskolorna i Sverige, om man jämför med dem som tillhör en fristående huvudman med grundskola och gymnasium eller en kommunal huvudman.

De kan inte konkurrera med högre löner i en situation där – om man tittar på Stockholm och även andra delar av landet – bristen på förskollärare är jättestor och konkurrensen om de utbildade förskollärarna är hård. Det snedvrider konkurrensen och missgynnar de mindre fristående förskolorna. Reglerna missgynnar också de skickliga förskollärare som har valt att arbeta hos ”fel” huvudman enligt regeringens regelverk. Sist men inte minst hotar det likvärdigheten och drabbar de barn vars föräldrar har valt en förskola som inte är kommunal eller tillhör en mindre fristående huvudman.

Andelen utbildad personal är avgörande för kvaliteten även i förskolan. Det regelverk som regeringen står fast vid – trots att man faktiskt har fått omfattande kritik för den här uppdelningen av reglerna kring vilka som kan ta del av lärarlönesatsningen – innebär att vissa barn riskerar att inte få tillgång till förskoleverksamhet av samma höga kvalitet. Risken är att de större huvudmän som har möjlighet att söka statsbidrag kan locka till sig förskollärare från de mindre, som då inte har möjlighet att upprätthålla samma höga kvalitet som tidigare.

Vad har statsrådet för svar till de förskollärare och de föräldrar som på det här sättet missgynnas av att ha råkat välja ”fel” förskola för sina barn eller ”fel” arbetsgivare?

Anf. 62 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! En mycket viktig princip handlar om att vi ska få en bättre löneutveckling och värna kontinuitet, så detta får inte användas för det som du tar upp, att locka över förskollärare eller andra lärare. Det får alltså inte användas vid nyrekrytering. Det är en mycket viktig princip. Det handlar just om att kunna ge en löneutveckling för dem som stannar och tar ansvar för utvecklingen i verksamheten.

Återigen: Det svar som jag ger föräldrar är samma svar som jag har gett till riksdagsledamoten här och som vi har gett hela tiden: Detta är en satsning som görs framför allt för grundskola och gymnasieskola för att bryta den negativa resultatrend som vi ärvde från den förra regeringen men också för att se till att lärare får en bättre löneutveckling. Syftet med det är som sagt att förbättra resultaten i grundskola och gymnasieskola.

Vi har ett sammanhållet skolsystem. Därför får en mindre del användas även för förskollärare och fritidspedagoger i till exempel förskola för de huvudmän som har grundskola och gymnasieskola. Det är fler skolformer som inte omfattas. Det handlar inte om att vi inte prioriterar dem lika högt, utan de är minst lika viktiga för att vi ska förbättra förutsättningarna för individer och för Sverige som kunskapsland.

Men som jag sa: Man måste kunna göra tydliga prioriteringar när man har ett ansvar i regeringen. Då går det inte att föra en allt-till-alla-politik.

Anf. 63 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Det är fortfarande oerhört viktigt vilka signaler man skickar ut, för det får stor påverkan på hur människor ser på olika verksamheter.

Jag förstår att regeringen vill att det ska vara enkla regler för att ansöka om statsbidraget. Men jag har ändå väldigt lite förståelse för att man inte vill ta till sig av den kritik som regeringen har fått för att man missgynnar förskollärare som jobbar hos mindre fristående huvudmän.

Utbildningsministern har i en intervju sagt – och det har du också sagt i debatten – att lärarlönesatsningen främst syftar till att höja resultaten i grundskolan och på gymnasiet. Då undrar jag om regeringen helt har missat att det finns omfattande forskning som stöder att en väl fungerande förskola med hög kvalitet gör stor skillnad i elevernas resultat när de blir äldre.

Då är det viktigt att de små fristående huvudmännen har möjlighet att behålla den personal som kan vara med och utveckla verksamheten. Det är väldigt märkligt att det är viktigt för de andra huvudmännen att förskollärarna och lärarna ska vara kvar för att kunna vara med och utveckla verksamheten. Om man ser att löneutvecklingen är bättre hos en annan huvudman finns det en stor risk att man flyttar på sig, även om man inte i och med flytten får den högre lönen.

Att regeringen inte lyssnar på kritiken och på ett så flagrant sätt nedvärderar det arbete som bedrivs hos 90 procent av våra fristående förskolor tycker jag är anmärkningsvärt. Det vore önskvärt att regeringen bestämde sig för att förskollärare antingen ska vara med eller inte ska vara med i satsningen, i stället för den här halvmesyren, som skickar ut märkliga signaler och splittrar en hel yrkeskår.

Är regeringen beredd att ändra reglerna för sin lärarlönesatsning, eller vidhåller man att de barn som går i mindre fristående förskolor, till exempel föräldrakooperativ, inte har lika stor rätt till en förskola med hög kvalitet?

Anf. 64 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Detta är en av de största reformer vi genomför – den är på 3 miljarder årligen – och den kommer att följas upp. Vi har gett ett sådant uppdrag till Statskontoret. Vi får självklart se om det efter det finns

anledning till justering, men jag tror att långsiktighet är en väldigt viktig sak för att vi verkligen ska se till att få en förändring i svensk skola och svensk skolutveckling.

Syftet med denna utbildningspolitiska reform är som sagt att höja resultatet i grundskolan och gymnasieskolan. Självklart ser vi hela vårt utbildningssystem som ett sammanhållet utbildningssystem, och därför kan en mindre del av detta användas för de huvudmän som också har förskola och fritidshem – men inte för dem som enbart har det. Det är en prioritering vi har gjort och som vi står fast vid.

Det är, återigen, arbetsgivaren som har ansvaret för lönebildningen. Det här statsbidraget ska inte kunna användas för att nyrekrytera från andra, utan det ska användas för att skapa löneutveckling för dem som har varit i yrket en stund och därmed bidrar extra mycket till både elevresultat och skolutveckling.

När det gäller den brist vi har inom alla lärarkategorier vill jag säga att regeringen nu jobbar med att bygga ut lärarutbildningen och, inte minst, förskollärarutbildningen. Där har vi tagit nya tag inför den budget som snart kommer att presenteras. Vi bygger ut ytterligare, så att vi ska kunna ge en högkvalitativ förskola till alla.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:754 om underhåll av Bohusbanan

Anf. 65 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Fredrik Christensson har frågat mig vad jag avser att göra för att möjliggöra vädersäker tågtrafik längs Bohusbanan.

Regeringen har höga ambitioner när det gäller att säkerställa kvaliteten på befintlig transportinfrastruktur och utveckla transportsystemet i stort, vilket är en förutsättning för jobb och en hållbar utveckling i hela Sverige. Regeringen har därför bland annat genomfört kraftiga förstärkningar av järnvägsunderhållet. Det handlar om 620 miljoner kronor under 2015 och 1 240 miljoner kronor per år under perioden 2016–2018. Regeringen har även i budgetpropositionen för 2016 genomfört ytterligare satsningar på såväl järnvägs- som vägunderhåll i landsbygd med totalt 800 miljoner kronor under perioden 2016–2019.

Jag vill förtydliga att den minskning om 500 miljoner kronor som genomförts under 2016 inom anslaget till vidmakthållande av statens transportinfrastruktur är tillfällig och endast omfattar vidmakthållande väg. Det finns således inga genomförda minskningar inom anslaget till drift och underhåll av järnväg.

Sverige har under många år satsat för lite resurser på drift och underhåll av järnvägssystemet, vilket har bidragit till den problematik i form av förseningar och kapacitetsbrist som systemet dras med i dag. Regeringen anser därför att det är viktigt att förstärka underhållet för att minska trafikstörningar och andra problem som orsakar samhället och näringslivet onödiga kostnader samt för att öka järnvägens konkurrenskraft.

Trafikverket ansvarar för att planera och genomföra underhållsåtgärder i det statliga järnvägsnätet, och medel för detta finns avsatt i den nationella

planen för transportinfrastrukturen. Behoven av åtgärder är stora. Det kommer att ta tid att genomföra dessa, och det är nödvändigt att prioritera. Det befintliga järnvägssystemet måste anpassas efter den situation som råder i avvaktan på underhållsåtgärder. Säkerheten prioriteras dock alltid högst. Vid extrema väder kan en tillfällig stängning av en bana vara en nödvändig åtgärd för att inte äventyra säkerheten.

Anf. 66 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Det är kul att vara tillbaka efter sommaren! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret på min interpellation.

Anledningen till att jag ställde interpellationen är att Trafikverket tvingades stänga av den norra delen av Bohusbanan när det för några veckor sedan blåste kraftigt på västkusten. Kraftiga vindar är ingen ny företeelse på västkusten, utan det sker titt som tätt. Jag tror att även statsrådet, som också kommer från Sveriges framsida västkusten, är medveten om det.

För västra Sverige är Göteborg en oerhört viktig tillväxtort. Det är en ort som många behöver ta sig till och från för att arbeta och skapa dynamik i en stark arbetsmarknadsregion. Fungerande väg- och järnvägsförbindelser till och från Göteborg, och även till och från de mindre arbetsmarknadsregionerna i Västra Götaland, är oerhört viktigt för att vi ska kunna skapa den tillväxt som krävs.

I Västra Götaland har det skett stora investeringar i just infrastrukturen. Vi har sett en ny järnväg mellan Göteborg och Trollhättan, vilket har varit en oerhört viktig investering. Vi har sett motorväg mellan Göteborg och Trollhättan, och vi har sett motorvägen mellan Göteborg och Oslo – som stod klar så sent som för något år sedan. Detta är oerhört viktigt. Bohuslän ligger i det där stråket mellan Göteborg och Oslo som har en oerhört stor tillväxtpotential. Många jobb kan skapas och tillkomma där.

Då krävs det en infrastruktur som är hållbar och driftssäker. Att som i det här fallet tillfälligt stänga av norra Bohusbanan på grund av hårda vindar, vilket är vanligt förekommande på västkusten, minskar ju tilliten hos resenärerna. Färre väljer då att åka kollektivt. I stället för att titt som tätt åka extrabussar eller helt bli stående, med stora förseningar, väljer man andra transportmedel.

Det finmaskiga järnvägsnätet är oerhört viktigt för pendlingen. Det kopplar ihop de större stråken mellan stambanorna. Man ska kunna komma ända till Strömstad från Stockholm på ett bra och säkert sätt, men det handlar också om arbetsmarknadsregionen. Som Strömstadsbo ska man på ett driftsäkert sätt kunna ta sig in till Uddevalla för arbete eller studier, och Uddevallaborna ska kunna ta sig till Strömstad för dylikt.

Genomför man inte vädersäkring av dessa mindre banor riskerar de att förfalla, och det är den risk som i dag tyvärr finns för det finmaskiga vägnätet i norra Bohuslän när det gäller norra Bohusbanan. Min första fråga till statsrådet är därför varför statsrådet tillåter att det finmaskiga vägnätet förfaller i den utsträckning det riskerar att göra om man inte ser till att förebygga de skador som kan ske.

Min andra fråga till statsrådet handlar om ambitionen från regeringen. Man talar tydligt om att man vill flytta över transporter från vägen till järnvägen. Genom att låta i det här fallet Bohusbanan förfalla eller inte få de resurser som är nödvändiga för att ha den driftssäkerhet som behövs för

både pendlarna och godset riskerar man att järnvägens attraktivitet faller – och det samtidigt som regeringen diskuterar kilometerskatt, vilket skulle straffa alternativet och dem som inte kan flytta över till ett driftsäkert alternativ.

Jag skulle alltså gärna höra statsrådet utveckla resonemanget i dessa frågor gällande det finmaskiga järnvägsnätet.

Anf. 67 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Som jag sa i mitt svar verkar vi vara helt överens om att det behövs ytterligare satsningar på järnvägsunderhållet för att säkerställa driftskapacitet, robusthet och tillförlitlighet i järnvägssystemet. Järnvägen har en oerhört stor betydelse och potential att stärka arbetsmarknadsregioner, att stärka pendling och att därmed stärka tillväxt och utvecklingsmöjligheter i hela Sverige.

I detta har naturligtvis också de mindre banorna en given roll. Men även när regeringen har skjutit till 1,34 miljarder per år till järnvägsunderhållet krävs prioritering av dessa resurser så att man gör det som är allra viktigast och mest trängande först och sedan tar itu med det som kommer därefter.

Jag tror inte att det är möjligt att utforma ett trafiksystem som förblir helt opåverkat oavsett väderlek. Flygplatser måste ibland stängas därför att det kommit stora mängder snö på kort tid. Man måste ibland stänga av vägar till följd av nedfallna träd. Det händer att risken för vattenplaning ökar på grund av stora mängder vatten på vägen. Även om vi skulle göra ännu mer kommer det alltid att finnas en risk för att extrema väderförhållanden påverkar transportsystemen, och det får vi nog leva med.

Däremot kommer risken för extremt väder att öka i och med klimatförändringarna, som börjar göra sig ganska tydligt påmindas också i Sverige. Trafikverket lägger därför ökat fokus på att identifiera mer utsatta områden. Det kan till exempel handla om översvänningsrisker eller trädsäkring utmed järnvägsspår. Detta arbete pågår, men det kommer förstås att ta ett tag innan man har säkrat varje kilometer av järnvägen. Det kan också finnas andra åtgärder och behov som är ännu viktigare att ta itu med, exempelvis växelbyten och signalfelsåtgärder i stora delar av systemet.

Jag vill än en gång vara tydlig med att det som framgick i interpellationen om att det skulle ha skett en neddragning på järnvägsunderhåll under 2016 är en missuppfattning och felaktigt. De pengar som har avsatts till järnvägsunderhåll under 2016 ligger kvar ograverade. Där har regeringen ökat resurserna med 1,24 miljarder i en allmän tilldelning till Trafikverket och ytterligare 100 miljoner per år för järnväg i mer glesbefolkade områden, dit man kanske får räkna åtminstone en del av Bohusbanan.

Vi är helt överens om behoven, och jag hoppas att vi också är överens om att det även med ökade resurser krävs prioritering.

Anf. 68 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Jag vill börja där statsrådet avslutade. När Alliansen tog över regeringsmakten 2006 var underhållet på Sveriges järnvägar och vägar kraftigt eftersatt. Vi såg till att successivt öka det, och det är nödvändigt att fortsätta den utvecklingen. Inför 2016 skedde olyckligtvis neddragningar av infrastrukturen, vilket låg i en annan pott inom samma bud-

get. Det är ett problem – vi behöver satsa mer på att driftssäkra och underhålla våra vägar och järnvägar, även om vi här diskuterar endast järnvägen. Det är också viktigt att vi funderar på hur vi på olika sätt kan stärka det vi faktiskt har innan vi börjar gå i andra tankar.

Ministern lyfter i sitt anförande fram kopplingen till trädsäkring. När Bohusbanan för några veckor sedan stängdes ned blåste det visserligen kraftiga vindar, men det var ingen ny företeelse för västkusten. Min förhoppning är att ministern härifrån tar med sig tanken att göra någon form av kostnadsanalys. Varje gång järnvägen stängs ned kostar det i andra änden – det krävs extrabussar och minskar driftssäkerheten, vilket också riskerar att leda till färre som använder järnvägen. Detta är en viktig fråga.

I det här fallet talade vi om trädsäkring. Som ministern säger finns det många andra naturfenomen som kan påverka vår infrastruktur både på vägar och järnvägar. Just trädsäkring är dock en ganska simpel och självklar åtgärd, särskilt när den kopplas till hårda vindar. Hur långt från järnvägen står träd? Riskerar de att falla över kontaktledningarna och över järnvägen om det blåser hårt?

I samband med detta lyfter Trafikverket i Strömstads Tidning fram att man med extra medel alltid ser över prioriteringarna. Självklart är medel en viktig fråga här. Vi är fullt medvetna om att vi behöver göra olika prioriteringar. Men just i det här exemplet är det en viktig arbetsmarknadsregion i västra Sverige – liknande situationer finns i andra viktiga arbetsmarknadsregioner – och just denna pendling är oerhört viktig eftersom avstånden är så små att alternativen med buss eller egen bil är bra ersättningar för järnvägen om denna inte håller den kvalitet som krävs. Ministern säger i sitt interpellationssvar att säkerheten är viktig. Den uppfattningen delar jag, men vi måste också fundera på hur vi kan förebygga och därmed undvika dessa avbrott som påverkar många studenter och arbetare som använder sig av pendlingen.

Anf. 69 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Nu är det ju till att lycka så att denna avstängning var en ganska ovanlig företeelse. Man stänger ju inte den här banan i tid och otid, utan det här var extrema väderförhållanden. Nog för att det blåser på västkusten, men det finns ändå olika vindstyrkor även i den delen av landet.

I det här fallet gjorde man bedömningen att man på grund av väderförhållandena inte med bibehållen säkerhet kunde köra tåg på denna sträcka, och då valde man stänga av den. Det är viktigt att göra den typen av bedömningar och att alltid sätta säkerheten först så att man inte riskerar olyckor eller blir stående med tåg ute på spåret för att man helt enkelt inte kommer vidare. Bedömningen som gjorts är fullständigt rimlig. Som jag tidigare nämnt finns det liknande exempel från andra trafikslag. Öresundsbron är gediget byggd men tvingas ibland att stängas därför att vindarna är alldeles för starka. Det finns inte så mycket att göra åt detta.

Jag nämnde också tidigare att Trafikverket har uppmärksammat just väderrisker som ett ökat problem. Man tittar därför särskilt på olika typer av vädersäkring. En del i det är naturligtvis trädsäkring, och det handlar – precis som Fredrik Christensson säger – om att förebygga problem. Men man kan inte göra det överallt samtidigt, utan även där handlar det om att prioritera resurserna så att man först gör det som är allra mest angeläget – där risken är störst eller där ett stopp får allvarligast konsekvenser.

Detta arbete pågår, men det kommer att ta ganska lång tid innan hela järnvägssystemet i Sverige är återställt. Man kan knappast beskylla någon regering på senare år för att ha överinvesterat i järnvägen, även om en tidigare finansminister uttryckte sig så. Vi har ett jobb att göra för att återställa järnvägens attraktivitet och tillförlitlighet. Detta arbete har vi tagit oss an med kraftigt ökade resurser till underhåll, och vi kommer att fortsätta det arbetet. Trädsäkring är en del, men vi måste göra det som är viktigast först.

Anf. 70 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! När det gäller Öresundsbron stängs den ju tyvärr ibland även på grund av politiska beslut och inte bara på grund av väder. Men i det här fallet med Bohusbanan – som är betydelsefull för arbetsmarknadsregionen kring Uddevalla och Trollhättan i västra Götaland – är det oerhört viktigt att investera, vilket vi verkar vara överens om. Jag vill återigen uppmana statsrådet att ta med sig diskussionerna kopplade till konsekvensanalys eller kostnadsanalys. Blåst är ingen ovanlig företeelse, och den riskerar att leda till avstängningar som i sin tur leder till kostnader i form av ersättningsbussar och minskad trafik på grund av att driftssäkerheten inte är tillräcklig.

En annan oroande sak som jag har mött i samband med dessa diskussioner lokalt är att alla medel som avsattes till infrastruktur under förra året inte användes i alla budgetposter. Detta är också en viktig del i organisationen av pengarna och hur man fördelar dem och ser till att de medel som är avsatta för infrastrukturen används i större utsträckning. Detta är något att fortsätta tala om i samband med de diskussioner som i dag förs i Sverige om höghastighetståg och liknande. Det är viktigt att koppla den diskussionen till hur vi ser på vår befintliga järnvägsinfrastruktur och arbetsmarknadsregionerna.

Återigen: Om man vill flytta transporter från vägen till järnvägen är det viktigt att järnvägarna fungerar i större utsträckning. Jag ser därför Trafikverkets stängning av Bohusbanan som oerhört olycklig just utifrån att det skapar problem för de arbetare och studenter som rör sig mellan Strömstad och Uddevalla eller Uddevalla och Strömstad.

Jag hoppas att ministern tar med sig dessa frågor.

Anf. 71 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det ligger redan på Trafikverket att göra den typen av analyser så att man säkerställer att man använder de resurser man har fått på det mest samhällsekonomiska och effektiva sättet, det vill säga på vilka sträckor det är allra viktigast att trafiken fungerar och vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva för att åstadkomma det. Det uppdraget har Trafikverket, så det behöver jag inte ta med mig hem. Det är ett väldigt tydligt utpekad ansvar för Trafikverket att göra dessa prioriteringar.

Det är lika tydligt att Trafikverket alltid ska sätta säkerheten i allra första rummet. Än mer olyckligt än att vid ett tillfälle stänga banan hade det naturligtvis varit om det hade inträffat en olycka till följd av ett fallande träd, när man hade kunnat förutse starka vindar som skulle kunna innebära risk. Bedömningen från Trafikverket har i det här fallet förmodligen varit korrekt.

Öresundsbron har mig veterligt aldrig stängts av politiska skäl. Det kanske är någonting som Fredrik Christensson känner till, och i så fall ska jag naturligtvis ta tillbaka det. Men jag har inte uppfattat att det någon gång har skett. Annars kan Fredrik Christensson gärna rätta mig i en annan debatt.

Regeringen har väldigt höga ambitioner när det gäller järnväg. Men det är inte bara så att den järnväg vi har är i ett dåligt skick, vilket den är, och att vi därför satsar väldigt mycket mer på underhåll, utan det saknas också kapacitet i järnvägssystemet. Vi behöver mer järnväg för att kunna få en volymökning så att fler ska kunna resa med järnväg och mer gods ska kunna färdas på järnväg. Därför handlar det inte om antingen underhåll eller investeringar. Vi behöver göra både och, men vi ska göra det i rätt ordning så att vi använder skattebetalarnas pengar så effektivt vi bara kan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:752 om konsekvenserna av ökade kostnader för företagen

Anf. 72 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Helena Lindahl har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen kommer att vidta för att motverka de varsel som Vattenfall nu lagt i Jokkmokk samt vad jag och regeringen kommer att göra för att skapa förutsättningar för att förbättra näringslivets villkor. Helena Lindahl har vidare frågat om jag och regeringen anser att en energiproducerande kommun som Jokkmokk borde få ta del av de vinster som staten gör på vattenkraftsverksamhet, och i så fall på vilket sätt.

Jag förstår den oro som alla anställda känner och det engagemang som de boende i Jokkmokk och hela Norrbotten visar i denna fråga. Därför träffade jag lokala företrädare den 22 augusti för att höra alla olika aspekter i frågan vilket var mycket värdefullt. Jag vill vara tydlig med att myndigheterna och de statligt ägda bolagen ska agera föredömligt i sin verksamhet och på ett sätt som gör att de åtnjuter offentligt förtroende. Det gäller förstås även i denna situation.

För Vattenfall är den pågående omställningen på energimarknaden en reell utmaning vad gäller framtida lönsamhet, främst på grund av låga elpriser och fallande intäkter. Dessutom dras bolaget med effekterna av tidigare investeringar. Därför arbetar Vattenfall fortlöpande med att vara effektiva och se över och sänka sina kostnader.

Regeringen bedriver en aktiv näringspolitik med fokus på insatser som ytterligare förbättrar företagens villkor och som ökar Sveriges attraktionskraft för investeringar med målet att vi ska bli världsledande inom innovativ och hållbar industriell produktion av varor och tjänster. Regeringen har bland annat tagit fram en strategi för Smart industri, en exportstrategi och arbetar för att skapa en effektivare kapitalförsörjning för växande företag. Strategierna är framtagna i dialog med näringslivet och arbetsmarknadens parter. Vi arbetar även för att Sverige fortsatt ska ligga i framkant när det gäller att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att vara ett attraktivt land att investera i.

Regeringen anser att den bästa kunskapen om vad som behöver göras för att utveckla Norrbotten, och Jokkmokk, finns i den egna regionen. Därför ligger också huvudansvaret för de regionala tillväxtresurserna hos länen.

Under 2015 beviljades drygt 520 miljoner kronor i regionala företagsstöd, varav län med mycket glesbygd mottog merparten. Inom regeringens politik för regional tillväxt, där regionala företagsstöd ingår, finns stora satsningar framöver som kommer Jokkmokk till del. År 2016 tillförs Länsstyrelsen i Norrbottens län drygt 137 miljoner kronor för regionala tillväxtinsatser. Medlen förbättrar länets möjlighet att verka för strukturomvandling och förnyelse av näringslivet.

EU:s strukturfonder och landsbygdsprogrammet är också viktiga instrument för den lokala och regionala tillväxten i landet. För programperioden 2014–2020 omfattar regionalfondsprogrammet Övre Norrland (Norrbotten och Västerbottens län) ca 3,6 miljarder kronor.

Satsningarna inom ramen för landsbygdsprogrammet omfattar 36 miljarder kronor i Sverige fram till och med 2020. Detta är betydande utvecklingsmedel som bidrar till tillväxt och konkurrenskraft i länen.

Inkomster från den svenska vattenkraften tillfaller svenska staten genom skatter och i form av utdelningar. Dessa inkomster utgör en del av statens totala inkomster och får inte öronmärkas för enskilda utgiftsområden i statsbudgeten.

Anf. 73 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Först vill jag säga varmt tack till Mikael Damberg för svaret.

I min hand har jag en tjock lunta med 6 500 namnunderskrifter som jag kommer att lämna till näringsministern efter debatten. Underskrifterna har samlats in i Norrbotten till följd av att Vattenfall överväger att eventuellt flytta 40 jobb från Jokkmokk och i värsta fall till ett annat land, kanske till och med ett låglöneland. Därför är det för mig obegripligt att statsrådet Damberg i sitt svar till mig och till de som nu drabbas i Jokkmokk lutar sig mot att statliga bolag ”ska agera föredömligt” i stället för att göra någonting själv.

Ministern får det att låta som att Vattenfall skulle orienteras efter något slags moralisk karta i stället för ägardirektiv eller hur näringslivsklimatet ser ut i Sverige. Det är ju ett sätt att skyffla över konsekvenserna på bolaget.

Förvisso håller jag med om att statliga bolag ska ta ansvar för regioner som exploaterar naturresurser. Men då måste staten också ge förutsättningar för att ta det ansvaret, till exempel ge goda villkor för att driva företag, och det tycker jag inte att regeringen och Damberg gör i alla fall.

Mikael Damberg lyfter i sitt svar konsekvent fram att man för en aktiv näringspolitik och exemplifierar med tjugiga strategier som Smart industri, exportstrategi med mera. Men ministern förklarar inte hur regeringens politik ska skapa fler jobb i exempelvis Jokkmokk.

Betyder en aktiv näringspolitik att ständigt höja utgiften för företagen, inte minst i norra Sverige? Då menar jag till exempel kilometerskatt på avstånd som nu utreds, aviserad flygskatt eller, som har genomförts, ökade arbetsgivaravgifter. Det ställer till med massvis med problem för den lilla orten där det redan är svårt att ha företag. Det leder också till att mindre

kommuner blir än mer beroende av offentliga jobb, statliga jobb och myndigheter. Då är man också extremt sårbar när dessa trappar ned.

Sedan kan jag inte låta bli att nämna att näringsministern tillsammans med regeringen nu är i full färd med att avveckla Inlandsinnovation, det statliga riskkapitalbolaget med 2 000 miljoner kronor i portföljen, som hade eller fortfarande har, åtminstone fram till årsskiftet, fokus på norra Sverige, delar av Värmland och Dalarna. De här slantarna kommer att smetas ut över resten av landet, och naturligtvis kommer fokus att vara på de tre större städerna. Det är faktiskt pengar som kunde ha gjort gott i exempelvis Norrbotten. Det här är bara ytterligare ett exempel på den storstadsfixering som jag faktiskt tycker att regeringen har, och det beklagar jag.

Sedan är det lätt att säga att det är Norrbottens eget ansvar att ansvara för sin utveckling i och med den påse med pengar som man, precis som andra regioner i landet, har fått sig tilldelad från staten när det gäller tillväxt och utveckling. Men min fråga till ministern handlade inte om regionens ansvar utan om vilka åtgärder som ministern och regeringen tänker vidta för att motverka att de 40 jobben på Vattenfall Accounting i Jokkmokk försvinner därifrån.

Anf. 74 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Det är inte så vanligt att gå upp i debatten och diskutera hur man har det i en annan region. Trots allt är vi valda från olika delar av landet. Jag är vald från Stockholms stad, eller Stockholms kommun som det heter i riksdagen. Det är jag väldigt stolt över. Jag vill att den regionen fungerar väldigt bra. Men jag och vi stockholmare tycker också att det är viktigt att hela Sverige har samma förutsättningar.

Jag tog ett litet räkneexempel. Jag satt hemma och tittade lite på statistik. Det skulle motsvara över 7 000 jobb i bara Stockholms stad. Det är en ofantlig mängd med arbetsplatser. Det måste regeringen, länsstyrelsen och andra aktörer men kanske också Vattenfall förstå. Det är klart att de statliga företagen ska drivas enligt sin bolagsordning och sina bolagsdirektiv. Så är det. Det är väldigt svårt för en regering att först fatta beslut om detta, som riksdagen dessutom ibland står bakom, och sedan gå in och säga: Nej, nu får ni inte göra på det sättet. Det är naturligtvis komplicerat.

Det är just därför att det är komplicerade frågor som man måste sätta sig ned och vara extra innovativ och extra kunnig när det gäller att hantera de frågorna. Det gäller att visa att det kanske finns alternativa lösningar på problemen. Klart är dock att det är helt orimligt att 40 arbetstillfällen försvinner i Jokkmokk. Vi som socialdemokrater kan inte stå bakom detta. Jag delar helt och hållet den uppfattningen.

Sedan måste jag ändå kommentera avkastningen från Vattenfall och så vidare. Vattenfall ger väl inte så väldigt mycket i avkastning just nu. Dessutom ska jag säga till Helena Lindahl att hon arbetade kraftfullt för att man skulle minska fastighetsskatten för just Vattenfall. Hon har tvärtom dragit ned den kostnaden.

Som alltid när man debatterar med Helena Lindahl handlar det inte om gott näringslivsklimat utan om skatter, och så är det lite mer skatter, lite mer skatter, och lite mer skatter på det. Det har jag hört så många gånger att det nästan blir totalt ointressant.

Slutligen nämner hon också Inlandsinnovation. Det var i princip hela riksdagen överens om utom Centerpartiet. Jag beklagar det. Det är en bra ordning man har fått med den proposition som heter *Staten och kapitalet*.

För mig som stockholmare och som svensk i detta land är det viktigt att de 40 jobben i Jokkmokk får finnas kvar.

Anf. 75 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Jag får nog göra Börje Vestlund lite ledsen när jag själv ska fortsätta att tala lite grann om företagsvillkor. Jag är inte heller från Norrland. Men jag förstår den frustration som finns däruppe, och jag är oerhört stolt över min kollega Helena Lindahl som driver på i frågan. Det är oerhört viktigt. Varje arbetstillfälle är viktigt både för individen och för samhället och särskilt i mindre orter på landsbygden.

Regeringen har bedrivit en politik som den kallar aktiv näringspolitik. Men den höjer samtidigt skatterna på jobb och företagande i Sverige med många miljarder. Det är höjda arbetsgivaravgifter. Det är som tur var inte längre förslag på införande av sjukskatten, och jag får tacka regeringen för att den backade från det förslaget. Men det finns fortfarande andra oroligheter på landsbygden kopplat till utredningen om kilometerskatt och regeringens politik kopplat till höjda bränsleskatter som drabbar dem.

Det drabbar människor som bor och arbetar men också de som driver företag på landsbygden i Norrland men också på västkusten, där jag kommer ifrån. Villkoren för företagen är oerhört viktiga för att vi ska få fler människor anställda och att fler ska få ett arbete att gå till så att vi skapar mer resurser till välfärden och därmed också kan göra de investeringar som krävs.

Regeringen har mycket att tacka nuvarande högkonjunktur för i den situation vi ser på arbetsmarknaden med god sysselsättning och arbetslöshet. Men vi har fortfarande problem med bland annat matchningen på arbetsmarknaden, svårigheten att nå den kompetens som man kräver men också det höga kostnadsläget i Sverige. Vi ser i det här fallet hur Vattenfall överväger att flytta jobb från Norrland till låglöneländer just för kostnaden att anställa.

Min fråga till näringsministern är egentligen: På vilka områden ser du att regeringen kan bidra till att sänka kostnaderna för att anställa och driva företag så att fler människor får chansen att få ett första jobb eller få ett arbete över huvud taget men också så att arbeten inte går från Sverige till andra länder, såsom riskerar att ske i det här fallet?

Anf. 76 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Tack för möjligheten att delta i interpellationsdebatten. Debatten handlar egentligen om två olika saker, så jag försöker dela upp det lite.

Det ena är en allmän näringspolitisk diskussion om vart vi är på väg, hur det går för svensk ekonomi och industrin framöver och vad vi kan göra för att stötta jobbtillväxt. Det andra handlar om den ganska jobbiga situationen som Jokkmokk nu har med den oro som finns för de 40 jobb som riskerar att försvinna om Vattenfall fattar det beslut som har diskuterats.

Jag vill vara noga med att säga att inget beslut i Vattenfall är fattat än. Jag har varit väldigt noga med att säga att Vattenfall är ett affärsdrivande

bolag, som riksdagen har sagt att det ska vara. Men det är också ett statligt bolag i Sverige. Jag har sagt, och ber inte om ursäkt för det, att statliga bolag ska agera föredömligt.

För Vattenfall är Jokkmokk inte vilken kommun som helst. En stor del av den förnybara vattenkraften kommer just från Jokkmokks kommun. Det är en del av Vattenfalls själ som finns i Jokkmokks kommun. Det ska man inte underskatta. Det handlar inte bara om de ekonomiska aspekterna av arbetstillfällena fram och tillbaka utan också om den relation man har med den kommun som betyder så mycket för Vattenfalls verksamhet och framtid.

Vi säger i andra sammanhang att Vattenfall ska vara en av dem som leder omställningen av energisystemet mot en mer hållbar energiproduktion. Mycket av den hållbara energiproduktionen tas i dag från Jokkmokks kommun. Därför ska betydelsen för varumärket Vattenfall inte underskattas i den här frågan och hur man nu agerar gentemot Jokkmokks kommun.

Jag tycker att det är en viktig fråga. Det har jag också fört resonemang om med Vattenfalls ledning. Jag har också träffat kommunledningen i Jokkmokk. Jag vet inte om ni har någon annan bild av detta. Men jag uppfattar att det numera pågår en positiv och konstruktiv dialog mellan Vattenfall och kommunen där Vattenfall också diskuterar utvecklingsmöjligheter i Jokkmokks kommun. Det tycker jag är ett viktigt besked från Vattenfall som det nu har levererat och som jag kommer att följa väldigt noga.

Jag tar inte lätt på den här frågan. Det är en viktig fråga för Vattenfall och framför allt för Jokkmokk, eftersom de har behov av en breddad arbetsmarknad. Det är inte bara statliga bolag och statlig verksamhet som är viktiga för Jokkmokk. Titta till exempel på den utveckling som nu sker av besöksnäringen i kommunen så att man står på fler ben än tidigare i Jokkmokks kommun. Det är positivt. Det är naturligtvis viktiga jobb för att kunna ha en bred arbetsmarknad, ha en stark ställning som kommun och för invånarna. För mig är det en viktig fråga.

Jag hinner inte med allting i det första inlägget. Vi får kanske återkomma till den bredare näringspolitiken sedan. Vi får anklagelser om att vi i regeringen är storstadsfixerade. Fundera på om Centerpartiet ska ha ett något annat tonval i den frågan efter åtta år under en moderatledd regering.

Vilka principer hade ni för regional utveckling under åtta år? Vi talar om statliga myndigheter och statlig verksamhet. Det fanns inget direktiv att jobba med statlig verksamhet ute i landet. Det första som vi gjorde som ny regering var att säga: Om vi tillsätter en ny myndighet ska vi pröva om den kan vara utanför Stockholm.

Nu har vi gått vidare och analyserar delar av verksamheten i statliga myndigheter för att se om vi kan flytta den verksamheten ut från storstadsregionerna. Det arbetet pågår. Det är en helt annan inställning än den tidigare regeringen hade.

Dessutom ökar vi platserna. Vi talar om matchningsproblematiken, som är en viktig fråga i hela landet. Vi ökar platserna och utbildningsmöjligheterna i hela landet och också på regionala och starka regionala universitet och högskolor runt om i Sverige. Vi ser att det är en del av basen på tillväxtpolitiken för hela Sverige.

Vi står också upp för ett skatteutjämningsystem som jämnar ut förutsättningarna mellan olika kommuner i landet. Det är inte alltid Moderaterna har gjort det i svensk politik.

Anf. 77 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Mikael Damberg svarar inte på min fråga. Vad kommer ministern och regeringen att vidta för åtgärder för att jobben ska stanna i Jokkmokk? Den handlade inte om vad kommunen och Vattenfall har pratat om. Min fråga var: Vad kommer Mikael Damberg och regeringen att vidta för åtgärder? Det skulle jag vilja ha svar på.

Vad ska de människor som nu riskerar att förlora sina jobb göra? Jag var i Jokkmokk för inte så länge sedan, och då träffade jag en hel del av dem som är anställda på Vattenfall Accounting. Flera av dem sa att de har respektive som pendlar ut från kommunen – de kanske jobbar i någon gruva – och att de oroar sig för vad som kommer att hända om de blir av med jobben. De flesta som jobbar där är kvinnor. Ska en vara arbetslös i kommunen och den andra pendla kommer det i slutändan att leda till att familjen kanske flyttar, och vad händer då med Jokkmokks ekonomi? Det kommer att bli ett enormt nederlag för kommunen.

Precis som Börje Vestlund var inne på tidigare kan man kanske tycka att 40 jobb i Jokkmokk inte låter mycket, men om man jämför med Stockholms kommun motsvarar det 7 400 arbetstillfällen. Jag är säker på att det då skulle vara mycket mer livat både inom regeringen och i medierna. I nationella medier ser jag tyvärr inte speciellt mycket av den här diskussionen när det gäller Jokkmokk.

När vi nu ändå är inne på att diskutera Jokkmokk och vad man kan göra vill jag tala om en annan fråga som jag ställde i min interpellation, det vill säga om näringsministern och regeringen anser att en energiproducerande kommun som Jokkmokk borde få ta del av de vinster som staten gör på vattenkraftsverksamheten, och i så fall på vilket sätt. Det svar jag fick var nej.

Det ligger varken i ministerns eller den socialdemokratiska regeringens intresse att ens utreda frågan om att regioner eller orter som Jokkmokk, som bidrar med så stora värden till landet Sverige med sin vattenkraft, ska kunna få en del av de värden som skapas i området. Regeringen och ministern säger nej.

En tanke som Centerpartiet har är att göra fastighetsskatten på bland annat vattenkraft mer lokal. Bara från Jokkmokks kommun får staten i dag in 600 miljoner, och även om det beloppet kanske kommer att minska kommer det ändå att vara hundratals sköna miljoner som vattenkraftskommunerna skulle kunna ta del av, oavsett om det handlar om att den som utför ett jobb får behålla mer av lönen eller att en kommun som får sina naturresurser exploaterade får ta del av vinsten.

I Jokkmokk har Vattenfall, om jag inte missminner mig, elva vattenkraftverk, däribland Harsprånget som är Sveriges största vattenkraftverk. Samtidigt är Jokkmokk en av Sveriges fattigaste kommuner och har svårt att få ekonomin att gå ihop. Om nu ministern tycker att Vattenfall ska ta sitt moraliska ansvar, borde inte även regeringen ta sitt moraliska ansvar och ge förutsättningar för kommuner som Jokkmokk, Åsele och Ragunda

att utvecklas i stället för att behöva låna pengar till driften av sina åtaganden som kommun? Så är faktiskt verkligheten för många av de här kommunerna.

Ska de som innehar de här viktiga och närande naturresurserna som har sådan stor betydelse för vårt land behöva gå med mössan i handen till staten för att be om allmosor? Är det verkligen moraliskt rätt, Mikael Damberg?

Anf. 78 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Den viktigaste frågan som vi borde ha fokus på i den här debatten är naturligtvis hur man ska klara jobben i Jokkmokk. Jag blir förvånad över Fredrik Christenssons påstående om att det skulle ha någonting med företagsklimat att göra att Vattenfall väljer att flytta jobben. Vattenfall har 40 anställda i Jokkmokk. Jag vet inte hur många anställda Vattenfall har totalt just nu, men det är i alla fall minst några tusen. Jag förstår ärligt talat inte det här. Det kan inte vara därför man väljer att flytta eller outsourca verksamheten, utan det måste finnas något annat skäl.

Jag skulle vilja säga så här: Det stavas Nuon och brunkolen. Det är där man måste spara i det här bolaget. Det är ganska självklart, och det tror jag att vem som helst kan räkna ut – även Fredrik Christensson.

När det gäller att ni vill att vattenkraftskommunerna ska få mer pengar kan man ställa sig frågan vad de andra inlandskommunerna ska få. Ska vi ha några kommuner som blomstrar i Norrlands inland och några som inte får någonting och får fortsätta att tigga pengar av staten? Jag tycker inte att detta är riktigt konsekvent tänkt.

Vi får inte heller glömma den betydelse som skatteutjämningen har för dessa kommuner. Väldigt mycket av de inkomster man har kommer via skatteutjämningen. Jag tycker att det är bra, och jag står helt bakom den reform som vi nyligen har tagit beslut om och tycker att det är viktigt att vi får behålla det här. Det är en viktig hörnpelare i den här verksamheten.

Anf. 79 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Jag delar Börje Vestlunds uppfattning om att Nuonaffären inte var en bra affär, men det var inte heller brunkolsaffären som skedde under Göran Perssons tid.

Diskussionen som handlar om huruvida näringspolitiken har påverkan på företagets vilja att stanna i Sverige eller inte blir för mig lite märklig. Självklart påverkas företagen i Sverige av villkoren för att bedriva företag i Sverige. De påverkas av skattetrycket på att anställa och driva företag. De påverkas också av andra saker såsom regelverk och myndighetsutövning beroende på vilken verksamhet de bedriver.

Att flytta myndigheter från de större städerna och ut till landsbygden och även att de statliga bolagen har verksamheter i hela landet är självklart viktigt. Men med en näringspolitik som faktiskt skapar förutsättningar för att ta till vara människors drivkrafter skapar vi också förutsättningar för just det där dynamiska näringslivet i Jokkmokk, Lysekil eller var vi än må vara. Det är den oerhört viktiga punkten här. Självklart påverkar det.

Vi har under lång tid sett att företag i Sverige har flyttat sina verksamheter utomlands, och vi har lyckats ställa om vårt näringsliv. Men ett viktigt skäl till att de har gjort det har varit just kostnadsläget.

Jag ställde en fråga till dig förut, Mikael Damberg, och jag hoppas kunna få svar på den nu. Vad är regeringen beredd att göra för att sänka kostnaderna för att driva företag och anställa i Sverige? Tyvärr är det enda vi har sett från regeringen motsatsen – höjda kostnader för att driva företag och arbeta i Sverige.

När det gäller just de statliga jobben lyfte Helena Lindahl fram en oerhört viktig fråga: Vad ämnar regeringen göra för de jobb som finns i Jokkmokk och som är i riskzonen just nu?

Anf. 80 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! När det gäller näringslivsklimatet kan jag börja med Vattenfall. Den här regeringen har lyckats med det som ingen annan regering har lyckats med på årtionden, det vill säga fatta långsiktiga beslut om en långsiktig energiöverenskommelse där Centerpartiet medverkade. Det var bra. Det är en av de viktigaste förutsättningarna för Vattenfalls fortsatta arbete. Dessutom minskar energiöverenskommelsen kostnaderna för Vattenfall både i form av effektskatt och fastighetsskatten på vattenkraft.

När vi talar om näringspolitik och kostnadsläge för Vattenfall går bo-
laget just nu igenom en kris därför att det är låga energipriser i hela Europa som påverkar alla, men det tyngs också av tidigare dåliga affärer. Brunkolen var en dålig klimataffär – det är sant – men ekonomiskt har den varit en god affär för Vattenfall historiskt sett. De har mött lönsamhetskraven i Vattenfall – fråga Vattenfall! Däremot har Nuonaffären än så länge inneburit nedskrivningar på 53 miljarder kronor för staten. Vattenfall tyngs fortfarande av detta.

Därför tycker jag att det är viktigt att inte ta ut ett beslut i förhand som inte är fattat av Vattenfall. Det är det Centerpartiet försöker göra. Jag har också försökt hävda att det just nu, efter samtal, har varit en bra dialog mellan kommunen och Vattenfall om utvecklingsmöjligheter i Jokkmokks kommun. Det tycker jag som ansvarig minister är bra.

När det gäller näringslivsklimatet i övrigt är det i dag 120 000 fler som går till jobbet varje dag jämfört med på valdagen. I valrörelsen sa Centerpartiet att den låga arbetsgivaravgiften för ungdomar måste vara kvar för att man skulle kunna få unga människor i jobb. Vi har tagit bort den sänkningen, de 16 miljarder det kostade varje år. Och ungdomsarbetslösheten är nu den lägsta på 13 år i Sverige. Ungdomsarbetslösheten har sjunkit dramatiskt på senare tid. Det var dålig skattepolitik att slösa med skattemedel på det sättet.

Vi gör annat. Vi ökar till exempel utlåningen. Norrlandsfonden utökar sin utlåning i Norrlandslänen med 500 miljoner kronor de närmaste åren, för att kunna stödja växande företag i Norrlandslänen. Almi som organisation utökade förra året sin låneverksamhet till växande företag i Sverige med ungefär 38 procent, för att vi har tillfört Almi ökade resurser och prioriterat just stödet för växande företag i hela Sverige. Det här är viktigt.

Vi bedriver också regionalpolitik på ett annat sätt. Den här regeringen är den första som har lovat att sätta igång arbetet med Norrbotniabanan. Det nämndes inte av den tidigare regeringen. Det fick inte sägas av den moderatledda regeringen. Det har aldrig fattats ett stort investeringsbeslut om infrastruktur i den skalan av en moderatledd regering. Det är inte kons-

tigt. Moderaterna är inte intresserade av regionalpolitik. De vill alltid angripa till exempel skatteutjämningsystemet och göra det mindre förmånligt för kommuner på landsbygden. Det står vi emot. Vi står upp för en solidarisk fördelning av resurser i hela Sverige.

Jag förstår på ett sätt logiken i Centerpartiets förslag om fastighetsskatt eller någon form av annorlunda beskattning för just vattenkraftskommunerna. Men det blir väldigt märkligt. Vad händer då? Ska Stockholm då få ta del av sina intäkter som skapas här? Det skulle skapa en väldig spänning i Sverige om alla resurser som nu skapas i Västsverige, i och med Volvos utveckling, skulle stanna i Västsverige och om alla resurser som skapas i Stockholm skulle stanna bara i Stockholm.

Vi har en annan princip som säger att alla kommuner ska ha rätt att kunna finansiera en välfärd som ska vara likvärdig i hela landet. Och den principen måste gälla oavsett om man har ett vattenkraftverk i sin kommun eller om man råkar ha oturen att inte ha det. Principen om lika möjligheter måste gälla alla kommuner. Det är därför skattesystemet ser ut som det gör.

Anf. 81 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! När det gäller fastighetsskatten står jag – och även Centerpartiet – fast vid att det gott och väl skulle kunna tillsättas en utredning för att titta på hur man skulle kunna ge tillbaka en del av vinsten till de kommuner som tillhör de allra fattigaste i Sverige och som ger resten av landet så mycket av sina naturresurser. Inte ens Mikael Damberg kan väl innerst inne tycka att det är okej att Jokkmokk och andra kommuner knappt har pengar till den månatliga driften. Det är inte rättvist. Jag tror att det finns även stockholmare och andra runtom i landet som håller med.

I Norge går det till exempel. Där får vattenkraftskommuner tillbaka en del av pengarna. Man kanske skulle kunna titta på hur det har gått i Norge. Man skulle åtminstone kunna tillsätta en utredning, det vill säga om man vill och om man är intresserad. Det är inte regeringen.

En annan sak handlar om att SVT och Sveriges Radio ville anordna en debatt i Luleå mellan regeringsrepresentanter och oppositionen nästa vecka. Även krönikören och opinionsbildaren Lotta Gröning skulle medverka. Jag skulle vara med i den debatten. Jag hade tänkt ställa in en utskottsresa eftersom jag kände att den debatten är otroligt viktig, inte minst för de människor i Norrbotten som faktiskt berörs. Men inte en enda regeringsrepresentant hade tid, inte Mikael Damberg och inte Sven-Erik Bucht, trots att det är hans hemmaplan.

Om ni inte tycker att flygskatt, kilometerskatt och borttagandet av riskkapital till norra Sverige genom Inlandsinnovation och höjda arbetsgivaravgifter spelar någon roll, Mikael Damberg, varför kan ni inte se människorna i ögonen och komma upp och säga det? Om ni dessutom inte tycker att man ska få någonting tillbaka av allt det som produceras av naturresurserna och som man bidrar med därifrån, varför törs ni inte komma upp, se människor i ögonen och säga som det är, nämligen att ni inte vill?

Anf. 82 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill tacka för den här interpellationsdebatten. Jag tror inte att det är första eller sista gången vi diskuterar den regionala utvecklingen i Sverige. Regionalpolitiken finns nämligen i den här regeringens hjärta. Det gjorde den inte hos den förra regeringen.

Centerpartiet har högt tonläge nu, Helena Lindahl. Men faktum är att under de åtta år ni satt vid makten försvann 15 000 jobb på svensk landsbygd. Ni hade ingen strategi för att jobba med myndighetsutveckling kopplat till att hela Sverige skulle utvecklas så att det skulle finnas statliga jobb och utvecklingsmöjligheter i landet.

Ni godkände på något märkligt sätt en Nuonaffär för 97 miljarder kronor, som fortfarande tynger Vattenfall och som inte ökar Vattenfalls möjligheter att utvecklas och skapa fler jobb runt om i Sverige. Om man dessutom lägger till de utvecklingsfrågor som verkligen är stora för norra Sverige – kopplingar till skogen, till basnäringarna – blir frågan om Norrbotten helt avgörande för Norrbottens långsiktiga utveckling. Vår regering har tagit initiativ till att arbetet med den kommer att starta.

Eftersom vi tycker att det är viktigt gör vi också satsningar på underhåll av järnvägsutbyggnaden på landsbygden med 850 miljoner kronor i åtgärder, vilket också främjar kollektivtrafik på landsbygden. Vi gör mycket på det området eftersom vi tror att hela Sverige har potential att bidra till tillväxten. Vi ser också att hela Sverige gör det när 120 000 fler går till jobbet i dag jämfört med på valdagen.

Det här är dock inget enkelt arbete. Vi skulle behöva samarbeta mer i svensk politik när det gäller att utveckla hela Sverige. Jag ser fram emot att kanske hitta sådana områden och att göra det, också tillsammans med Centerpartiet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2015/16:737 om kultur- och demokrati- ministerns hantering av tillkännagivanden

Anf. 83 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Olof Lavesson har frågat mig hur jag avser att tillgodose riksdagens tillkännagivanden gällande propositionen *Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik*, hur tidsplanen för hanteringen av dessa ser ut samt hur jag avser att agera då jag har uttalat att tillkännagivandena ska omhändertas.

Självfallet kommer riksdagens tillkännagivanden på filmpolitikens område att beredas i sedvanlig ordning.

Olof Lavesson kritiserar i sin interpellation Kulturdepartementet för att ha meddelat att beslutet om momsens på tillträde till biografreställningar ligger fast även efter riksdagens tillkännagivanden. Jag vill därför påminna om att beslut om statens budget fattas efter en samlad hantering i riksdagen. Dessa beslut ändras inte av enskilda tillkännagivanden utanför den ordinarie budgethanteringen. Det är därför ett faktum att riksdagens beslut

om statens budget, inklusive skattepolitiken, ligger fast även efter riksdagens tillkännagivanden om filmpolitiken. Att Kulturdepartementet har lämnat information angående detta till allmänheten och filmbranschens aktörer anser jag vara fullt rimligt.

Beredningen av tillkännagivanden ska genomföras ansvarsfullt och med beaktande av effekterna såväl för statens budget som för andra berörda aktörer. Beredningen av riksdagens tillkännagivanden gällande filmpolitiken pågår, och regeringen avser att återkomma under hösten 2016.

Anf. 84 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! I början av sommaren debatterade vi här i riksdagen regeringens förslag till ny filmpolitik. Det var en lång och intensiv debatt som kultur- och demokratiministern själv deltog i. Redan ett drygt år tidigare hade hon aviserat att det dåvarande filmavtalet skulle sägas upp. Det utlovades breda samtal och djup förankring kring det som ministern själv har utnämnt till mandatperiodens största, bästa och viktigaste kulturpolitiska reform.

Förutom att vi har haft en het mediedebatt har riksdagens partier vid återkommande tillfällen bjudits in till samtal. Vid upprepade tillfällen har vi också meddelat var vi står. Det har framför allt gällt finansiering, organisation och samverkan. Men detta har det inte varit möjligt att föra samtal om. Det stod ganska snart klart att regeringen redan hade bestämt sig.

Filmen blir äntligen en del av den övriga kulturpolitiken, sa kulturministern och chockhöjde momsens till 25 procent, till skillnad från all annan kultur. Nu får vi äntligen en statlig filmpolitik, sa kulturministern och delegerade all makt till en privaträttslig stiftelse. Nu ges alla i branschen äntligen inflytande, sa kulturministern och degraderade det inflytandet till att man kan få sitta med i olika tyckargrupper, även kallade branschråd.

I februari anordnade kulturutskottet en stor offentlig utfrågning här i riksdagen. Även där stod det klart att det saknades såväl politiskt stöd som stöd från stora delar av filmbranschen. Regeringen valde dock att inte heller denna gång vika från sin inslagna linje utan lade fram sin proposition i början av mars.

Inga av de synpunkter som hade förts fram fanns med där. Det som man hade kallat samtal och förankring får väl så här i efterhand mer kallas för information och inbjudan till applåder.

Kulturutskottet fällde också propositionen på flera områden, och lika illa gick det i riksdagens kammare i juni. Sällan har en proposition blivit så sönderskjuten i kammaren som kulturministerns filmproposition. På sju bärande punkter fattade riksdagen ett annat beslut än vad regeringen föreslog. Man fick underkänt när det gäller finansieringen, organisationen, produktionsförutsättningar, samverkan, digitaliseringen och privatkopieringen.

Till medierna har ministern förklarat att hon inte ser tillkännagivanden som något världsomvälvande och att man bemöter tillkännagivanden som man alltid har bemött tillkännagivanden och att dessa ska ”omhändertas”.

Några förändringar är hon inte beredd att göra. Filmpolitiken ska genomföras som planerat i alla sina delar. När det gäller riksdagsbeslutet verkar hon fullständigt oförstående och kallar det för en succé. Hur kan en demokratiminister landa i denna slutsats?

Fru talman! Riksdagens beslut är inte ett smörgåsbord ifrån vilket man kan plocka lite som man vill. De beslut som vi fattar i denna kammare ska inte omhändertas, de ska tillgodoses och verkställas. Det verktyg som utgörs av tillkännagivanden ger regeringen ett visst handlingsutrymme. Men en demokratiminister borde veta bättre än att överutnyttja detta handlingsutrymme på ett så flagrant sätt.

Nu heter det att riksdagens tillkännagivanden på filmpolitikens område ska beredas i sedvanlig ordning. Men samtidigt tutar man på och rullar ut en politik som går i rakt motsatt riktning mot riksdagens beslut. Demokratiministerns ord klingar falskt, och hennes löften saknar tyvärr trovärdighet.

Under debatten i juni ställde jag ett antal frågor till ministern. Jag frågade demokratiministern hur hon ser på Sveriges riksdag och de beslut som fattas i denna kammare. Jag ville veta vilken plan demokratiministern har för de tillkännagivanden som redan då var kända. Jag ville veta i vilken utsträckning hon kommer att hörsamma kammarens majoritet. Och i den mån hon inte kommer att göra det undrar jag varför hon över huvud taget underställer en proposition kammarens prövning. Hur rimmar det med att vara en samförståndsminister i en samarbetsregering?

Den gången valde ministern att sitta kvar i sin bänk och lämnade mina frågor obesvarade, och därför har vi en interpellationsdebatt i dag. Därför ger jag demokratiministern en ny chans att göra om och att göra rätt.

Anf. 85 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Tack, riksdagsledamot Lavesson, för interpellationen och för det fortsatta meningsutbytet!

Jag avser att till fullo respektera riksdagens beslut och den ordning som Sveriges riksdag har. De tillkännagivanden som jag tog emot för ett antal månader sedan bereder vi just nu för fullt inom mitt departement. Jag ser det som en möjlighet att inom kort återkomma med hur vi hanterar och går vidare med tillkännagivandena.

Men det tål att påminna om att det bara har gått ett par månader sedan jag tog emot tillkännagivandena. Under den förra regeringens period och de tillkännagivanden som då kom dröjde det i genomsnitt längre än hela tre år tills man tillgodosåg riksdagens tillkännagivanden. Därför anser jag att jag fortfarande, efter ett par månader gångna, har gott om tid på mig att säkerställa att de underlag som behövs och de analyser som behöver göras – som berör många olika aktörer – är grundliga och får den effekt som vi strävar efter.

Ett exempel på ett annat tillkännagivande som har tagit väldigt lång tid att tillgodose och som har stor påverkan på kulturpolitiken är reklamskatten. Den hade den förra regeringen hela åtta år på sig att göra någonting åt, men man gjorde ingenting. Den här regeringen har nu sett till att börja avverka tillkännagivanden.

Jag hanterar, bereder och tillgodoser tillkännagivanden i rask takt och återkommer inom kort, och jag menar att detta är att respektera riksdagens ordning och beslut.

Anf. 86 OLOF LAVESSON (M):

Fru talman! Jag vill börja med att korrigera ministern när det gäller detta med finansieringen. I kammaren i dag får ministern det att verka som att det inte längre är möjligt att påverka momsnivån på biobiljetter, eftersom det beslutet fattades redan förra hösten. Detta är inte med sanningen överensstämmande.

När vi fattar beslut om statens budget gör vi det för nästkommande år. I det beslutet kan man också avisera vad som är planerat framöver. Så gjorde man med biomomsen. Det skarpa beslutet fattar vi inte förrän i december detta år. Det finns med andra ord alla möjligheter för regeringen att ändra sig eller att avvakta på denna punkt. Branschens aktörer har dessutom erbjudit sig att stå fast vid sin finansiering i ytterligare ett år.

Med andra ord är detta bara fråga om en politisk vilja, och vad kulturministerns besked innebär här i dag är att hon helt enkelt inte har lust – detta trots att hon vet att den riksdag, under vilken hennes regering lyder, vill annorlunda. Jag beklagar det, och jag beklagar det djupt.

Fru talman! Det är skillnad på att höra och att lyssna. Peter Dalles film *Yrrol* från 1994 inleds med att filosoferna Platon och Teresias bråkar om just detta: ”Du hör ju inte vad jag säger!”, klagar den ene. ”Ja, men du lyssnar ju inte!”, kontrar den andre. Det känns som att den sketchen ständigt upprepar sig. Jag är övertygad om att demokratiministern hör att folk pratar, och jag önskar bara att hon lyssnade mer.

Ministern vägrade lyssna förra våren. Hon vägrade lyssna under hösten. Hon vägrade lyssna när kulturutskottet hade sin offentliga hearing i februari. Hon stängde öronen när utskottet uttalade sig i april, och hon vägrade inse fakta när riksdagen fattade beslut i juni. Och, fru talman, jag hör faktiskt inte ens att kulturministern lyssnar i dag.

Jag vet inte om detta beror på oförmåga till lyhördhet eller dålig rådgivning. Men nu ligger besluten på bordet. Det är lite grann som att man endast ser riksdagen som ett rundningsmärke. Nästa fråga blir naturligtvis: Vad innebär detta för framtiden?

Just nu ansätts ministern hårt när det gäller mediepolitiken. Till Dagens Nyheter säger ministern att ”medierna står vid ett stup” och att hon förväntar sig att riksdagens partier lägger fram förslag på hur det ska lösas – riksdagens partier?

Men, fru talman, det är väl ändå regeringens och ministrarnas uppgift att lägga fram politiken när man nu har intagit taburetterna? Jag kan lugna ministern – och jag tror att jag pratar för samtliga partier i riksdagen – med att vi kommer att presentera våra förslag. Men frågan är om regeringen över huvud taget är intresserad.

När det gäller filmen presenterade vi vår politik. Vi fick till och med majoritet i riksdagens kammare, men ändå fortsätter man i motsatt riktning.

Fru talman! Jag tycker att statsrådet bör ta sig en allvarlig funderare på vad som ligger i uppgiften som demokratiminister. I min enfald trodde jag att det var att säkra våra demokratiska institutioner och värna den ordning som är fastställd för hur vi fattar beslut. Jag trodde att det ingick en grundläggande respekt för den parlamentariska sammansättning som svenska folket har valt och att det också skulle finnas ett uns av ödmjukhet och lyhördhet när man sitter i en historiskt svag regering.

Fru talman! Jag beklagar att så inte verkar vara fallet.

Nu säger kulturministern att man ska respektera de tillkännagivanden som har gjorts och följa dem. Det tackar jag för. Jag har respekt för att det kan ta sin tid, precis som ministern själv säger. Men om man nu ska följa besluten, varför fortsätter man då i rakt motsatt riktning?

Fru talman! Det är en ganska farlig linje att kompensera fel färdriktning med ökad hastighet, så jag ber ministern att än en gång förklara: Om man ska följa tillkännagivanden, varför fortsätter man i rakt motsatt riktning?

Anf. 87 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Jag kommer att tillgodose och omhänderta de tillkännagivanden som riksdagen har givit. Jag är inte vän av att dra detta i långbänk. Jag är en minister och vi är en regering som ser till att få saker gjorda.

Den svenska filmbranschen har ropat i många år efter en ny filmpolitik. Man har ropat efter att bli betraktad och omhändertagen som en del av den svenska kulturpolitiken. Det har den förra regeringen struntat i att lyssna på. Bland det första som den här regeringen gör är att ta tag i och våga driva den här frågan. Vi vågar vända på de stenar som har varit orörbara därför att många människor med makt har suttit runt ett bord. Det har varit många med makt runt ett litet bord, men inte tillräckligt många, om vi tittar på hur stor filmbranschen är.

Det som vi nu inför i vårt land, efter alla beslut som har fattats, är en filmpolitik som är mer demokratisk. För första gången blir filmpolitiken en del av kulturpolitiken, och riksdagen har mandatet att besluta om filmpolitiken. Det är en demokratisk åtgärd. Det är att betrakta filmen som en viktig del av kulturpolitiken. Jag är väldigt stolt över det.

Men återigen: Jag tänker inte dra ut på att tillmötesgå dessa tillkännagivanden och göra någonting av dem. Jag vill inte att de tillkännagivanden som kommer till mig under min tid som kultur- och demokratiminister blir tillkännagivanden som blir liggande i åtta år. Det är respektlöst mot riksdagen och mot den ordning som vi har i vårt land.

Jag kör på. Och det gör jag för att jag vill visa riksdagen att jag kommer att hantera dessa tillkännagivanden. Inom kort kommer jag att komma tillbaka med hur vi hanterar de tillkännagivanden som har gjorts på filmpolitikens område. Filmpolitiken är värd det. Det är viktigt med långsiktiga förutsättningar för den här branschen, som behöver tid för att kunna planera och genomföra allt det som alla olika delar ska göra och som blir till filmkonst för oss alla att ta del av.

Nu finns det förutsättningar. Det är väldigt mycket som är på gång. Det har pågått en remissrunda, och det är frågor som ska hanteras på många olika plan. Jag ser fram emot resultatet av hur filmpolitiken, efter det att vi har tillgodosett tillkännagivandena, kan bli den kraft som den svenska filmen är värd.

Anf. 88 OLOF LAVESSON (M):

Fru talman! Ministern säger att regeringen har mandat att fatta beslut, och det var också precis det mandatet som riksdagen tog i juni. Sedan säger ministern att det handlar om att vilja, att våga och att göra. Det är bra att man är exekutiv och vill göra saker. Men det gäller att göra rätt. Jag förstår ambitionen, men på färden lyckades kulturministern göra sig till ovän med nästan hela filmbranschen.

Det ministern säger i dag är att man ska följa tillkännagivanden. Ja, men då stämmer ju inte det man har sagt under hela sommaren: att det här fortsätter enligt plan. Då kommer det ytterligare en omsvängning under hösten. När kommer den i så fall? Och vad gäller gentemot Svenska Filminstitutet, de förbund som finns och alla de andra som agerar inom svensk film?

Jag skulle vilja avsluta med att rikta mig till statsrådet i hennes roll som kulturminister och vädja till henne att nu fatta de nödvändiga besluten för att rikta filmpolitiken rätt. Att det inte blev som ministern hade tänkt sig visar redan de remissvar som finns när det gäller den nya modellen för inflytande under Svenska Filminstitutet. "Det förslag som SFI har lämnat brister på flera punkter och lever inte upp till de ambitioner som riksdag och regering presenterade", konstaterar Teaterförbundet. "Vart tog inflytandet vägen som kulturministern lovat?" Det frågar man sig med all rätt. Såväl Sveriges Biografägareförbund som Sveriges Filmuthyrareförening konstaterar helt riktigt att förslaget strider mot riksdagens beslut och avvaktar därför med att yttra sig.

Jag vill vädja till kulturministern att nu sätta politiken framför presten. Ta den chans som ges att göra detta på ett bra och genomarbetat sätt! Utrymmet finns, både tidsmässigt och ekonomiskt. Det visas som sagt av att aktörerna erbjuder sig att fortsätta vara med och finansiera filmen även framöver, allt för att ge svensk film den förankring och genomarbetning som den så väl förtjänar.

Gör om, ministern! Dra nu lite i bromsen, och tuta inte vidare i fel riktning! Gör rätt!

Anf. 89 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Den filmpolitik som är antagen av den här riksdagen började förberedas redan långt före min tid av den dåvarande moderata kulturministern. Hon tog de första stegen, och jag tog vid, men jag körde också ända fram till målet. Nu har vi faktiskt en ny filmpolitik i vårt land, en filmpolitik som tar makten från de få aktörerna och ger till de många aktörerna.

De remissinstanser som riksdagsledamoten hänvisar till har också varit väldigt tydliga med att de till fullo står bakom den nya filmpolitiken. Det de nu har gett är remissvar, precis enligt den ordning som vi har i vårt land och som jag är väldigt stolt över. Det ska bli spännande att se hur den här processen nu fortsätter, hur SFI kommer att svara på de olika remisserna och vad det slutgiltiga resultatet av processen blir.

Vi har en ny filmpolitik, som ger riksdagen makten över den svenska filmen och också möjlighet att skapa goda förutsättningar för den svenska filmen. Det kommer inte att ske någon förändring i den politik som lagts fram. Vi kommer att tillgodose tillkännagivanden, men den antagna propositionen kommer att förbli antagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 90 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Mikael Oscarsson har frågat försvarsminister Peter Hultqvist vilken bedömning han och regeringen gör i ärende M2013/00540/Me om vindkraft i Hanöbukten, som till synes går stick i stäv med den nyligen antagna försvarspolitiska inriktningspropositionen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

Ärendet som frågan gäller avser en ansökan från bolaget Blekinge Offshore AB om tillstånd enligt miljöbalken för att uppföra och driva en gruppstation för vindkraft i Hanöbukten. Ärendet är mycket omfattande och berör flera olika allmänna och enskilda intressen. Det ska, som alla ärenden, handläggas så att rättssäkerheten upprätthålls och så snabbt som möjligt. Ärendet är under beredning i Regeringskansliet, och som statsråd varken kan eller får jag föregripa denna pågående regeringsprövning. Men jag kan försäkra Mikael Oscarsson om att det i beredningen ingår att bland annat utreda eventuella konsekvenser för totalförsvaret.

Anf. 91 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag står i den här talarstolen i dag därför att jag sitter i försvarsutskottet och är engagerad i försvarsfrågor. Vi har i Sverige ett helt nytt läge jämfört med för bara några år sedan. Ryssland är betydligt hotfullare. Vi har sett den ena incidenten efter den andra. Vi vet också hur Ryssland agerade på Krim och fortfarande – as we speak – i Ukraina. Det har skapat ett nytt läge, och vi måste ha ett försvar som fungerar.

Därför, fru talman, gjorde vi en överenskommelse. Kristdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet träffade en försvarsuppgörelse med Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Här finns många sidor, men ska man sammanfatta detta i ett ord handlar det om övning. Övningen har varit försummad under lång tid, ända sedan kalla kriget. Efter att vi var så snabba i Sverige med att lägga ned försvaret är det övningen som har försummats allra mest. Och om man inte övar ett försvar fungerar det inte, vilket är precis det som omvärlden ser. Det är därför Putin är så engagerad i att hela tiden öva och visa sin förmåga.

Det är i ljuset av detta som frågan om övningsområden är så viktig. Därför har jag engagerat mig för Tofta skjutfält och annat. Det finns en rad överklaganden som nu ligger på regeringens bord. Det har skett vissa förbättringar, men fortfarande ligger åtminstone 14 eller så ärenden på bordet.

En viktig sak är frågan om den nya vindkraftsparken i Hanöbukten. Det är denna fråga den här debatten handlar om. I det senaste numret av Ny Teknik, fru talman, kommer det fram viktig information som understryker min interpellation. Handläggningen har pågått under tre år. Det handlar om mellan 500 och 700 vindkraftverk. Det kommer att bli världens största vindkraftspark, större än den utanför London.

En viktig fråga är: Är det här business as usual, eller får det implikationer för Försvarsmakten? Försvarsmakten säger att det har stor betydelse. Jag citerar ur Ny Teknik: ”Anläggningen skulle ge stor påverkan på flera riksintressen för Försvarsmakten. Dels flygflottiljen i Kallinge, dels sjöövningsområdena i Hanöbukten som marinbasen i Karlskrona använder,

eftersom de är oersättliga. Och baserna har viktiga uppgifter i krig. Sedan har vi ett riksintresse till och det är hemliga tekniska system, säger Martin Eliasson, arkitekt på Försvarsmaktens högkvarter.”

Då undrar vän av ordning hur stora dessa vindkraftverk egentligen är. Det kan vara ganska intressant, och det är inte säkert att man har förstått det. De kan vara mellan 240 och 250 meter höga. Det är nästan 100 meter högre än Kaknästornet och 80 procent av Eiffeltornet, som säkert en del tittare har besökt. Det här får stora konsekvenser.

Jag citerar vidare ur Ny Teknik: ”Om det blir grönt ljus, hotar Försvarsmakten att flytta marinbasen i Karlskrona till Berga, utanför Stockholm. Det, menar man, är att föredra framför att inrätta ett möjligt övningsområde utanför Bornholm.” En flytt av hela basen skulle beröra 1 800 tjänster i Blekinge och värdet av miljardinvesteringar i försvarsanläggningar skulle minska drastiskt. Saab Kockums ubåtsutveckling i Karlskrona sägs också kunna påverkas, eftersom utprovning bland annat sker i bukten.”

Mina frågor till miljöministern blir: Är inte det här riksintressen? Är det inte precis detta regeringen ska avgöra? Är det inte precis detta uppgörelsen handlar om? Varför tar det sådan tid? När kan jag få besked? Hur ligger tidsschemat?

Anf. 92 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Den försvarspolitiska uppgörelsen är självklart viktig för hela regeringen, och vi helgar den. Men vi har också en väldigt färsk energiuppgörelse, också den med en bred förankring och med mycket stora värden för landets utveckling. En väsentlig del av den uppgörelsen handlar om en gemensam tro på vindkraften, framför allt den havsbaserade vindkraften. Precis som ledamoten beskriver har vi till havs möjlighet att bygga väldigt stora vindkraftverk. Stora vindkraftverk är inte värda någonting i sig, men poängen med dem är att de ger mycket effekt, och det är en central del av vårt framtida energisystem.

Den aktuella ansökningen som ligger på regeringens bord berör väldigt många frågor, och beredningen är komplex.

Precis som ledamoten redogjorde för har Försvarsmakten i sina svar beskrivit att man i allra högsta grad berörs av beredningen. Det handlar om flygverksamheten, stoppområdet kring Ronneby flygflottilj, övningsområdena Hanö Nord, Hanö Väst och Hanö Ost, spaning och övning med ubåtar, influensområdet från Ravlunda skjutfält samt tekniska system i form av radar.

Men det är viktigt att få hela bilden. Det här är bara ett av de riksintressen som berörs. Det finns riksintressen för sjöfarten och för fisket. Längs kusten finns stora områden som utpekade som riksintressen för högexploaterad kust, rörligt friluftsliv och natur- och kulturvård samt områden som är utpekade som Natura 2000-områden.

Det har konstaterats att diverse fågelsträck har sin väg genom Hanöbukten. Ålen utpekade som ett intresse och en starkt hotad art. Den vandrar genom Hanöbukten. Det finns flera känsliga arter i Hanöbukten som är hotade. En av dem är tumlare. Tumlare är komplicerade eftersom de bland annat är väldigt känsliga för ljud.

Detta är viktigt att ha med sig för att förstå vilken komplex fråga det här är och att det krävs tid att handlägga den för att få alla fakta på bordet, höra alla intressenter – både allmänna och enskilda – och sedan kunna fatta

ett väl sammanvägt beslut. Som jag sa varken får eller kan jag som enskilt statsråd föregå den processen.

Prot. 2015/16:129
1 september

Svar på
interpellationer

Anf. 93 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Miljöministern börjar bra. Hon säger i sitt svar är det här är viktigt. Hon säger att regeringen ”helgar” överenskommelsen – det är ju ett fint uttryck – och tror på den.

Men sedan, fru talman, hamnar miljöministern i Natura 2000. Hon är inne på ålen och olika andra saker. Jag vill gå tillbaka till uppgörelsen som vi gjorde. Vad stod det egentligen?

”Försvarsmaktens samlade operativa förmåga bygger på att det finns samövade krigsförband och att det finns kunskaper och planer på hur stridskrafterna ska användas på ett effektivt sätt. Förmågan utvecklas ... genom utbildning och övning – – – För att successivt bygga upp den efterfrågade operativa förmågan bör större kvalificerade stridskraftsgemensamma försvarsmaktsövningar genomföras regelbundet.” Det finns en rad sådana skrivningar.

Det här är alltså ett område som ligger precis utanför Karlskrona och Ronneby. Det ligger precis i ett övningsområde för både marinen och flygvapnet. Det är ett av Sveriges viktigaste och mest frekvent använda militära övningsområden. Ett beslut där man inte har lyssnat på detta skulle vara fullständigt förödande för Försvarsmakten och därmed för svensk försvarsförmåga. Det är ju det sista vi behöver i en tid då säkerhetsläget är det sämsta sedan kalla kriget.

Området ligger precis i övningsområdena Hanö Nord och Hanö Väst och precis intill Hanö Ost. Vad kan det få för konsekvenser? Jo, det skulle kunna helt och hållet hindra luftvärnsinskjutningar från fartyg med bogserat luftmål, skjutningar från fartyg med bogserade sjömål, luftförsvarsövningar med stridsflygplan på låg höjd, ubåtsjaksövningar, torpedskjutningar, sjunkbombfällningar, ubåtsverksamhet och ytstridsövningar. Det är alltså inte några småsaker. Det har gjorts vissa justeringar, men från Försvarsmaktens sida säger man att inga förslag man sett har inneburit att det inte blir en påtaglig skada för Försvarsmaktens riksintressen.

Det är också värt att påminna om att mark- och miljödombstolen i Växjö har gått på Blekinge Offshores linje. Den har tillstyrkt att 700 verk uppförs. Samtidigt har regeringen fått avgörandet. Det är precis det som är regeringens uppgift just nu: att döma av detta.

Blir det inte tydligt när man lägger ihop de olika bitarna – att detta är ett av Sveriges viktigaste och mest frekvent använda övningsområden och att vindkraftsområdet upptar en ansevärd del av detta område – att det här är riksintresset? Om något ska vara särintresse är det väl i så fall vindkraftsparken.

Frågan är: Hur ligger det här i planeringen, och är inte rikets säkerhet överställd de andra intressena?

Anf. 94 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag tror att det finns anledning att undervisa ledamoten om hur lagstiftningen kring riksintressen fungerar. Det verkar förekomma grundläggande missförstånd.

Det finns ingenting som heter ”det riksintresset” i singular. Det finns ingen prioritering mellan riksintressena. Det finns en rad riksintressen, och

lagstiftningen bygger på att man känner dem väl, samlar fakta och sedan väger dem mot varandra. Det är det som är det beslutsfattande som sker i våra institutioner, kommuner och länsstyrelser, som döms av i våra domstolar och som till slut kan hamna på regeringens bord. I en sådan bedömning ska man väga in alla intressen – de allmänna intressena, som i lagstiftningen oftast kallas riksintressen, och de enskilda intressena. Dessa ska ställas mot varandra.

Sitter man i regeringen har man uppgiften att väga samman alla dessa intressen. Sitter man i ett utskott i riksdagen kan man kanske ha en så ensidig syn som ledamoten ger uttryck för och ge sken av att det finns ett intresse, singular, som är viktigare än alla andra.

Men det är så här: Energiöverenskommelsen, som våra partier har gjort och som siktar på ett stabilt och förnybart energisystem i det här landet som bygger mycket på vindkraftverk, bygger på att det finns platser där vi faktiskt kan få till de vindkraftverken. Den bygger på att inte varenda del av landet säger: ”Nej, men inte just här! Någon annanstans!” Vi måste hitta platserna, och ingen av de platserna kommer att vara enkel. Överallt kommer det att vara komplicerat.

Det svenska näringslivet, inte minst näringslivet i den här regionen, skriker efter satsningar. Det är viktigt för effektbalansen att vi får effekt just i södra Sverige. Det är otroligt viktigt för vårt näringsliv. Den typen av aspekter tar vi med oss i regeringens bedömning.

Det här är en väldigt komplex fråga. Många intressen vägs samman. Det arbetet pågår för fullt. Försvarsmakten är med i dialogen, får föra sin talan och har också gjort så via medierna. Men det är inte det enda intresset vi ska ta hänsyn till.

Det är regeringens ambition att verkligen stärka energiförsörjningen i Sverige. Vi vill se till att vi får det skifte inom energiförsörjningen som vi är överens om mellan partierna så att vi får ett förnybart energisystem. Här spelar vindkraften en stor roll. Vi kan inte bara skjuta problemen framför oss och tänka att det löser vi sedan. Det är viktigt att vi kommer till skott i de delarna.

Anf. 95 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack för svaren, miljöministern!

Som jag inledde med har vi ett helt annat säkerhetspolitiskt läge i dag, som Sverige befinner sig mitt i. Vi har ett läge där vi bygger upp vår förmåga igen, och när man bygger upp en förmåga igen är övningsverksamheten viktig. Det var den som var allra mest eftersatt; det är därför vi måste satsa mycket på den.

Det är därför det är viktigt att man kommer till skott med de överklaganden som ligger på regeringens bord – det här är ett av de viktigaste, men det finns andra – och kan avgöra dem, för det här ligger som en blöt filt över mycket av Försvarsmaktens verksamhet.

Som jag förut berättade för miljöministern får det här stora konsekvenser för Försvarsmakten. Det är någonting som Försvarsmakten själv säger. Man accepterar inte några av alternativen. Om regeringen inte lyssnar kan det få konsekvensen att Försvarsmakten är tvungen att flytta hela Marinbasen i Karlskrona till Berga, flytta 1 800 tjänster, för att man inte längre kan göra jobbet.

Det är väl ändå så, fru talman, att rikets säkerhet är överställd? Ska man inte ha det som huvudsak när man ska döma av det här? Det hoppas jag. Visst kan man titta på Natura 2000 och på ålen. Jag har inget emot det. Men här har vi, tycker jag, en viktig fråga om ett övningsområde som är centralt för vår förmåga att öva fritt. Jag hoppas att regeringen nu tar till sig det, lyssnar på argumenten från mig och från Försvarsmakten, ser till att överenskommelsen får råda så att de kan öva och ser till att den här vindkraftsparken inte blir av. Det finns en annan vindkraftspark inte långt därifrån som har fått klartecken, och den kommer att byggas. Men den här är mitt i vägen.

Anf. 96 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Det har framkommit i processen och uppenbarligen även nått ledamoten att frågan om vindkraft i Hanöbukten är svår och komplicerad på många sätt, inte minst eftersom Försvarsmakten har intressen och viktiga övningsområden där. Vi är också tydligt överens om att det är viktigt att försvaret får ökade möjligheter att öva för att kunna leva upp till de förväntningar som ställs av riksdag och regering. Där råder inget tvivel.

Men det är också så att vi för rikets säkerhet behöver en stabil energiförsörjning. Det är inte så enkelt att man alltid kan välja det ena före det andra. Vi har ett antal företag som har gått ihop i en väldigt ambitiös satsning som ligger i linje med regeringens och riksdagens politik för förnybar energi. Det skulle vara väldigt positivt i just denna del av landet.

Detta är aspekter som vi tar med när vi säkrar ett tryggt och säkert Sverige för framtiden. Då kan vi inte förenkla frågor utan måste klara av att hantera den komplexitet som finns i bland annat denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2015/16:198 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förlängas till och med *onsdagen den 28 september*.

EU-dokument

KOM(2016) 543 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett Europaår för kulturarv

KOM(2016) 551 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av en gemensam ram för europeisk statistik om personer och hushåll, som grundas på uppgifter på individnivå som samlas in genom urvalsundersökningar

KOM(2016) 547 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1920/2006 vad gäller informationsutbyte, system för tidig varning och riskbedömningsförfarande avseende nya psykoaktiva ämnen

§ 21 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 augusti

2015/16:765 Barnäktenskap

av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

den 29 augusti

2015/16:766 Effekter av polisens omorganisation i Norrlands inland

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:767 Ett styr- och regler tekniskt forskningscentrum i Säffle

av *Daniel Bäckström* (C)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:768 Ryskt kärnbränsle i svenska kärnkraftverk

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:769 Barn som utsätts för människohandel

av *Johan Forssell* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 30 augusti

2015/16:770 Rätten till familjeåterförening

av *Christina Høj Larsen* (V)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 augusti

2015/16:1530 Växande vårdköer

av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1531 Situationen för flyktingar vid den jordanska gränsen

av *Sofia Damm* (KD)
till statsminister Stefan Löfven (S)

2015/16:1532 Skatt på investeringar i solenergi

av *Betty Malmberg* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:1533 Kritik mot Kemikalieinspektionen

av *Betty Malmberg* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2015/16:1534 Kraftig ökning av ungdomsbrotten i Göteborg

av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 26 augusti

2015/16:1535 Postnord

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

den 29 augusti

2015/16:1536 Flytt av länskommunikationscentralen från Östersund till Umeå

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1537 Flytt av etablerade asylsökande och stängning av asylboenden

av *Roza Güclü Hedin* (S)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1538 European Medicines Agency

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1539 Brister i digitalisering inom samhällsbyggandet

av *Caroline Szyber* (KD)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2015/16:1540 Våld och övergrepp i Etiopien

av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1541 Stöd vid skördekadaver

av *Magnus Oscarsson* (KD)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:1542 Ändamålsenlig förvaltning av skarvfåglar

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:1543 Slutdatum för livsmedelsstrategin

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:1544 Den invasiva amerikanska hummern

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

Prot. 2015/16:129
1 september
-----

den 30 augusti

2015/16:1545 Motorn till det nya Gripenplanet

av *Daniel Bäckström* (C)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:1546 Förhandlingarna kring Transatlantic Trade and Investment Partnership

av *Karin Enström* (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2015/16:1547 Energiskatt för mindre färjor och pendelfartyg

av *Anders Åkesson* (C)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 25 augusti

2015/16:1506 Kompetenskartläggning från dag ett

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1504 Flyktingbarn som misstänks bli sålda som sexslavar

av *Yasmine Larsson* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1516 Utbrott av mjältbrand

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

den 26 augusti

2015/16:1507 Införandet av automatiska passkontroller på Arlanda

av *Beatrice Ask* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 31 augusti

2015/16:1509 Medborgargarden

av *Sotiris Delis* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1508 Regeringens agerande mot bilbränderna

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1513 Anlagda bilbränder

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med § 12
anf. 40 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 18 anf. 84 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	2
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	4
§ 7 Svar på interpellation 2015/16:719 om översyn av Arbetsförmedlingen	5
Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	5
Anf. 2 ANNIKA QARLSSON (C).....	6
Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
Anf. 4 ANNIKA QARLSSON (C).....	7
Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....	9
Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	9
§ 8 Svar på interpellation 2015/16:727 om behovet av reformer på arbetsmarknaden	10
Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	10
Anf. 9 FREDRIK MALM (L)	11
Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	12
Anf. 11 FREDRIK MALM (L)	13
Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	14
Anf. 13 FREDRIK MALM (L)	15
Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	15
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:739 om beredskapsjobb	16
Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	16
Anf. 16 EDWARD RIEDL (M)	17
Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	17
Anf. 18 EDWARD RIEDL (M)	18
Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	19
Anf. 20 EDWARD RIEDL (M)	20
Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	21
§ 10 Svar på interpellationerna 2015/16:750 och 755 om utfasning av sysselsättningsfasen.....	21

Anf. 22 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	21
Anf. 23 PENILLA GUNTHER (KD).....	23
Anf. 24 LOTTA FINSTORP (M).....	24
Anf. 25 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	25
Anf. 26 PENILLA GUNTHER (KD).....	26
Anf. 27 LOTTA FINSTORP (M).....	27
Anf. 28 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	28
Anf. 29 PENILLA GUNTHER (KD).....	29
Anf. 30 LOTTA FINSTORP (M).....	29
Anf. 31 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	30
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:759 om åtgärder för fullgod krisberedskap	30
Anf. 32 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	30
Anf. 33 ALLAN WIDMAN (L).....	31
Anf. 34 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	32
Anf. 35 ALLAN WIDMAN (L).....	33
Anf. 36 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	34
Anf. 37 ALLAN WIDMAN (L).....	35
Anf. 38 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	35
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:761 om ökat understöd till arméstridskrafterna	36
Anf. 39 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	36
Anf. 40 ALLAN WIDMAN (L).....	36
Anf. 41 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	36
Anf. 42 ALLAN WIDMAN (L).....	37
Anf. 43 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	37
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:658 om utsatta EU- medborgare.....	38
Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	38
Anf. 45 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	39
Anf. 46 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	40
Anf. 47 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	41
Anf. 48 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	42
Anf. 49 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	43
Anf. 50 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	43
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:745 om besparingar i assistansersättningen	43
Anf. 51 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	43
Anf. 52 BENGT ELIASSON (L).....	45
Anf. 53 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	45
Anf. 54 BENGT ELIASSON (L).....	46
Anf. 55 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	47
Anf. 56 BENGT ELIASSON (L).....	47
Anf. 57 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	48
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:716 om förskollärare i fristående förskolor.....	48

Anf. 58 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	48
Anf. 59 MARIA STOCKHAUS (M)	49
Anf. 60 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	50
Anf. 61 MARIA STOCKHAUS (M)	51
Anf. 62 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	51
Anf. 63 MARIA STOCKHAUS (M)	52
Anf. 64 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	52
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:754 om underhåll av Bohusbanan.....	53
Anf. 65 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	53
Anf. 66 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	54
Anf. 67 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	55
Anf. 68 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	55
Anf. 69 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	56
Anf. 70 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	57
Anf. 71 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	57
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:752 om konsekvenserna av ökade kostnader för företagen.....	58
Anf. 72 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	58
Anf. 73 HELENA LINDAHL (C).....	59
Anf. 74 BÖRJE VESTLUND (S).....	60
Anf. 75 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	61
Anf. 76 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	61
Anf. 77 HELENA LINDAHL (C).....	63
Anf. 78 BÖRJE VESTLUND (S).....	64
Anf. 79 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	64
Anf. 80 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	65
Anf. 81 HELENA LINDAHL (C).....	66
Anf. 82 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	67
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:737 om kultur- och demokratiministerns hantering av tillkännagivanden	67
Anf. 83 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	67
Anf. 84 OLOF LAVESSON (M)	68
Anf. 85 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	69
Anf. 86 OLOF LAVESSON (M)	70
Anf. 87 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	71
Anf. 88 OLOF LAVESSON (M)	71
Anf. 89 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	72

§ 19 Svar på interpellation 2015/16:746 om decimering av marinens övningsförmåga	73
Anf. 90 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	73
Anf. 91 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	73
Anf. 92 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	74
Anf. 93 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	75
Anf. 94 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	75
Anf. 95 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	76
Anf. 96 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	77
§ 20 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	77
§ 21 Anmälan om interpellationer	78
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	78
§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	80
§ 24 Kammaren åtskildes kl. 16.32.....	81

Prot. 2015/16:129
1 september
